

ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ

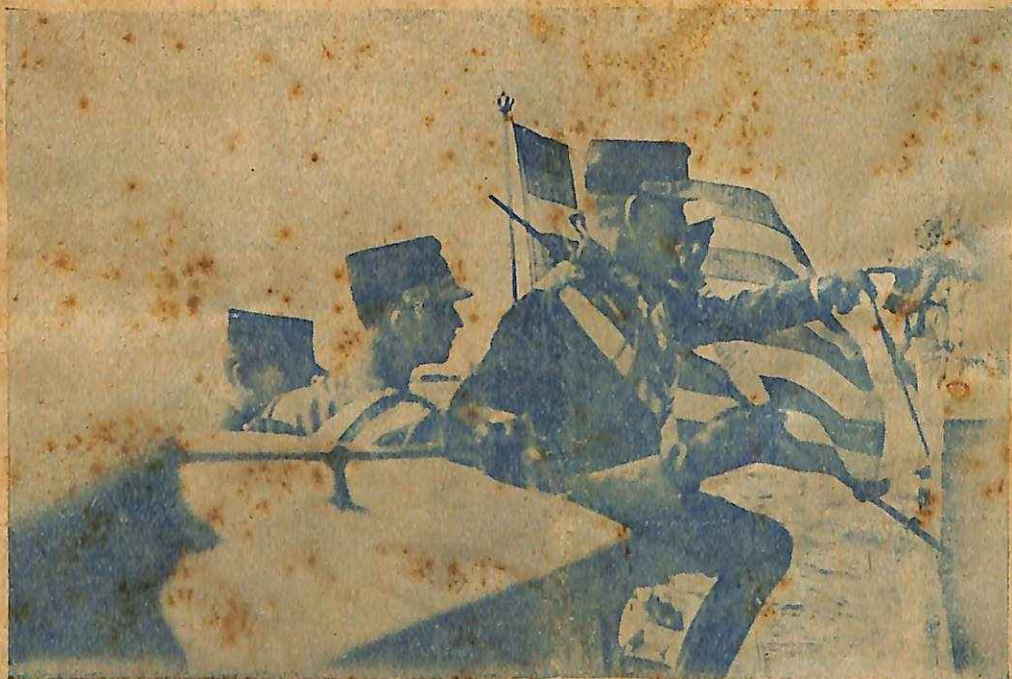
ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΟΡΗΣΙΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΙΩΑΝ. ΗΡ. ΜΑΛΛΩΣΗΣ

ΕΤΟΣ Γ'. ΤΕΥΧΟΣ 118^{ON}

13 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1927

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Ἀποδιδραζόμενος ἐν Σμύρῃ.

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

ΕΤΗΣΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	Δραχ. 150
ΕΞΑΜΗΝΟΣ	» 75
ΕΤΗΣΙΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ (γενικῶς)	£ 1
» ΑΜΕΡΙΚΗΣ Δολλάρια	5
Ἐξάμηνοι συνδρομαὶ Ἐσωτερικοῦ καὶ τρίμη- νοι Ἐξωτερικοῦ δὲν γίνονται δεκταί.	

— Διὰ δημοσιεύσεις ἀγγελιῶν ἰδιαίτεραι
συμφωνίαι.

— Τὰ ἐμβλήματα ἀπευθύνονται δι' ἐπε-
ταγῆς πρὸς τὴν διεύθυνσιν.

— Διὰ πᾶσαν ἀνωμαλίαν περὶ τὴν ἀπο-
στολὴν τοῦ φύλλου οἱ κ. κ. συνδρομη-
ται παρακαλοῦνται ν' ἀπευθύνονται πρὸς τὴν
Διεύθυνσιν.

ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΤΙΜΑΤΑΙ ΔΡΑΧΜΑΣ ΤΡΕΙΣ

σταντίνου, όταν η Ελλάδα, υπό την Εθνικήν ηγεσίαν του, έπεστράτευσε υπέρ αὐτῶν 250.000 Ἑλλήνων, χωρίς νά ἔχη ἀνάγκην νά προαπεμπολήσῃ διὰ τοῦτο ἄλλο μέρος τῆς Εθνικῆς κληρονομίας, ὑπῆρξαν, λέγομεν, ὅμοιοι ἐχθροὶ του, ἀκριβῶς καὶ μόνοι διότι τοῦτο ἐπέταξεν εἰς αὐτοὺς τότε ὁ πολιτικός αὐθέντης των. Αὐτοὺς βεβαίως τοὺς ἐκταράσσει ἡ μνημόνευσις παρὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου διότι τοὺς ἐνθυμίζει τὰς τρομερὰς συνεπείας καὶ διὰ τὴν ἰδιαίτεράν πατρίδα των καὶ διὰ τὸ ἔθνος ὅλον. Κατὰ τοῦ μνημοσύνου τῆς Θεσσαλονίκης δὲν ἀντέδρασαν οἱ Ἕλληνες δημοκρατικοί, ἀλλὰ ἀντέδρασαν αἱ ὑπὸ μορφὴν Ὁργανώσεων, Ὁμοσπονδιῶν, Συνομοσπονδιῶν κλπ. ἀντεθνικαὶ καὶ παραπληνικαὶ τοῦ Προσφυγικοῦ Λαοῦ σπείραι, αἱ σπείραι τοῦ φυράματος τῆς Π.Ο.Α.Δ.Α., αἱ ἀποτελούμεναι ἀπὸ ἐκείνους, οἵτινες ἐν μὲν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ, διαρκούσης τῆς Ἑθνικῆς ἐκστρατείας, εἶχον ἀποτελέσει, ὡς μεταγέμενοι, μεγαλοδομήχανοι, ἐπιχειρηματίαι, προμηθευταί, τράστ ἐκβιαστικά τῆς Στρατιᾶς κατὰ τὰς παραμονὰς ἐκάστης πολεμικῆς ἐπιχειρήσεως, ὅτε αὐτὴ προσέφευγε κατ' ἀνάγκην εἰς αὐτοὺς διὰ τὴν προμήθειαν τῶν διαφόρων ἀναγκασιούτων ἐφοδίων, καὶ πρὸς τοῦτοις ἐφυγάδευσαν ἀβροὺς τοὺς ἰδιοὺς των πρὸς ὅλα τὰ σημεῖα τῆς Εὐρώπης πρὸς ἀποφυγὴν τῆς στρατιώσεως, ἢ τοὺς ἐβάπτιζον Ὁλλανδοὺς, Ἰσπανοὺς, Ἰταλοὺς κλπ. διὰ τῆς ἀλλαγῆς τῆς ὑπηκοότητος, ἐν Ἑλλάδι δέ, ἀφοῦ εἰς ἀνταμοιβὴν τῆς ἐθνικωτάτης ταύτης διαγωγῆς των ἔλαβον γενναιοτάτας χρηματικὰς ἐνισχύσεις, ποικίλα ἀξιώματα κλπ. μετεβλήθησαν, ὑπὸ τὰς ἰδιότητας ὀργανωτῶν, παραγόντων κλπ. Προσφυγικῶν Συλλόγων καὶ Ὁργανώσεων, καὶ εἰς συλητὰς τῶν βαλάντιων τοῦ Προσφυγικοῦ Λαοῦ, ἀλλὰ ἀκόμη καὶ εἰς συλητὰς καὶ τυμβωρύχους τῆς ἀπλοῆς συνειδήσεώς του. Αὐτοὶ εἶνε οἱ διαμαρτυρηθέντες διὰ τὴν πάνδημον τέλεσιν τοῦ μνημοσύνου ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου ἐν Θεσσαλονίκῃ, οἱ ἀπειλήσαντες μάλιστα ταραχῶδεις ἀντεκδηλώσεις, αὐτοὶ οἱ ἐπισήμως οὐχὶ ἀπαξ στιγματισθέντες, οἱ ἀποπειραθέντες ἐσχάτως εὐτελῇ ἐκβίαισιν καὶ κατ' αὐτῆς τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς, ἀπὸ τῶν ὁποίων ὅμως δὲν δύναται δυστυχῶς ν' ἀπαλλαγῇ ἀκόμη

οὔτε ὁ προσφυγικός κόσμος, οὔτε ἡ χώρα. οἱ δηλητηριάσαντες ἐθνικῶς τὸν μικρασιατικὸν ἑλληνικὸν λαὸν μέχρι τοιοῦτου σημείου, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐκστρατείας, ὥστε νά ἐπέλθῃ κατὰ φυσικωτάτην καὶ εὐλογωτάτην συνέπειαν, ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐπῆλθεν ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ.

Αὐτοὶ, οἱ τόσοι γνωστοὶ εἰς ἡμᾶς, οἱ συντάκται τῶν ψηφισμάτων καὶ ἀναφορῶν, μετὰ πλάστὰς κατὰ τὸ πλεῖστον ὑπογραφὰς, οἱ ζητήσαντες τὴν θανατικὴν καταδικὴν καὶ ἐκτέλεσιν τοῦ Γούναρη, τοῦ Στράτου καὶ τῶν ἄλλων ἐντίμων Ἑλλήνων πολιτικῶν. Αὐτοὶ τῶν ὁποίων τὰ ἐκ Θεσσαλονίκης καὶ τῶν πόλεων τῆς Μακεδονίας τηλεγραφικὰ πρὸς τὸν Πάγκαλον ψηφίσματα, τὰ παρακινούντα αὐτὸν νά ἀνατρέψῃ τὴν κατὰστασιν διὰ κινήματα καὶ νά ἀναλάβῃ τὴν ἐξουσίαν, μαρτυροῦσιν ἐπὶ πλέον καὶ περὶ τῆς ἐθνικῆς των καὶ περὶ τῆς πολιτικῆς των συνειδήσεως, εἶνε οἱ ἐκβιάσαντες τὴν Κυβέρνησιν εἰς ἀπαγόρευσιν τοῦ μνημοσύνου τῆς Θεσσαλονίκης. Ἀλλὰ θὰ ἔλθῃ ταχέως ἡ ἡμέρα, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς θὰ λογαριασθῇ τελειωτικῶς μετὰ τὸ ὅτι ἡ καὶ ὠρισμένα αὐτὰ καθάρματα, τὰ ὁποῖα στιγματίζουσι καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Ἑλλήνου, καὶ τὸ ὄνομα τοῦ πρόσφυγος καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἀνθρώπου ἀκόμη.

ΕΛΛΗΝ

ΛΟΓΟΙ ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

«Ἐβίμεθα λαὸς ἐνιστάς, μέαν γλῶσσαν ὁμιλοῦμεν, ἕνα Θεὸν προσκυνούμεν, μέαν θέλησιν ἔχομεν: νὰ ζήσωμεν ὡς μεγαλυνθὲν ἔθνος, νὰ διατηρήσωμεν ὅ,τι ἐκερεδίσσαμεν· ΚΑΙ ΘΑ ΖΗΣΩΜΕΝ ΚΑΙ ΘΑ ΤΑ ΔΙΑΤΗΡΗΣΩΜΕΝ...»

(Ὁ ἀείμνηστος Βασιλεὺς Κωνσταντίνος πρὸς τὴν Βουλὴν τῶν Ἑλλήνων 1913.)

ΙΣΤΟΡΙΑ ΓΟΥΝΑΡΗ

Χάριν ἐκείνων, οἵτινες ἐπιθυμοῦν τὴν ἀπόκτησιν τῶν προηγούμενων φυλλαδίων τῆς «Πολιτικῆς Ἱστορίας τοῦ Δ. Γούναρη», τὰ γραφεῖα τῆς «Νέας Ἐποχῆς» Σταδίου 24 παρέχουν ταῦτα μόνον πρὸς δύο δραχμὰς ἕκαστον.

ΑΠΟ ΤΟ ΕΝΔΟΞΟΝ ΠΑΡΕΛΘΟΝ

ΗΜΕΡΑΙ ΤΗΣ ΔΡΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΤΩΝ ΘΥΡΑΜΒΩΝ ΤΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΟΚΙΜΑΣΙΩΝ ΤΟΥ

(Ἀποσπάσματα ἐκ τῶν αὐτογράφων ἐπιστολῶν τοῦ Μάρτυρος Βασιλέως πρὸς τὴν ἐξαδέλφην του Πριγκίπισσαν Πάολαν)

«...ΚΑΙ ΕΚΛΑΙΑ!...»

(Συνέχεια ἐπιστολῆς ἐκ Κιουταγίας)

9 Αὐγούστου 1921

«Τώρα δὲν μᾶς μένει παρὰ νὰ τοὺς καταδιώξωμεν εἰς τὴν πρωτεύουσάν των καὶ νὰ ἐπιτύχωμεν, ἐπὶ τέλους, τὴν εἰρήνην! Ἐλπίζω ὅτι δὲν θ' ἀργήσῃ πολὺ διότι σοὺ ἐξομολογοῦμαι ὅτι δὲν μποροῦμε νὰ βαστάξωμε πλέον αὐτὸν τὸν πόλεμον, ἀφοῦ, σοὺ τὸ ἐπαναλαμβάνω δὲν εἶνε πὸς ἐλπίδα μου, ἀλλὰ πόλεμος ἐθνικός. Τὰ στρατεύματά μου εἶνε γενναϊότατα καὶ ἀντοχῆς καταπληκτικῆς, ἡ ἀφοσίωσίς των εἶνε τέτοια, ὥστε δὲν κατορθώνω νὰ συνέρχωμαι ἀπὸ τὰς συνεχεῖς συγκινήσεις. Καὶ αὐτοὶ οἱ πληγωμένοι θγαίνουν ἀπὸ τὰ πρόχειρα χειρουργεῖα διὰ νὰ μ' ἀκούου. Ὡς οὖν ὅταν περῶ» καὶ σύρου τοὺς ἐπιθέσμους των στὴ σκόνῃ. Προχθές, εἰς τὸ Ἑσκή-Σεχέρ ἐπεθεώρησα τὸ στράτευμα, διὰ ν' ἀπονείμω παράσημα εἰς τὰς σημαίας καὶ εἰς τοὺς ἄνδρας. Ἦτο μία ἀπὸ τὰς συγκινητικωτέρας καὶ μεγαλοπρεπεστεράς στρατιωτικὰς τελετὰς ποῦ εἶδα ποτέ. Ὅταν δὲ σκεφθῇ κανεὶς ὅτι τοῦτο συνέβαιεν ἐγγύτατα εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης, μετὰ στράτευμα ποῦ μόλις εἶχαν ἐπιστρέψει ἀπὸ ἐκεῖ, ὅταν ἔβλεπα τὰς 24 σημαίας, τὰς διαπορήτους ἀποσφαίρας, νὰ κλίνουν ἐμπρὸς μου χαιρετώντας, καί ποιος κόμπος μοῦ ἐσφίγγε τὸ λαιμὸ καὶ ἔκλαια. Καὶ ἀκόμη τώρα ποῦ σοὺ γράφω ριγῶ.

Αἱ ἀπώλειαι μας, δόξα τῷ Θεῷ, εἶνε ὑποφερταί, οἱ Τούρκοι ἔχουν πολὺ μεγαλυτέρας καὶ τὸ ἡθικὸν των εἶνε πολὺ χαμηλόν. Αὐτὸ συμβαίνει διότι τοὺς νικῶμεν παντοῦ καὶ πολλοὶ ἀπὸ τοὺς στρατιώτας των εἶνε ἡγνασμένοι νὰ προσέρχωνται διὰ τῆς βίας εἰς τὸν στρατόν. Σοὺ εἶμαι βαθύτατα εὐγνώμων, διὰ τὰς παρακλησεις σου εἰς τὸν Θεὸν διὰ τὴν νίκην μας».

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Ταυτὸ 1 Νοεμβρίου 1921

«Δὲν μαχοῦμεθα ἐναντίον τῆς Τουρκίας καὶ ἀλλὰ ἐναντίον τῆς Τουρκίας καὶ τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Γαλλίας. Οἱ δύο ἀδιάλλακτοι ἐχθροί, συνεφώνησαν ἐν τούτοις, νὰ στέλλουν διαρκῶς πολεμικὸν ὕλικόν εἰς τοὺς Τούρκους. Ὁ ἀγὼν εἶνε ὑπέρτερος τῶν δυνάμεων μας καὶ δὲν θὰ ἡμπορέσωμεν νὰ συνεχίσωμεν.

Ἐχεις ἀρκετὸν πολιτικὸν αἰσθητήριον καὶ τὸ πνεῦμα σου συλλαμβάνει τάχιστα τὸ πλέον σημαντικὸν ζήτημα. ἀλλ' ἐγὼ ἔχω τὴν τυφλωτέραν καὶ βαθυτέραν ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν καὶ οἱ κειροὶ τοῦ Περικλέους καὶ οἱ μετέπειτα χρόνοι, δὲν ἔχουν καμμίαν σχέσιν μετὰ τὰς σημερινὰς περιστάσεις.

Δὲν ἔχω χρήματα διαθέσιμα διὰ νὰ στείλω εἰς τὸ ἐξωτερικόν, ἀλλὰ καὶ ἂν εἶχα, ποτὲ δὲν θὰ ἔκαμνα τέτοιο πρᾶγμα. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΑΠΟ ΤΑΣ ΟΧΘΑΣ ΤΟΥ ΣΑΓΓΑΡΙΟΥ

Προύσα, 18 Ὀκτωβρίου 1921

Ἴσως νὰ ἐδιάβασες εἰς τὰς ἐφημερίδας ὅτι εἶχαμε μέαν μάχην διαρκέσαντα εἴκοσι ἡμέρας, καὶ αἱ Εὐρωπαϊκαὶ ἐφημερίδες ποῦ εἶνε πάντοτε τόσοι καλὰ διατεθειμένοι ἀπέναντί μας, ἀφηγοῦνται ὅτι ἡττήθημεν, πρᾶγμα ἀπολύτως ἀντίθετον τῆς ἀληθείας. Ἐπροχωρήσαμεν 300 χιλιόμετρα ἐντὸς τοῦ ἑθνομικτοῦ ἐδάφους, ἀποθεύοντες τὸν ἑσπέρην, δυστυχῶς ὅμως, χωρὶς νὰ ἡμπορέσωμεν νὰ τὸν διατάσωμεν τελειωτικῶς.

Εἶναι ἀδύνατον νὰ φαντασθῇς τὴν ἑλλειψιν πολιτισμοῦ εἰς τὴν ζωὴν ποῦ περνοῦν οἱ Τούρκοι εἰς τὰ χωριά των. Δὲν ἡξέφουρον πορὰ τὸ ἐγγύτερον εἰς αὐ-

τοὺς χωρὶς καὶ τίποτε ἄλλο πέραν αὐτοῦ. Δὲν κατορθώνουν νὰ καταλάβουν ποῦ εἴμεθα, τὲ θέλωμεν ἀπὸ αὐτοὺς καὶ εἰς ποῖον φυλὴν ἀνήκουμεν.

Τώρα θὰ ὀχυρωθῶμεν εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Σαγγαρίου ἐνδὲς μεγάλου ποταμοῦ, ὁ ὁποῖος διασχίζει τὴν ἔρημον εἰς ἀπόστασιν σχεδὸν ἑξήντα χιλιόμετρον ἀπὸ τὴν Ἀγκυραν. Ἄν ὁ Κεμάλ θελήσῃ ν' ἀπαλλαγῇ ἀπὸ ἡμᾶς, δὲν ἔχη παρὰ νὰ μᾶς ἐπιτεθῇ καὶ θὰ ἰδοῦμε ἂν θὰ τὸ κατορθώσῃ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Ἀθῆναι 5 Μαΐου 1922

Εἶμαι ἀπολύτως σύμφωνος μὲ τὴ γνώμη σου διὰ τὴν Συνδιάσκεψιν τῆς Γενεύης. Οἱ Γάλλοι ζητοῦν τὰ πάντα καὶ ἂν ὁ Λόυδ Τζώριτζ κατ' ὁρῶναι νὰ ἐπιβληθῇ εἰς τὴν Συνδιάσκεψιν αὐτήν, ἵσως νὰ φθάσῃ εἰς μίαν συμφωνίαν.

Ὁ τρέπος μὲ τὸν ὁποῖον διεπραγμα-

τεύθησαν τὸ ζήτημα ἕως τώρα δὲν εἶνε ὁ καλύτερος διὰ τὴν ἐπίτευξιν τῆς εἰρήνης εἰς τὴν Ἀνατολήν.

Εἶμαι εὐτυχῆς δι' ὅσα μοῦ λέγεις περὶ τοῦ ἰταλικοῦ Τύπου, καίτοι ἕνας Ἰταλὸς μὲ τὸν ὁποῖον εἶχα τὴν εὐκαιρίαν νὰ ὁμιλήσω, μοῦ εἶπεν ὅτι εἰς τὴν Ἰταλίαν μᾶς μισοῦν καὶ μᾶς θεωροῦν χειροτέρεους ἀπὸ τοὺς Γιουγκοσλαῖους. Ὅπως πολὺ σωστὰ λέγεις, τὸ οὐσιώδες εἶνε νὰ τελειώσῃ ὁ πόλεμος καὶ νὰ βελτιωθῇ ἡ οἰκονομικὴ μας κατάστασις.

Ὁ πρωθυπουργός μου Γούναρης καὶ ὁ ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν Μπαλτατζῆς εὐρίσκονται τώρα εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ πιστεύω, ὅτι εὐρίσκονται εἰς καλὸν δρόμον διὰ νὰ συνάψουν τὴν εἰρήνην. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας θὰ εὐρίσκονται εἰς τὴν Ρώμην,

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Εἰς τὸ προσεχὲς συνέχεια τῶν αὐτογράφων ἐπιστολῶν τοῦ Μάρτυρος Βασιλέως.

ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΣΩΤΗΡΙΑΔΟΥ

ΒΟΥΛΕΥΤΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ - ΣΥΝΗΓΟΡΟΥ ΕΝ ΤΩ ΣΤΡΑΤΟΔΙΚΕΙῳ ΤΟΥ Δ. ΓΟΥΝΑΡΗ

ΑΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΙ ΔΡΑΜΑΤΙΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΓΟΥΝΑΡΗ

Ἐντυπώσεις ἐκ τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς δίκης.—Ὁ Γούναρης λαμβάνει ἐνεργὸν μέρος εἰς αὐτήν.

Τὸ μεγαλύτερον ἐνδιαφέρον τῆς κοινῆς γνώμης προκαλεῖ ἡ πρώτη ἡμέρα τῆς δίκης. Ὅλοι ἐν γένει αἱ συνθήκαι, ὑφ' ἃς διεξάγεται ἡ δίκη, δίδουσιν ὅπως ἐξαιρετικὴν σοβαρότητα εἰς αὐτήν. Παντοῦ φυσιογνωμίαι αὐστηραί. Πνεῦμα ἀγριότητος κυριάρχει. Τὰ θεωρεῖα τῶν κυριῶν, περιλαμβάνουν ἐν ἀσφικτῷ συνωστισμῷ τὸ ὠραίον φύλον, ὅπερ ἀντιφυλάκτως ἐκδηλώνει ὅλας τὰς αἰμοχαρεῖς αὐτοῦ διαθέσεις, ἔτοιμον νὰ παρακολουθήσῃ καὶ χειροκροτήσῃ τὴν ἀναμενομένην θανατικὴν καταδίκην, ἀλλὰ καὶ αὐτὰς τὰς θανατικὰς ἐκτελέσεις, τὰς ὁποῖας ἤρχετο ὀλοφύχως νὰ χαιρετήσῃ ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον.

Εἰς τὸν βίον μου δὲν ἔχω ἰδεῖ ἀγριότερον θέαμα. Ὅλον αὐτὸ τὸ πλῆθος τῶν κυριῶν, τὰς ὁποίας ὁ ἀνὴρ ἐν τῇ ἀπειρῷ ἀγα-

θωσύνῃ του κατατάσσει εἰς τὸ ἀσθενὲς φύλον, δὲν παρέλειψεν εὐκαιρίαν διὰ νὰ μαρτυρήσῃ ὅλον τὸν ἐνθουσιασμόν του διὰ πᾶσαν ἐκδήλωσιν ἀγριότητος ἐκ μέρους τοῦ ἐπαναστατικοῦ ἐπιτρόπου καὶ διὰ πᾶσαν ὁθενδήποτε προερχομένην δυσμενῆς κατὰ τῶν δικαζομένων γνώμας. Ἀκροατήριον καὶ θεωρεῖα, μαινόμενα κυριολεκτικῶς. Εἶχον συντεθῇ σκοπῶν διὰ νὰ δημιουργοῦν ἀτμόσφαιραν δυσμενῆς καὶ κακότητος καὶ διὰ νὰ συγκρατοῦν τοὺς στρατοδίκας εἰς τὴν ἐκ τῶν προτέρων εἰλημμένην ἀπόφασιν περὶ θανατικῆς καταδίκης.

Ἀλλὰ καὶ παρὰ τὴν τοιαύτην σύνθεσιν τοῦ ἀκροατηρίου, ὑπῆρχον στιγμαί, καθ' ἃς αἱ ἐκδηλώσεις τῆς ἀγριότητος ἔπαυον ὡς διὰ μαγείας καὶ ἐσκορπίζετο ποιά τις ἡμερότης καὶ γαλήνη εἰς τὴν αἴθουσαν, εἰς ἣν ἐκόχλαζον τὰ μῖση καὶ ἡ ἐμπάθεια. Καὶ τοῦτο συνέβαινεν, ὅταν ἠγείρετο καὶ ὠμίλει ὁ Γούναρης.

Ἡρεμος καὶ γαλήνιος μὲ τὴν ἐκφραστὴ

κὴν φυσιογνωμίαν του, μὲ τὰς ἀνέτους καὶ ρυθμικὰς κινήσεις τῆς χειρὸς του, μὲ τὸν γλυκύν τόνον τῆς φωνῆς του, μὲ τὸ μεμετρημένον ὕφος του, μὲ τὴν ἀπαράμιλλον χάριν τοῦ λόγου του ἠχμαλώτιζε τὰ μαινόμενα ἐκεῖνα πλήθη, ἅτινα εἶχε συγκεντρώσει ἐκεῖ ἡ ἀνθρώπιнос ἐμπάθεια καὶ ἐξημέρωνεν ὅπωςδῆποτε τ' ἀνθρώπινα ἐκεῖνα θηρία.

Αἱ ἐνστάσεις ἀπορρίπτονται ἀθρόως.—Ὁ Γούναρης ζητεῖ τὴν κατάθεσιν τῶν διπλωματικῶν ἐγγράφων.—Τὸ Στρατοδικεῖον ἀρνεῖται ὅτι πάντα.

Εἶνε βέβαιον, ὅτι τὸ στρατοδικεῖον σπεῦδον πρὸς τὸν ἀντικειμενικὸν σκοπόν, ὃν ἐπεδίωκε, τῆς θανατικῆς καταδίκης, ἦτο ἀποφασισμένον νὰ παραμερίσῃ πᾶν νομικὸν κώλυμα καὶ νὰ ὑπερπηδήσῃ πάντα φραγμόν. ὃν θέτουσιν οἱ γραπτοὶ καὶ ἄγραφοι νόμοι. πάσης ἐν γένει χώρας—καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν ἀπολιτίστων—διὰ τὴν πραγματοποιήσιν ἐνὸς τοσοῦτον ἀνθρώπου σκοποῦ.

Τὸ στρατοδικεῖον ἀπέρριπτε συλλήβδην πάσας ἐν γένει τὰς ἐνστάσεις. Δὲν ἐπολυπραγμονεῖ διὰ τὸ περιεχόμενον τῶν αἰτιολογιῶν. Ἦρκει ἐν «ἐπειδὴ» καὶ ἐν «διὰ ταῦτα» διὰ ν' ἀπορριφθῇ καὶ ἡ νομιμότερα ἐνστάσις.

Ἀλλ' ἐχρειάσθη ἐξαιρετικὴ προσπάθεια διὰ νὰ παρακαμφθῇ ἡ αἴτησις, περὶ κατάθεσιν τῶν διπλωματικῶν ἐγγράφων. Ὁ περίφημος Βοβολίνης—διότι ἄνθρωποι τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ ἦσαν οἱ διώκται ἐνὸς Γούναρη—εἶχε κατὰ τὸν διπλωματικὸν ἀρχεῖον αὐτοῦ. Καὶ ἄνευ τοῦ ἀρχείου αὐτοῦ ἀπέβαινεν ὁδύνατος πᾶσα ὑπεράσπισις. Ἐκεῖ περιείχοντο στοιχεῖα χρησιμώτατα διὰ τὴν ὑπεράσπισιν καὶ ἀνατρέποντα ἄδην τὰς κατηγορίας. Ἐπρεπεν ὅμως οἱ ὑπερόχει ἐκεῖνοι ἄνδρες νὰ κοιθῶσιν ἀνυπεράσπιστοι, ἐστερημένοι ὅλων τῶν ἀποδείξεων, ἃς ἠδύναντο νὰ ἔχουν πρὸς ἀπόδειξιν οὐ μόνον τῆς ἰδικῆς τῶν καλῆς πίστεως, ἀλλὰ καὶ τῆς κακοπιστίας τῶν ἀντιπάλων τῶν.

Ὡς συνήγορος τοῦ Γούναρη ἐπέβαλον αἴτησιν περὶ κατάθεσιν τῶν ἐγγράφων. Καὶ τὴν αἴτησιν ταύτην ὑπεστήριξε καὶ ὁ Γούναρης ἐνώπιον τοῦ στρατοδικείου. «Πῶς εἶνε δυνατόν, ἔλεγε, ν' ἀρνηθῇ τε τὴν παράδοσιν τοῦ κατασχεθέντος ἀρχείου, ἐξ ἧς ἡ κατηγορία ἤντηλεν, καὶ τὴν ἐγγράφω, ἐφ' ᾧ στηρίζεται

τὴν ἐνοχήν μας, ἀφ' οὗ τὸ ἀρχεῖον τοῦτο περιέχει ἐγγράφα, ἐφ' ᾧ ἡμεῖς στηρίζομεν τὴν ἀθωότητά μας; Πῶς εἶνε δυνατόν νὰ δεικατολογηθῇ τοιαύτη ἀνισότης ὑπὲρ τῆς κατηγορίας καὶ κατὰ τῆς ὑπερασπίσεως;» Ἐζήτη δὲ ἐπιβοηθητικῶς ὅπως ἐπιτραπῇ εἰς τὸν Μπαλτατζῆν καὶ τὸν Θεοτόκην νὰ μεταβῶσιν εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ παραλάβωσι τ' ἀπαραίτητα διὰ τὴν ὑπεράσπισιν αὐτῶν ἐγγράφα.

Ἦτο ἐκ τῶν προτέρων γνωστὴ ἡ τύχη καὶ τῆς τοιαύτης αἰτήσεως. Τὸ στρατοδικεῖον ἔκρινεν, ὅτι ἠδύνατο ν' ἀποφασίσῃ καὶ ἄνευ τῶν ἐγγράφων τούτων.

Ὁ Γούναρης εἰς τὸ ἰδιαίτερον δωμάτιον τῶν κατηγορουμένων ἀποδοκιμάζει τὴν ἀπόφασιν. Αὐτοὶ, λέγει, δὲν τηροῦν οὔτε τὰ προσχήματα.

Κατὰ τὰς διακοπὰς τῆς δίκης οἱ κατηγορούμενοι μὲ τοὺς συνηγόρους συνηθροίζοντο εἰς τὴν ἰδιαίτεραν αἴθουσαν, ἥτις ἀπετέλλει τὸ ἐντεκτῆριον τούτων. Ἦτο ὁ εἰς ἐκ τῶν δύο θαλάμων τῆς Βουλῆς, οἵτινες ἐχρησίμευον ὡς φυλακὴ τῶν. Ὁ Γούναρης ἦτο ἐξηπλωμένος ἐπὶ τοῦ καναπέ. Ἐπύρεσσε πάντοτε. Ἡ νόσος εἶχε προχωρήσει καὶ μόλις καὶ μετὰ βίας ἠδύνατο νὰ ἵσταται ἢ νὰ κάθηται. Ἀλλ' ἡ ψυχικὴ του δύναμις ἦτο πάντοτε ἀκατάβλητος. Αὐτὴ κατάρθωνε νὰ ἐξουδετερώσῃ τὴν σωματικὴν κόπωσιν, τὴν προσερχομένην ἀπὸ τὴν προσβολὴν τῆς νόσου. Ἀλλ' εἰς τὰ διαλείμματα τῆς δίκης, ἠσθάνετο τὴν ἀνάγκην ν' ἀναπαύσῃ εἰς τὴν ἰδιαίτεραν αὐτὴν αἴθουσαν.

Καὶ ἐκεῖ μεταξύ συναγωνιστῶν καὶ φίλων ἀπεκάλυπτε ὅλην τὴν ψυχὴν του καὶ ἐξέφραζεν ἐλευθέρως τὰς ιδέας του. «Αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι, ἔλεγε, δὲν τοῖ οἱ ἄνθρωποι, ἔλεγε, δὲν τοῖ οἱ ἄνθρωποι οὔτε τὰ προσχήματα. Σπεύδουν πρὸς τὸ τέλος ἄνευ σχεδὸν οὐδεμιᾶς διατυπώσεως. Δὲν γνωρίζω διατί τὴν ἡθελαν αὐτὴν τὴν δίκην, ἀφ' οὗ δὲν τηροῦν τὰς στοιχειώδεις διατυπώσεις μιᾶς ἐπὶ τῇ φασίᾳ ὁποῖα ζητοῦν. Τὸ νὰ οὐσιώδιστα. Πῶς εἶνε δυνατόν στρατιωτικοῖς νὰ δύναντον στρατιωτικοῖς

αὐτοὶ νὰ κρίνουν περὶ πολιτικῶν θεμάτων χωρὶς νὰ ἔχουν ὑπ' ὄψιν τῶν τὰ ἐγγράφῃ; Ἐγὼ θὰ ἔλεγα ὅτι αὐτοὶ εἶνε ἀδύνατον νὰ κατανοήσουν τοιαῦτα θέματα. Ἀλλ' οὔτε καὶ οἱ τακτικοὶ δικασταὶ θὰ ἦσαν εἰς θέσιν νὰ ἀποσυντομίσουν τοιαύτην ὑπόθεσιν. Διὰ τοῦτο ἡ ἐθνικὴ ἀντιπροσωπεία πρέπει νὰ δικάζῃ καὶ νὰ κρίνῃ τοὺς πολιτικοὺς ἄνδρας τῆς χώρας.»

Μία συνέντευξις τῶν συνηγόρων μετὰ τῶν μελῶν τῆς Ἐπαναστατικῆς Ἐπιτροπῆς

Πρὸ τῆς προφανοῦς ἐπιμονῆς τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Δικαστηρίου νὰ προβῇ ὅπως ὅπως εἰς τὴν δίκην ἀνευ τῶν ζητηθέντων ὑπὸ τῆς ὑπερασπίσεως διπλωματικῶν ἐγγράφων, ἅτινα ἦσαν ἀπαραιτήτως χρήσιμα διὰ τὴν ἀνακάλυψιν τῆς ἀληθείας, οἱ συνηγόροι ἐσκέφθησαν νὰ προβῶσιν εἰς διάβημα παρὰ τῇ Ἐπαναστατικῇ ἐπιτροπῇ, ὅπως αὕτη—ἡτις κυρίως διεξήγε τὴν δίκην καὶ ἐούθιμζε τὴν τύχην τῶν κατηγορουμένων—κατανοῶσα τὸ τερατῶδες τοῦ πράγματος, ἀναστελλὰ τὴν πρόσθεσιν τῆς δίκης.

Ὁ ἀείμνηστος Γούναρης εὗρισκεν ὅπως μάταιον τὸ μέτρον. «Αὐτοὶ—ἔλεγεν—ἔχουν προδιαγεγραμμένον σχέδιον καὶ βαίνουν σταθερῶς πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτοῦ. Δὲν σταματοῦν πρὸ οὐδενός. Καὶ βεβαίως δὲν θὰ ὀψοῦν προσοχὴν εἰς τὴν δικαίαν καὶ νόμιμον αἵτησιν τῶν συνηγόρων. Αὐτοὶ βαίνουν εὐθὺς πρὸς τὸν σκοπόν των.»

Οἱ ἄλλοι κατηγοροῦμενοι ἀπέκλινον πρὸς τὴν ἐνέργειαν τοῦ διαβήματος, μὴ δύνασθαι νὰ πιστεύσιν, ὅτι θὰ ᾔτο, τόση ἡ κακουργία τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, ὥστε νὰ παραβλέπωσι πᾶν πρόσχημα.

Καὶ ὑπὸ τοὺς ὁρους τούτους ἀπεφασίσθη ὑπὸ τῶν συνηγόρων ἡ μετὰ τῆς Ἐπαναστατικῆς ἐπιτροπῆς συνάντησις.

Πράγματι τὴν ἐπομένην οἱ κ.κ. Τσομαλᾶς, Σωτηριάδης, Παπαλιγούρας καὶ Ρωμανὸς εἰσῆχθησαν εἰς μίαν αἴθουσαν τοῦ πα-

λιτικοῦ γραφείου, εἰς ἣν συνεδρίαζεν ἡ Ἐπαναστατικὴ ἐπιτροπὴ.

Ὁ ἀρχηγὸς τῆς Ἐπαναστάσεως Στ. Γουνατᾶς ὀρθίως, περιεστοιχίζετο ἀπὸ τὸν Πλοστήραν, τὸν Χατζηκυριάκον, τὸν Σακελλαρόπουλον, τὸν Μαμούρη καὶ τὰ λοιπὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς. Ἡ στιγμή ἦτο κρίσιμος. Ἀλλ' εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἀφ' ἧς ἤρξατο ἡ συζήτησις κατεφάνη καταδήλως τὸ κρατοῦν ἀδιάλλακτον πνεῦμα.

Εἰς παρατήρησιν τῶν συνηγόρων, ὅτι εἰς οὐδὲν ἀπολύτως κράτος—οὐδὲ εἰς τὴν Βουλγαρίαν ἀκόμη ὑπάρχει παράδειγμα διεξαγωγῆς δίκης πολιτικῶν ἀνδρῶν ἐνώπιον στρατιωτικοῦ Δικαστηρίου, διὰ τὸν λόγον ὅτι οἱ στρατιωτικοὶ μὴ ἔχοντες τὴν ἀναγκαίαν πολιτικὴν μόρφωσιν, δὲν εἶνε εἰς θέσιν νὰ κρίνῃ τὴν πολιτικὴν μίαν κυβερνήσεως καὶ νὰ καθορίσιν τὰς εὐθύναις αὐτῆς, ὁ Πλοστήρας με ὕψος ζωηρὸν καὶ με προφανῇ εὐχαρίστησιν ὥσπερ νὰ ἠσθάνετο ὑπερηφάνειαν διὰ τὴν πρωτοτυπίαν, εἶπεν: Αὐτὸ τὸ ὁποῖον δὲν ἔγινε ποῦθε νὰ ἀλλοθῇ, αὐτὸ θὰ γίνῃ εἰς τὴν Ἐλλάδα. Εἰς αὐτὸ ἡμεῖς θὰ νεωτερίσωμεν.»

Καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Πλοστήρα λεχθέντα ἐφαίνοντο ἐπιδοκιμάζοντα καὶ τὰ λοιπὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς.

Εἴτα ἐστράφη ἡ ὁμιλία εἰς τὰ ἐγγράφα. Καὶ ἐξεδηλοῦτο ζωηρὰ ἡ ἀπορία τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς εἰς τί μᾶς ἐχρησίμευσον τὰ ἐγγράφα; Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ἐφαίνοντο ἐκπληκτοί, ὅτι δὲν εἶχομεν ἀντιληφθῇ τὸν σκοπόν, δι' ὃν ἐγένετο ἡ δίκη.

Ἡ αἴτησίς μας ἀφεῶρα τὴν ὁρὴν ἀπονομήν τῆς δικαιοσύνης ἐν ᾧ ὁ σκοπὸς τῆς συστάσεως τοῦ Ἐπαναστατικοῦ δικαστηρίου ἦτο ἀντιθέτως ἡ ἀνατροπὴ πάσης ιδέας δικαιοσύνης.

Ὡς ἦτο ἐπόμενον, τὸ διάβημα ἀπέτυχε. Καὶ ἐκρίθη σκόπιμον νὰ ὑποβάλωμεν τὴν αἵτησιν εἰς τὸν ὑπουργὸν τότε τῶν Ἐξωτερικῶν.

(Εἰς τὸ προσεχὲς ἡ συνέχεια)

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

Ἡ «Νέα Ἐποχὴ» θὰ δημοσιεύει βιβλιοκρισίας μόνον τῶν πρὸς αὐτὴν ἀπεσταλλομένων βιβλίων.

Τύποις «ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ»

ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΕΒΔΟΜΑΣ

Παρά τὰς ἀρχικὰς διακηρύξεις περὶ ἀναμοδιότητος τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν ὅσον ἀφορᾷ τὸ κινεζικὸν ζήτημα, πληροφορίαι πρόσφατοι ἀγγλικῆς πηγῆς ἀναφέρουν, ὅτι ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις ἀπεφάσισεν ὀριστικῶς νὰ ὑποβάλῃ τὸ ζήτημα εἰς τὴν Κοινωνίαν τῶν Ἐθνῶν, διεβιβάσθη δὲ ἀπὸ τοῦδε εἰς τὴν Γενικὴν Γραμματεῖαν αὐτῆς ἐκτενὲς διακοίνωσις περὶ τῆς ὅλης Ἀγγλικῆς πολιτικῆς ἐν Κίνα. Ἀλλ' ἐνῷ τοιαύτας ἀποφάσεις λαμβάνει ἡ κυβερνήσις ὅσον ἀφορᾷ τὴν διπλωματικὴν διεξαγωγὴν τοῦ ζητήματος, ταυτοχρόνως δὲν ἀναστέλλονται αἱ ἐπιτοπίως ἀποστελλόμεναι ἐνισχύσεις.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰς σχετικὰς πολιτικὰς δηλώσεις ἃς αἱ ἰδιαιτέρας μνείαι εἶνε αἱ πρόσφατοι δηλώσεις τοῦ λόρδου Μπάλφουρ, γενόμεναι εἰς τὴν ἄνω Βουλὴν. Ἀπαντῶν εἰς σχετικὴν ἐπερώτησιν ὁ λόρδος Μπάλφουρ ἐδήλωσεν, ὅτι ἡ δημιουργηθεῖσα κατάστασις ἐν Κίνα ἐπέφερεν ἀναβολὴν τῆς Διασκέψεως τῆς Οὐασινγκτόνος, καθ' ἣν εἶχεν ἀποφασισθῇ νὰ ἐξετασθῶσι πᾶσαι αἱ κατὰ καιροὺς συνωμολογηθεῖσαι συνθήκαι μετὰ τῆς Κίνας. Μέχρι τοῦδε ἡ ἔλλειψις πραγματικῆς ἐπισήμου κυβερνήσεως εἰς Καντώνα εἶχε συντελέσει εἰς τὴν μὴ ἀναθεώρησιν τῶν ἐν λόγῳ συνθηκῶν. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀποστολὴν στρατιωτικῶν δυνάμεων ὁ λόρδος Μπούλφουρ ἐδήλωσεν, ὅτι ταύτην ἐπέβαλλε τὸ καθήκον τῆς Ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως ἐναντι τῶν ἐκεῖ ἐγκατεστημένων Ἀγγλων ὑπηκόων. Καταλήγων ἐτόνισεν, ὅτι ἡ Ἀγγλία εἶνε διατεθειμένη νὰ δεχθῇ τὴν ἀναθεώρησιν τῶν συνθηκῶν ἐν Οὐασινγκτόνῃ ἐν πνεύματι διαλλαχτικῷ, συμφῶνως πρὸς τὰ μέχρι τοῦδε συμφωνηθέντα.

Δέον νὰ σημειωθῇ ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ὅτι ἀνεξαρτήτως τῆς ὅλης ἐξελιξέως τοῦ ζητήματος, αἱ διαπραγματεύσεις μετὰ τοῦ εἰδικῶς Ἀγγλοῦ ἀπεσταλμένου καὶ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς κυβερνήσεως τῆς Καντῶνος, διασπείνται πρὸ τινος χρόνου, ἐπανεληφθῶσαν προσφάτως καὶ ἐξακολουθοῦν εἰσέτι, με πολλὰς ἐλπίδας αἰσίου τερματισμοῦ.

Περὶ τῆς ἀποστολῆς τῶν στρατιωτικῶν ἐνισχύσεων, διὰ νὰ καταδειχθῇ πόσον ὁμόφωνος εἶνε ἡ ἀγγλικὴ δημοσία γνώμη, δέον νὰ σημειωθῇ, ὅτι οὐδεὶς Ἀγγλος ἐκ τῶν ἐπιφανῶν πολιτικῶν ἐξεφράσθη ἀποδοκιμαστικῶς. Οὐμὼν εἰς τὴν Βουλὴν τῶν Κοινοτήτων ὁ κ. Λούδ Τζῶρτζ, ἐπεδοκίμασεν ἐπίσης τὴν πολιτικὴν τῆς κυβερνήσεως. Ὅσον ἀφορᾷ δὲ τὴν ἀναγραφείσαν φήμην περὶ ἐπικειμένης Ἀγγλοϊταλικῆς συνεργασίας ἐν Κίνα, πληροφορίαι ἰταλικῆς πηγῆς ἀναφέρουσιν, ὅτι κατὰ τὴν γνώμην τῶν ἰταλικῶν πολιτικῶν κύκλων, ἡ Ἀγγλοϊταλικὴ συνεργασία ἐν Κίνα θεωρεῖται ὡς ἡ πρώτη πανηγυρικὴ ἐκδήλωσις τῆς ἐπελευθύνσης περὶ πλήρους συμπράξεως καθ' ὅλα τὰ ζητήματα τῶν ἐν Εὐρώπῃ, ὅσον καὶ ἐν Ἀσίᾳ. Οἱ Τουρκικοὶ πολιτικοὶ κύκλοι, ἀνησυχῶς ἀποβλέποντες πρὸς τὴν συνεργασίαν ταύτην Ἰταλῶν καὶ Ἀγγλῶν, φρονοῦν ὅτι εἰς ἀντάλλαγμα ἡ Ἰταλία ἔλαβε πλήρη ἐλευθερίαν δράσεως ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ.

Ἐπαναστατικὸν κίνημα, προσφάτως ἐκραγὲν ἐν Προβογαλλίᾳ, κατεστάλη σχεδὸν αἰσώς. Ἐπὶ τοῦ ζητήματος ὅμως τούτου ὑπάρχουν καὶ τινες ἀντιφατικαὶ πληροφορίες ἀναφέρονται, ὅτι οἱ Ἐπαναστάται, συγκεντρωμένοι εἰς τὸν λεγόμενον τοῦ Ὀπόρτο, δὲν κατεβλήθησαν εἰσέτι. Πρὸς τὰς πληροφορίας ταύτας δὲν ἀποδίδομεν σοβαρὰν σημασίαν. Θεωροῦμεν ὡς μᾶλλον ἀληθοφανὲς τὸ τηλεγραφηθὲν γεγονός περὶ καταλήψεως τοῦ λιμένος ὑπὸ τῶν κυβερνητικῶν στρατευμάτων.

Ὁ Γερμανὸς ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν ἀφίκετο εἰς Σάν Ρέμο. Δὲν ἔχει κανονισθῇ ἀκόμη οὔτε τὸ ζήτημα τῆς συναντήσεως αὐτοῦ μετὰ τοῦ κ. Μουσσολίνι, οὔτε τὸ ζήτημα τῆς συναντήσεως μετὰ τοῦ κ. Μπριάν. Ἐκρεμεῖ ἐπίσης τὸ ζήτημα τῆς συναντήσεως Μπριάν—Μουσσολίνι. Δυνάμεθα οὖτω νὰ θεωρήσωμεν, ὅτι ἡ ἐρχομένη ἐβδομάς θὰ εἶνε γόνιμος εἰς γένεσιν ἀπο διπλωματικῆς ἀπόψεως.

PROBUS

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΕΒΔΟΜΑΣ

Ἡ Οἰκουμένη, Κυβέρνησις, προχωροῦσα ἐν μέσῳ σκοπέλων καὶ υφάλων πρὸς τὴν χα-
ραχθεῖσαν ὁδὸν, εὔρε καὶ πάλιν διέξοδον κατὰ
τὴν νέαν κρίσιν, ἥτις ἐδημιουργήθη ἐκ τῆς κυ-
ρώσεως τῆς συμβάσεως μετὰ τῆς Ἑταιρείας
μεταφορῶν καὶ ἡλεκτρισμοῦ Πάουερ. Αἱ ἐν τῇ
Βουλῇ ἐπιθέσεις τῶν βουλευτῶν κατὰ τοῦ κύ-
ρους τῆς συμβάσεως, καὶ αἱ ἀγορεύσεις τῶν κ.
κ. ὑπουργῶν Συγκοινωνίας καὶ Ἐξωτερικῶν
ἐπαρκέστησαν νέον πολιτικὸν ζήτημα, τεθὲν
κατὰ τὴν ἀρχικὴν συζήτησιν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ κ.
ὑπουργοῦ τῆς Συγκοινωνίας, ἐκ τούτου ἤχθη ὁ-
λόκληρος ἡ κυβέρνησις εἰς δυσχερῆ θέσιν ἀπέ-
ναντι τῆς Βουλῆς, ἥτις δὲν ἤτο διατεθειμένη
νὰ ἀπαδεύῃ, ἀνευ τροποποιήσεων οὐσιωδῶν,
τὴν κύρωσιν τῆς συμβάσεως Πάουερ, συνομο-
λογηθείσης ἐπὶ τοῦ δικτατορικοῦ καθεστώτος,
μετὰ νομοθετικὴν ὁμῶς ἐξουσιοδότησιν. Ἡ Οἰ-
κουμένη Κυβέρνησις, εὑρεθεῖσα πάλιν πρὸ
νέας δυσχερείας, ἀντιμετώπισε ταύτην μετ' ἀ-
ποφασιστικότητος, θεωροῦσα ὅτι αἱ γενικώτε-
ραι ἀνάγκαι τοῦ Κοάτους ἐπιβάλλουν τὴν ἀνευ
νέων περιπλοκῶν ἐφαρμογὴν τοῦ προγράμμα-
τος τῆς περισυλλογῆς. Διὰ τοῦτο πάντα τὰ
μέλη τῆς Οἰκουμένης ἐκηρύχθησαν ἀλληλέ-
γγυα πρὸς τὸν κ. ὑπουργὸν τῆς Συγκοινωνίας
καὶ συνέστησαν εἰς τοὺς φίλους των βουλευ-
τὰς νὰ ψηφίσουν ὑπὲρ τῆς κυρώσεως τῆς συμ-
βάσεως, παρὰ τὴν καταφανῆ τούτων ἀντίθεσιν
πρὸς τοὺς ὅρους αὐτῆς.

Ἡ Οἰκουμένη οὕτως ἐξῆλθε καὶ πάλιν ἄ-
τροπος ἐκ τῆς κρίσεως καὶ μόνον μείωσις τῆς
ἐνότητος τῶν κομμάτων ἐπῆλθε, διότι ἡ κλο-
νισθεῖσα πρὸς τοὺς ἀρχηγούς των τυφλὴ πίστις
δυσκόλως δύναται ν' ἀνανεωθῇ ἐξ αὐτῆς τῆς
φύσεως τῶν πραγμάτων, ὧν τὴν δύναμιν κα-
νεῖς δὲν δύναται νὰ παρίδῃ.

Αἱ ἐν Ὑπουργικῇ Συμβουλίᾳ συνταχθεῖσαι
δηλώσεις τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ ἐν τῇ Βουλῇ,
πρὸ τῆς γενομένης ψηφοφορίας, καθ' ἣν ἐτέθη
ζήτημα ἐμπιστοσύνης, ἀνεφέρουντο εἰς τὴν ἀ-
νάγκην τῆς τὸν ὅπως τῆς καλῆς πίστεως τῆς
Ἑλλάδος καὶ συνίσταντο εἰς τὴν Βουλὴν νὰ ὑ-
περβηθεῖται τῆς συμβάσεως καὶ νὰ καταστήσῃ
δυνατὴν τὴν παραμονὴν τῆς Κυβερνήσεως εἰς
τὴν ἀρχὴν, πρὸς πραγμάτωσιν τοῦ προγράμμα-
τος τοῦ ἐγκριθέντος κατὰ τὸν παρελθόντα Δε-
κεμβρίου.

Ἐπὶ τῶν δηλώσεων τούτων προεκήρυξε τὴν
Πέμπτην μακρὰ συζήτησιν ἐν τῇ Βουλῇ διαρ-

κέσασα μέχρι τῆς 7ης πρωϊνῆς ὥρας τῆς πα-
ρελθούσης Παρασκευῆς, καθ' ἣν ὠμίλησαν οἱ
κ.κ. Βοζίκης, Πάλλης, Μπούσιος, Δεμερτζής,
Τσιτσικλῆς, Μάξιμος, Ἀποστολίδης, Κρανι-
τάκης καὶ ἄλλοι, ὧν οἱ πλείστοι κατὰ τῆς συμ-
βάσεως καὶ τῆς κυρώσεως αὐτῆς. Αἱ δοθεῖσαι
συμπληρωματικαὶ ἐξηγήσεις ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων
Ὑπουργῶν ἐπέδρασαν ἐπὶ τῆς Βουλῆς καὶ τι-
νες τῶν ἀγορευτῶν παρητήθησαν τοῦ λόγου.
Τὴν 7ην τῆς πρωΐας τῆς Παρασκευῆς ἔλη-
ξεν ἡ συζήτησις καὶ ἐπὶ προτάσεως ἐμπιστοσύ-
νης, ὑποβληθείσης ὑπὸ ὁμάδος βουλευτῶν, ὅτι
ἡ Βουλὴ θεωρεῖ ἱκανοποιητικὰς τὰς δηλώ-
σεις τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐκφράζει πρὸς αὐ-
τὴν τὴν ἐμπιστοσύνην της, ἐγένετο ψηφοφο-
ρία δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως. Ἐψήφισαν 182
βουλευταί, καὶ ὑπὲρ τῆς προτάσεως καὶ τῆς
Κυβερνήσεως ἐψήφισαν 144, κατὰ τῆς προτά-
σεως 25, ἡρνήθησαν δὲ ψῆφον 13, ἐν οἷς καὶ
8 Ὑπουργοί. Ἐν τῶν καταψηφισάντων οἱ πλεί-
στοι ἀνήκουν εἰς τὸ Λαϊκὸν κόμμα. Οὕτω ἡ
Κυβέρνησις ἔτυχε τῆς ἐμπιστοσύνης τῆς Βου-
λῆς καὶ ἡ σύμβασις Πάουερ ἐκυρώθη, μετ' ἣν
γενομένην δήλωσιν τοῦ κ. Καφαντάρη, ὅτι ἡ
ἐννοια τῆς ψήφου εἶνε, ὅτι ἡ σύμβασις αὕτη θέ-
λει οὐσιωδῶς τροποποιηθῇ.

Ἡ ἐν τῇ Βουλῇ γενομένη δήλωσις τοῦ κ.
ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν, ὅτι αἱ μὴ ἔχουσαι
νομοθετικὴν ἐξουσιοδότησιν συμβάσεις τοῦ δι-
κτατορικοῦ καθεστώτος, δὲν θὰ θεωρηθῶσιν
ἐγκυροί, ἐπροξένησαν ζωντάν ἐντύπωσιν, διότι
ἐξ αὐτῶν κατεδήλωθη, ὅτι ἡ συνθήκη μετὰ τῆς
Σερβίας δὲν δύναται νὰ κυρωθῇ ὡς μὴ γενο-
μένη μετὰ νομοθετικὴν ἐξουσιοδότησιν, παρί-
σταται δὲ ἀνάγκη νέων διαπραγματεύσεων
πρὸς συνομολόγησιν αὐτῆς.

Ἡ ἀπεργία τῶν αὐτοκινήτων, ἡ γενομένη
ὡς διαμαρτυρία κατὰ τῆς συμβάσεως Πάουερ,
δὲν παρέστυρεν εἰς ἐκδηλώσεις ἀταξίας τοὺς
ἐπαγγελματίους καὶ τοὺς ἐμπόρους, οἵτινες δὲν
ἐδέχθησαν νὰ ἐνισχύσουν διὰ συλλαλητηρίου
τοὺς ἀπεργούς. Ὁ ἐμπορικὸς καὶ ἐπαγγελμα-
τικὸς κόσμος τῆς πρωτεύουσας, ἀντιλαμβάνο-
μενος ὅτι ἡ σημερινὴ γενικὴ οἰκονομικὴ κρίσις
δὲν ἐπιτρέπει νέας δοκιμασίας καὶ ἀταξίας, ἔ-
δειξε νομιμοφροσύνην καὶ πλήρη ἐπίγνωσιν τῆς
καταστάσεως, ὥστε νὰ μὴ δυσχεράνη ἐπὶ πλέον
αὐτὴν καὶ τὴν ἰδίαν του θέσιν διὰ νέων ἀνω-
μαλιῶν.

ΣΤΟΝ ΒΑΣΙΛΗΑ

Γενέθλια τοῦ Ρήγα μας...

χίλιες φορές ἐβίβα...

Τοῦ Βασιληᾶ, ποῦ κἀδεται

σὲ μιὰ παληοκαλύβα

ποῦ μέσα σὲ στρατόπεδα

γενέθλια γιορτάζει

κι' ἓνας στρατὸς μὲ τῆς ψυχαῖς

στὰ μάτια τὸν κυτᾶζει.

Τὸν χαιρετοῦνε λατρευτὸ

σαρανταπέντε χρόνοι

κι' ὅπου πατεῖ τὸ πόδι του

μιὰ Νίκη ξεφυτρώνει

ἔχει καὶ Στόλους καὶ Στρατοὺς

τῆς κόρης του κουμπάρους

κι' ἐποδοπάτησε μ' αὐτοὺς

θεοστυνεῖς βαρβάρους...

Γενέθλια τοῦ Βασιληᾶ

καὶ κόρη λευκοφόρα

φωνάζει μέσα σὲ χαράς

καὶ σὲ θανάτων πόνους

Παρακαλεῖτε τὸν Θεὸ

μικροὶ μεγάλοι τώρα

νὰ κόβῃ τῆς ἡμέρες μας

νὰ τοῦ τῆς δίνῃ χρόνους.

(26 Ἰουλίου 1913)

† Γ. ΣΟΥΡΗΣ

ΣΗΜ. Ἐργαφὴ κατὰ τὴν περίοδον τοῦ Ἑλ-
ληνοβουλγαρικοῦ πολέμου (1913).

Τ' ΑΘΑΝΑΤΟ ΝΕΡΟ

—Ψηλὰ στὸ Κάστρο τῆς Ἀθηνᾶς, ἡ Νίκας
μαρμαρωμένες ἀπ' τὸν παλὸν καιρὸ,
ξεμαρμαρῶσαν ἐμπρὸς σου. Ποῦ τὸ βρῆκες
χρυσέ μου Ρήγα, τ' ἀθάνατο νερό;

—Δάκρυ στὸ δάκρυ τὸ γέμισαν οἱ σκλάβοι
τ' ἅγιο ποτῆρι στοῦ Πόνου τὸ Ἱερὸ
πῆγε ἡ ψυχὴ μου κρυφὰ νὰ μεταλάβῃ
κι' ἐκεῖ τὸ βρῆκα τ' ἀθάνατο νερό!

Ο ΘΡΟΝΟΣ ΣΟΥ...

Ὅλοι μας ἓνας καὶ μιὰ καρδιὰ ἡ καρδιές μας
κι' ὅλοι δικοί Σου, δική Σου κι' ὅλη αὐτὴ
Πρόβαλε, Ρήγα, καὶ πρόσταξε καὶ πές μας
πῶς τόνε θέλεις τὸ Θρόνο Σου; ἀπὸ τί;

Ἀπὸ ρουμπίνια; Γεμάτ' εἶνε ὅλοι οἱ κάμποι
αἷμα μαρτύρων καὶ ἡρώων, αἷμ' ἱερὸ;
Ἀπὸ διαμάντια; Καὶ ποῖο διαμάντι λάμπει
σὺν τῆς χαρᾶς μας, τὸ δάκρυ ἀστραφτερό;

5 Αὐγούστου 1913

† Ι. ΠΟΛΕΜΗΣ

— Μίθθαυμάσια φωτογραφία τῆς ἐν Ἑσθῇ Σεχέρ ἀπονομῆς ὑπὸ
τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου τῶν παρρησίων καὶ μεταλλίων.

— Ἰσπερόζον ἄρθρον τοῦ ἀειμνήστου Σπύρου Λόμπρου διὰ τὸν
Κωνσταντῖνον.

— Δύο ὑπέροχα ποιήματα τῶν Γ. Σουρή καὶ Ι. Πολέμη.

ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΗ ΕΒΔΟΜΑΣ

Παρά της Έπιτροπής των Έμπειρογνομόνων υπεβλήθησαν εις τὸν κ. ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν αἱ εἰδικαὶ δι' ἑν ἑκαστον τῶν ὑπουργείων μελέται αὐτῆς, δι' ὧν καθορίζεται τὸ ποσὸν καὶ ἡ φύσις τῶν ἐπενεχθησόμενων οἰκονομικῶν. Διὰ τὸ ὑπουργεῖον Στρατιωτικῶν ἡ Έπιτροπὴ προτείνει τὴν πραγματοποίησιν οἰκονομικῶν 788 περίπου ἑκατομμυρίων δραχμῶν. Σοβαρὰς ὡσαύτως οἰκονομίας προτείνει καὶ διὰ τὰ λοιπὰ ὑπουργεία. Διὰ τῶν προτεινομένων οἰκονομικῶν ὑπολογίζεται ὅτι θέλει ἐπιτευχθῇ πλήρως ἡ ἰσοσκελίσις δαπανῶν καὶ ἐσόδων. Παρὰ ταῦτα ἔτι αἱ σχετικαὶ πληροφoρίαι φέρουν ὅτι ἡ ἐπιτεύξις πραγματικῆς ἰσοσκελίσεως διὰ τῶν προτεινομένων μέτρων δὲν θὰ κατάστη δυνατὴ. Διότι οἱ εἰδικοὶ προϋπολογισμοὶ τῶν ὑπουργείων συνταχθέντες καὶ ὑποβληθέντες ἤδη εἰς τὸ Γενικὸν Λογιστήριον, λίαν δυσκόλως εἶνε δυνατόν ἤδη νὰ ὑποστοῦν τροποποιήσεις εἰς τοιαύτην ἑκτασιν, ἣν ὀρίζει ἡ Έπιτροπὴ τῶν Έμπειρογνομόνων. Χαρακτηριστικὸν τῶν ἀνωτέρω εἶνε τὸ γεγονός ὅτι ὁ κ. Καφαντάρης μελετᾷ τὴν ἐξέδυσιν μέσων καὶ τρόπων, δι' ὧν θὰ ἐπιδιωχθῇ ἡ πραγματικὴ ἰσοσκελίσις, δεδομένου ὅτι τὰ ἔσοδα δὲν θὰ ὑπερβοῦν τὰ 7.200 ἑκατομμύρια, εἰς ἃ δέον νὰ προστεθῇ καὶ τὸ ἐκ 400 ἑκατομ. προῖν τοῦ Σουηδικοῦ δανείου. Ἐξ ἄλλου τὸ σκέλος τῶν ἐξόδων ἐμφανίζεται διὰ τὸ προσεχὲς ἔτος μὲ ὑποχρεώσεις τοιαύτας, ὥστε νὰ μὴ θεωρηθῇ δυνατὴ ἡ πέραν τοῦ ποσοῦ τῶν 8.000.000.000 μείωσις αὐτοῦ. Συνεπῶς τούτου ἐπιστρέφονται αἱ προβλέψεις ὅτι ὁ κ. Καφαντάρης θέλει προβῇ ἐκ παραλλήλου καὶ εἰς σχετικὴν φορολογικὴν ἐπιβάρυνσιν τῆς Χώρας.

ΤΟ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΑΣ

ΕΝΑΣ ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ κ. ΙΩΣΗΦ ΚΑΓΙΩ

Εἰς τὴν Γενικὴν Συνέλευσιν τοῦ Έμπορικοῦ, Βιομηχανικοῦ καὶ Ἐπαγγελματικοῦ Συνδέσμου τῆς Σάρτης ὁ πρῶτος ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν τῆς Γαλλίας κ. Ιωσήφ Καγιώ, προκλήθεις, ἐξέφρασε τὴν γνώμην αὐτοῦ περὶ τῆς ἀκολουθητέας ἐν Γαλλίᾳ νομισματικῆς πολιτικῆς. Ὡς γνωστὸν, τὸ Γαλλικὸν φράγκον μετὰ συνεχῆ ὑποτίμησιν ἐγγίσασαν τὰ ὄρια τῶν 241 φράγκων κατὰ λίραν, ἐπανέστησε ταχέως τὴν ἀξίαν αὐτοῦ λόγῳ τοῦ σχηματισμοῦ Οἰκονομικῆς Κυβερνήσεως ὑπὸ τὸν κ. Πουανκαρέ, ἥδη δὲ ἡ συναλλαγματικὴ αὐτοῦ τιμὴ κυμαίνεται περὶ τὰ 125 φράγκα κατὰ λίραν.

Ἡ Κυβέρνησις θέλει ὑποβάλῃ βραδύτερον αἰτησιν εἰς τὴν Κοινωνίαν τῶν Ἐθνῶν περὶ παροχῆς συμπληρωματικοῦ προσφυγικοῦ δανείου. Ἐξ ἄλλου διατηρεῖται ἡ μεταξὺ Βενιζέλου καὶ Ἀγγλικῶν κύκλων ἐπαφὴ σχετικῶς μὲ τὸ ζήτημα τοῦ διακανονισμοῦ τῶν πολεμικῶν χρεῶν. Σύμφωνας πρὸς τὰ ζωτικὰ ταῦτα ἐκκρεμῇ συμφέροντα τῆς Ἑλλάδος εἶνε καὶ ἡ παρὰ τῆς Κυβερνήσεως δεικνυμένη ἐπιμονὴ τῆς κυρώσεως τῆς συνθήσεως Πάουερ πρὸς ἀπόδειξιν τῆς γαλλικῆς Ἑλληνικῆς πίστεως.

Παρὰ τοῦ κ. Δροσποῦλου θέλουν ἀρχίσῃ διαπραγματεύσεις μετὰ τοῦ Προέδρου τοῦ Διεθνoῦς Οἰκονομικοῦ Ἐλέγχου διὰ τὸ ζήτημα τῆς μετατροπῆς τοῦ πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν εἰς χρυσὸν παλαιῶν δανείων πλεονασμάτων εἰς φράγκα χρυσῶν. Ὡς γνωστὸν, τὰ χρεωλύσια τοῦ Δ. Ἐλέγχου μετατρέπονται πρῶτον εἰς γαλλικὰ φράγκα καὶ μετὰ ταῦτα εἰς Ἀγγλικὰς λίρας, ὑφισταμένου οὕτω τοῦ Δημοσίου ζημίαν 80 περίπου ἑκατομ. ἑτησίως.

Ἡ κρατήσασα κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας ἀνωμαλία εἰς τὴν πολιτικὴν ζωὴν, λόγῳ τοῦ δημιουργηθέντος ζητήματος ἐμπιστοσύνης πρὸς τὴν Κυβέρνησιν κατὰ τὴν συζήτησιν τῆς «Πάουερ ἐν Τράξιον» συνετέλεσεν ὥστε ἡ χρηματιστηριακὴ ἀγορὰ νὰ χαταστῇ λίαν ἐπιφυλακτικὴ, ἀναμείνουσα τὴν ἐξέλιξιν τῶν γεγονότων. Συνεπῶς τούτου παρετηρήθη κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας τῆς ἐβδομάδος ποιά τις χαλάρωσις τῆς χρηματιστηριακῆς κινήσεως ἐν τῇ ἀγορᾷ τῶν χρεωγράφων. Ἐλαφρὰ δὲ ὕψους τῆς τιμῆς τοῦ ξένου συναλλάγματος ἐν τῇ συναλλαγματικῇ ἀγορᾷ.

Εἶνε φυσικὸν ἐπομένως ν' ἀπασχολῇ ζωηρῶς τοὺς Γαλλικοὺς κύκλους τὸ ζήτημα τῆς νομισματικῆς πολιτικῆς ἣν ὀφείλει ἡ Γαλλία ν' ἀκολουθήσῃ. Μεταξὺ τῶν διαφόρων ἀπόψεων, αἰτινες εἶνε τρεῖς καὶ ἐξ ὧν ἡ πρώτη ὑποστηρίζει τὴν ἀπλὴν σταθεροποίησιν τοῦ νομίσματος, ἡ δευτέρα τὴν ἁμεσον ἐπ'ἀνδον εἰς τὴν χρυσὴν μονάδα διὰ νομισματικῆς ὑποτιμήσεως καὶ ἡ τρίτη τὴν βαθμιαίαν καὶ κατὰ κλίμακας ἀνατίμησιν τοῦ φράγκου, ὁ κ. Καγιώ τάσσεται ἀνεπιφύλακτος ὑπὲρ τῆς πρώτης. Κρίνομεν ἀναγκαῖον ὅπως μεταφέρωμεν τὰ κυριώτερα ἀποσπάσματα τοῦ λόγου τούτου τοῦ

κ. Καγιώ καθόσον ἀποτελοῦν πλήρη καὶ ἰσχυρὰν διαφώτισιν τοῦ ὅλου νομισματικοῦ προβλήματος τῆς Γαλλίας.

κ. Ι. Κ α γ ι ω. Ἐὰν ἐγενόμην θεμιτὸς ὁπαδὸς τῆς ἀμέσου νομισματικῆς σταθεροποιήσεως, τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι πιστεύω ὅτι δὲν ὑπάρχει ἕτερος τρόπος ἐνεργείας. Ὅμιλεῖ τις περὶ βαθμιαίας καὶ κατὰ κλίμακας ἀνατίμεσιν τοῦ φράγκου. Ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον εἶνε ταυτόσημον μὲ τὸ νὰ θέλῃ νὰ ἀρίθμῃ τις συνεχῶς τὴν χώραν ἀπὸ κρίσεως εἰς κρίσιν. Τὸ Γαλλικὸν φράγκον ἀπὸ τοῦ βάθους τῆς πτώσεως του τῶν 200 κατὰ λίραν, ἀνῆλθεν εἰς τὰ 125 περίπου. Καὶ ὅμως τοῦτο ἐδημιούργησε κρίσιν εἰς τὴν ἐμπορικὴν ζωὴν. Διότι δὲν δύναται νὰ ἐμποδίσῃ τις ὅπως ὁ ἐμπορικὸς κόσμος ἔχει πραγματοποιήσει ἐν τῇ μεταξὺ ἀγορᾷ πρῶτον ὕλιν εἰς τὴν συναλλαγματικὴν τιμὴν τῶν 150, 160, 170 καὶ 180 φράγκων κατὰ λίραν. Ἡ πτώσις τῆς λίρας εἰς τὰ 125 ἔσχεν ὥς ἀποτελεσμα τὴν ἐλάττωσιν τῆς ἐργασίας εἰς τὰ ἐργοστάσιά μας, τὴν μείωσιν τῆς ἐξαγωγῆς καὶ τὴν αὔξησιν τῆς ἀνεργίας. Λέγουσιν ἐν τούτοις ὅτι δὲν ὑπάρχει μέγας ἀριθμὸς ἀνέργων. Τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸν περιορισμὸν τῶν ὥρῶν ἐργασίας. Ἀλλὰ πιστεύετε ὅτι ἐὰν τὸ φράγκον ἐπετύγχανε ἐν νέον ὕψος ἀπὸ τὰ 125 εἰς τὰ 100 κατὰ λίραν ἡ κρίσις δὲν θὰ ἐπιδεινωτο; Ἀσφαλῶς τὸ τοιοῦτον θὰ ἀποτελεῖ καταστροφὴν διὰ τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν. Πῶς δὲ θέλετε ὑπὸ μίαν τοιαύτην κατάστασιν διακηρύσσον τῆς τιμῆς τοῦ νομίσματος, τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ βιομηχανία, νὰ δυνηθῶν νὰ ζήσουν ἐν τῇ χώρᾳ;

Μ ί α φ ω ν ή : Καὶ ὅμως ἐξοῦσε θανάσιμα κανεὶς ὅταν ἡ λίρα εἶχε 72 φράγκα.

Κ α τ ι ω : Βεβαίως, διότι ἡ λίρα δὲν εἶχε ἀνέλθῃ ἔτι τότε ἀπὸ τῶν 72 φράγκων. Ἀλλὰ τότε ὁπότε τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ βιομηχανία ἔχουν ἐγκατασταθῇ καὶ ἀναπτῶν μὲ τὴν λίραν ἀνωτέρω, κρίνετε ὅτι δύναται νὰ ἐπανέλθῃ τις εἰς τὴν προτέραν κατάστασιν; Θὰ ἔχετε, ὡς λέγετε, βαθμίδας καθ' ἃς θὰ συνετελεσθῇ διαδοχικῶς ἡ ἀνατίμησις. Ἀλλὰ κατὰ τὸ δόγμα τοῦτο τί θὰ γίνωνται τὰ κεφάλαια; Οἱ ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι διαθέτουν χρήματα, ἀντὶ νὰ τὰ τοποθετήσουν εἰς τὴν βιομηχανίαν, ἀσφαλῶς θὰ τὰ κρατήσουν εἰς τὰ χαρτοφυλάκιά των μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης καθ' ἣν τὸ χρήμα των θ' ἀνατιμῇ περισσότερον. Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ ἡ αἰσιοδοξία θὰ διαδέχεται τὴν ἀπαισιοδοξίαν καὶ αἱ διακηρύξεις θὰ παύσονται τὴν οἰκονομικὴν ζωὴν.

Ἀλλὰ ἂς λάβωμεν καὶ ἐκεῖνο, τὸ ὅτι οὐκ ἐπιθυμοῦν. Τὴν ἐπ'ἀνδον εἰς τὴν χρυσὴν μονάδα δι' ὀλοκληρωτικῆς ἀνατίμεσιν τοῦ νομίσματος. Νομίζετε ὅτι ἡ χώρα μας ἀντὶ τῶν 22 δισεκατομ.,

τίνα νῦν πληρῶναι κατ' ἔτος διὰ τοκοχρεωλύσια τῶν δανείων τῆς θὰ δυνηθῇ νὰ ἀνθέξῃ εἰς τὴν πληρωμὴν 22 δισεκατομ. χρυσῶν φράγκων;

Διότι πόσον θὰ περιορισθῇ ὁ προϋπολογισμὸς τῆς τῶν 40 δισεκατομ.; Ὅσονδήποτε καὶ ἂν ἐκ τῆς πτώσεως τῶν τιμῶν τοῦ ἐμπορίου ἐλαττωθῶν αἱ δαπάναι τοῦ προϋπολογισμοῦ, τὰ 22 δισεκατομ. θὰ μένουν ἀνέπαφα. Συνεπῶς θὰ πρέπει νὰ ἐλαττώσῃ τις τὸ τοκοχρεωλύσιον τῶν δανείων. Ἀλλὰ ποῖος ὁμολογιούχος θὰ στέρξῃ εἰς τοιαύτην περικοπὴν τοῦ εἰσοδήματός του; Ἐπειτα, ἐκτὸς τοῦ προϋπολογισμοῦ, θὰ μειωθῶν τὰ ἡμερομίσθια. Συνεπῶς δύο λύσεις πρόκεινται ἡ σταθεροποίησις τοῦ νομίσματος εἰς τὴν σημερινὴν τιμὴν ἢ μείωσις τῶν δαπανῶν τοῦ προϋπολογισμοῦ, τῶν ἡμερομισθίων καὶ τοῦ τοκοχρεωλύσιου κατὰ τὰ 4)5 ἵνα ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν χρυσὴν βάση. Ἀλλὰ τὸ τελευταῖον δὲν θεωρῶ εὐκόλῳ ἀνευ κοινωνικῶν διαταραχῶν.

Ἡ μόνη λύσις κατὰ ταῦτα παραμένει ἡ ἁμεσοῦ σταθεροποίησις. Ἰδοὺ ἐν παραδείγματι: Ὁ δέποτε θὰ μετρήσετε τὸ ὕψος ἐνὸς δωματίου δι' ἐνὸς μέτρου ἐκ καουτσούκ, διότι τὸ ὕψος τοῦτο θὰ μεταβάλλεται ἀναλόγως τῆς ἐπιδράσεως τῆς θερμοκρασίας ἐπὶ τοῦ μέτρου. Τὸ ἴδιον συμβαίνει μὲ ἐν καυαίνονμενον νόμισμα. Ἡ πτώσις τῆς λίρας ὑπῆρξε τῇ ἀληθείᾳ τὸ ἀποτέλεσμα μᾶς αὐξήσεως τῆς ἐμπιστοσύνης πρὸς τὸ Κράτος. Δοθέντος τοῦ εὐμεταβόλου τοῦ Γαλλικοῦ χαρκατῆρος, αὐτὴ ἡ αὔξησις τῆς ἐμπιστοσύνης δύναται αὐτὴ νὰ παραχωρήσῃ τὴν θέσιν τῆς εἰς ἐν κῆμα δυσπιστίας. Πῶς λοιπὸν ποιεῖτε, σεῖς οἱ ἔμποροι καὶ βιομηχανοὶ, νὰ εἰσπράττετε ὑγιεῖς ἐμπορικὰς πράξεις ὅταν ἀγνοεῖτε ὅταν ἀγοράζετε εἰς τὸ ἐξωτερικὸν τὰς πρώτας ὕλας, εἰς ποῖαν τιμὴν θὰ δυνηθῇτε νὰ πωλήσετε τὰ προϊόντα τῆς παραγωγῆς σας;

Ἡ Ἀγγλία ἠδυνήθη νὰ ἐπ'έλθῃ εἰς τὴν χρυσὴν μονάδα, διότι ἡ λίρα ἐκείνη εἶχε ὑποτιμηθῇ. Ὁ κ. Πρόεδρος τοῦ Έμπορικοῦ Ἐπιμελητηρίου εἶπεν, ὅτι αὐτὸ τῆς ἐστοίχισε μίαν κρίσιν. Ἡ κρίσις αὕτη ὀφείλεται εἰς ἄλλα αἰτία. Ὅσονδήποτε τὸ τοιοῦτον συνεκράτησε τὴν ὑπεροχὴν τῆς Ἀγγλίας εἰς τὸν κόσμον καὶ ἐναντὶ τῶν ἀποικίων τῆς, αἰτινες ἔπεισαν νὰ διαφύγουν διὰ νὰ συνδεθῶν μετὰ τῆς Ἀμερικῆς. Ὅλη ἡ δύναμις τῆς ἐμπορικῆς καὶ χρηματιστικῆς ἀγορᾶς τῆς Ἀγγλίας συνεκροτήθη λόγῳ τῆς ἐπανόδου εἰς τὴν χρυσὴν μονάδα, διότι ἡ Ἀγγλικὴ λίρα μόλις ὀλίγον ὑπετιμήθη. Ἄλλως τε ὅλαι αἱ χώραι εἰς ἃς ἐπετιμήθη τὸ νόμισμα ἀπέκτησαν τὴν συνείδησιν, ὅτι εἶνε ἀπαραίτητον ν' ἀποκτήσουν ἐν μέτρῳ ἐκ πλατίνης καὶ οὐκ ἐκ καουτσούκ.

Γνωρίζετε δὲ ἐξ ἄλλου, ὅτι δὲν ὑπάρχει ἕτερον

μᾶλλον ἐπικίνδυνος κατάστασις ἐξ ἐκείνης, εἰς ἣν νῦν εὐρισκόμεθα; Διότι δὲν ὑπάρχει εἰμὴ ἐν μόνον νόμισμα ἐπὶ τοῦ ὁποῖον δύναται νὰ παίξῃ τις τὸ Χρηματιστήριον; Τὸ φράγκον. Καθόσον ὅλα τὰ ἄλλα νομίσματα ἐσταθεροποιήθησαν. Καὶ ἐπὶ τῆς Ἰταλικῆς λίρας δυσκόλως τις δύναται νὰ παίξῃ. Ἀντιλαμβάνεσθε συνεπῶς τὸν κίνδυνον ὅταν ἡ Τράπεζα τῆς διεθνούς ρουλέττας, τοῦ Χρηματιστηρίου, δὲν λειτουργεῖ εἰμὴ μόνον διὰ τὸ φράγκον καὶ ὅταν ἡ διεθνὴς speculation δύναται νὰ συγκεντρωθῇ ἐπ' αὐτοῦ; Μὲ τὰ πολιτικὰ γεγονότα τὸ σὺν ὑμῶν ἐξέλιξη εἰς μίαν Διημοκρατίαν βλεπέτε ὅτι τὸ φράγκον δύναται νὰ παρασυστῇ μίαν ἡμέραν ἐδῶ, μίαν ἡμέραν ἐκεῖ καὶ ἀπὸ κρίσεως εἰς κρίσιν. Ἐὰν ἔχωμεν ἤδη μίαν βελτίωσιν τοῦ φράγκου γνωρίζετε καλῶς ποία εἶνε ἡ αἰτία. Ὁφείλεται εἰς τὸν ψυχολογικὸν παράγοντα, εἰς αὐτὴν τὴν κίνησιν τῶν πνευμάτων, ἡ ὁποία συντελεῖ ὥστε ἡ ἐμπιστοσύνη νὰ ἐπανερχεταί ἐκμεταλλευομένη ἀπὸ τὴν ξένην κερδοσκοπίαν. Ποίος ἦτο ὁ αἴτιος τῆς

ὕψωσος τοῦ φράγκου; Ἡ διεθνὴς κερδοσκοπία. Μήπως πιστεύετε ὅτι αὕτη ἐνήργησε διὰ τοὺς ὠραίους μας ὀφθαλμούς; Ὁχι, ἠθέλησε κατ' ἀρχὰς νὰ κερδίσῃ χρῆμα καὶ μετὰ ταῦτα νὰ καταστρέψῃ τὴν βιομηχανικὴν ἐξαγωγὴν μας. Εἶνε ἡ ἐνωσις ἡ διεθνομένη ἐν Ὀλλανδίᾳ παρὰ τῶν Γερμανῶν τῶν Αὐστριακῶν καὶ τινῶν Ἀγγλῶν καὶ ὀλίγων Ἀμερικανῶν, πρὸ παντὸς δὲ παρὰ τῶν Ὀλλανδῶν ἡ ὁποία ἐπεχείρησε τὴν ὑψώσιν τοῦ φράγκου καὶ ἡ ὁποία μᾶς ἔκαμε νὰ πωλήσωμεν τὰς διεθνεῖς ἀξίας μας διὰ νὰ ἐξοφλήσωμεν τὰ κέρδη, τὰ ὁποία αὕτη ἐπραγματοποίησε εἰς τιμὰς ὑποτιμημένας πρὸς ὄφελός της καὶ πρὸς καταστροφὴν μας. Εἶνε ὁ αἶκος Μένδελσον ὅστις ἐπεχείρησε τὴν ὑψώσιν τοῦ φράγκου.

Δὲν δύναμαι νὰ εἰσέλθω εἰς τεχνικὰς λεπτομερείας. Σὰς λέγω ἀπλῶς: Μὴν αὐταπατάσθε καὶ μὴ θέτετε εἰς τὴν θέσιν τῆς ἄλλης ἀπατηλῆς κραυγῆς «ἡ Γερμανία θὰ πληρώσῃ» τὴν λέξιν «νατίμησιν», διότι δὲν ὑπάρχει πλέον κινδυνώδες διὰ μίαν χώραν ἀπὸ τὴν αὐταπάτην.»

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΙΟΥΔΑΪΣΜΟΣ

(Ἀπάντησις τοῦ Νάθαν Κράς Ραββίνου, τῆς Συναγωγῆς Ἑμμανου - ἡλ - Νέας Ὑόρκης, εἰς τὸ ἄρθρον τοῦ Κάιζερ Γουλιέλμου)

(Ἐκ τοῦ μηνιαίου Πολιτικοῦ Περιοδικοῦ «Σύγχρονος Ἱστορίας» ἐκδιδόμενον ὑπὸ τῶν «Καιρῶν» τῆς Νέας Ὑόρκης, δι' εἰδικῆς πρὸς τοῦτο ἀδείας πρὸς τὸν μεταφραστὴν).

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγούμενου)

Ὁ τέως Κάιζερ δικτατορικῶς λέγει ὅτι τὸ στοιχεῖον τοῦτο ὅπερ ἐχαρακτήριζε τοὺς πρώην Προφῆτας ἢ τὸν Φαρισαϊκὸν Ἰουδαϊόν, χαρακτηρίζει καὶ τὸν σύγχρονον τοιοῦτον, ὅστις λέγει, σχεδιάζει καὶ προσπαθεῖ νὰ ιδρύσῃ παγκόσμιον αὐτοκρατορίαν ἐπὶ τῆς γῆς. Τοιαύτη καταπληκτικὴ διαβολὴ θεοδαιώς ἔδυναται ν' ἀποδείξῃ τὴν ἐλαχίστην ἐπιθυμίαν ἐκ μέρους τοῦ τέως Κάιζερ νὰ ἐξαγάγῃ ἔσω καὶ ἓνα μόνον δίδαγμα ἐκ τῆς ἐπὶ τοῦ Ὁρους Ὁμιλίας. Δὲν γνωρίζει ὅτι ἐν Ἀμερικῇ ὑπάρχουν ἑκατομμύρια ἐξακρέτων Χριστιανῶν πολιτῶν ποὺ ἤχθησαν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι εἶνε καιρὸς νὰ πραγματοποιήσωσι τὴν θρησκείαν τοῦ Ἰησοῦ ἢ τὴν θρησκείαν περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ὅστις θέτουν τὴν μεγίστην ἐκφράσιν ἐπὶ τῆς ὑπερτάτης πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς ἀρχῆς τοῦ Ἰησοῦ ἢ ἐπὶ τῆς δογματικῆς ἐρμηνείας τῆς θεότητός του; Διατὶ τότε, φαίνεται νὰ τρομάξῃ διότι ραββῖνοι τινες σήμερον ὁμιλοῦν περὶ Ἰησοῦ ὡς ἡθικολόγου τὸν ἀπορρίπτουν ὅμως ὡς υἱὸν τοῦ Θεοῦ;

Ὁ τέως Κάιζερ ἐν τῷ ἄρθρῳ του λέγει ὅτι

οἱ Ἰουδαῖοι ἀπέρριψαν τὴν συγγνώμην τῆς ἀμαρτίας καὶ ἐπομένως τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, διότι ἠρνήθησαν νὰ παραδεχθῶσιν ὅτι δέον νὰ μετανοήσωσι διὰ τὰς ἀμαρτίας των.» Ἐγὼ, τοσαύτην ἀπελπιστικὴν ἀγνοίαν ὅτι ἡ πλεον ἐστὶν ἡμέρα ἐν τῇ Ἰουδαϊκῇ ἡμερολογίᾳ εἶνε τὸ Γίμ Κίπουρ, ἡμέρα Ἀντιποίνων, καθ' ἣν τὸ δόγμα τῆς συγχωρήσεως τῶν ἀμαρτιῶν ἐκδηλοῦται εἰς τριπλοῦν; Μετάνοια, προσευχή, καλὴ διαγωγή, αὐτὰ εἶνε τὰ μέσα δι' ὧν ὁ ἄνθρωπος δυνατόν νὰ ἐλπίζῃ νὰ συγχωρηθῇ ἀπὸ τὸν Θεόν.» Ἐπὶ χιλιάδας ἐτῶν οἱ Ἰουδαῖοι στηρίζονταί εἰς τὴν διδασκαλίαν ταύτην. Εἶνε καὶ τοῦτο ἓνα αἰσθητικὸν μέρος τοῦ συγχρόνου Ἰουδαϊσμοῦ.

Τὰ λεγόμενα ὑπὸ τοῦ Μωϋσέως Μένδελσον, τὰ χρησιμοποίηθέντα ὑπὸ τοῦ τέως Κάιζερ: «ἡμεῖς οἱ Ἰουδαῖοι δὲν ἔχομεν θρησκείαν ὑπὸ τὴν χριστιανικὴν ἔννοιαν, μόνον ἔχομεν ἓνα ἀποκαλυφθέντα νόμον», ὡς ἡ διαφορά ἐν ὀλίγοις μεταξὺ τῆς Χριστιανικῆς καὶ τῆς Ἰουδαϊκῆς θρησκείας, δεικνύουν κακὴν τρεχὴν παρανόησιν ἐπιγραμματικῆς τινος δηλώσεως, ἥτις κατ' οὐδένα λόγον ἀντιπροσωπεύει τὴν γνώμην ὅλων τῶν

Ἰουδαίων. Πρέπει νὰ συμπληρωθῇ δι' εὐρύτερας δηλώσεως ὅτι ὅπως οἱ Χριστιανοὶ ζητοῦσι τὸν Θεὸν διὰ τοῦ Ἰησοῦ, οὕτω καὶ οἱ Ἰουδαῖοι ζητοῦν τὸν Θεὸν διὰ τοῦ Τόρα. Εἰς τοὺς Χριστιανούς ὁ Θεὸς ἀπεκαλύφθη ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ἰησοῦ. Εἰς τοὺς Ἰουδαίους, ὁ Τόρα ὅστις εἶνε ἡ πνευματικὴ παράδοσις τοῦ Ἰσραὴλ, ἐμπεριέχει τὸ φῶς δι' ὃ ὁ Ἰσραὴλ δύναται νὰ ἐλπίζῃ νὰ εὕρῃ τὸν Θεόν.

«Ὁ Θεὸς δὲν εἶνε ἄφωνος ὥστε νὰ μὴ ξαναμιλήσῃ». Ἐνῷ ἡ Ἑβραϊκὴ Βίβλος ὑπὸ κυριολεχτικὴν ἔννοιαν εἶνε τελεία, ἡ πνευματικὴ βιογραφία τοῦ Ἰουδαίου ἀκόμη γράφεται. Ὁ Ἰσραὴλ πρέπει πάντοτε ν' ἀγωνίζεται ὥστε νὰ εἶνε ἐν ἀρμονίᾳ μὲ τὸ εὐγενέστατον πνεῦμα τῆς ἐποχῆς. Νοερῶς ὁ Ἰουδαῖος εἶνε ἐλεύθερος. Ὁ Ἰουδαῖσμός δὲν ἔχει πάλιν τινὰ μὲ τὴν ἐπιστήμην. Ὁ Θεὸς δὲν τηρεῖ δύο σειρὰς βιβλίων μίαν διὰ τὴν θρησκείαν καὶ μίαν διὰ τὴν ἐπιστήμην. Ὁ Θεὸς εἶνε εἰς καὶ ὅχι μόνον ὁ Δημιουργὸς τοῦ φυσικοῦ κόσμου, ἀλλ' ἡ πνευματικὴ Κεφαλὴ τῆς ἀνθρωπίνης φυλῆς, ὅχι μόνον ὁ Ποιητὴς τῶν νόμων τῆς φύσεως, ἀλλὰ τὸ Πρότυπον τῆς ἡθικότητος. Οἱ νόμοι τῆς φύσεως καὶ οἱ νόμοι τῆς ἡθικότητος πρέπει νὰ συγχωνεύονται ταυτοχρόνως εἰς μίαν θείαν ἐνότητα. Ὁ Τόρα τοῦ Ἰσραὴλ δὲν εἶνε ἀπλῶς τὰ Πέντε Βιβλία τοῦ Μωϋσέως, ἀλλ' ὁ Ἱστορικὸς Ἰουδαϊσμός. Οὐδεμία ζωσά θρησκεία ἴσταιται ἡσυχας. Εἶνε μία ἀπὸ τὰς πραγματικὰς δυστυχίας τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ ὅτι ὁ ἐξωτερικὸς κόσμος δὲν τὸν ἐννοεῖ καὶ πιστεύει ὅτι εἶνε μία μ. ο. ὁ μ. α. διατηρουμένη ὑπὸ τεχνιτῶν ἀναπνοῶν ἢ ἓνα φάντασμα ἀρχαιότητος τολμοῦν εἰσέτι νὰ ἴσταιται μεταξὺ τῶν ἀξιοθαυμάστων τοῦ συγχρόνου πολιτισμοῦ. Ἐκατομμύρια εἰσέτι πιστεύουν, ὅτι ἡ τελευταία λέξις τοῦ Προφῆτου Μαλαχίου εἶνε ἡ τελευταία λέξις τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ. Ὁ Ἰουδαῖσμός ἔχει πλουσίαν λειτουργικὴν φιλολογίαν ἀσμάτων καὶ ποιημάτων ἀποπνεόντων τὰ εὐγενέστερα ἰδανικά, δονούντων τὴν ψυχὴν, πλήρη ἀπὸ ἔλθρον ἐλπίδα διὰ τὴν εὐτυχίαν τῆς ἀν-

θρωπίνης φυλῆς. Ἐχει προσευχὰς καὶ ὕμνους καὶ ἀπέραντον σοφὴν φιλολογίαν πλεον ὀγκώδη ἢ τὰ περιεχόμενα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, γενομένους ἀπαντας ὑπὸ τῆς Ἰουδαϊκῆς ἰδιοφυίας ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς μεγίστας δυσχερεῖας διὰ μέσου τῶν αἰώνων.

Τὸ μέγα ἔμβλημα τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ ἦτο καὶ εἶνε «Ἵπάρχει ἓνας Θεός, ὑπάρχει μία ἀνθρωπότης». Εἰς τοὺς λόγους τοῦ Προφῆτου τοὺς ἀναφερομένους εἰς τὸν Λαὸν Ἰσραὴλ πάντοτε λέγει: «Δὲν ἔχομεν ὅλοι ἓνα Πατέρα; Δὲν μᾶς ἐδημιόργησεν ἓνας Θεός; Διατὶ κατεργαζόμεθα δολιότητα κατὰ τῶν ἀδελφῶν μας;» Ὁ Ἰουδαῖσμός ἐντείνει τὴν διδασκαλίαν ταύτην ὅτι ἡ δικαιοτέρα ὅλων τῶν φυλῶν εἶνε ἡ ἔχουσα μερίδα ἐν τῇ αἰωνίῳ ζωῇ. Πιστεύει ὅτι πᾶσαι αἱ θρησκείαι δὲν εἶνε ἄλλο τι εἰμὴ πλάγια φῶτα τῆς Θείας Ἀκτινοβολίας προσπαθεῖ ἕκαστη νὰ φωτίσῃ τὴν μετάβασιν τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὴν γῆν εἰς τὴν ἀθανασίαν. Ὁ Ἰουδαῖσμός πιστεύει ὅτι τὸ φῶς τοῦ δύναται ἀκόμη νὰ ὑπηρετήσῃ καὶ νὰ δείξῃ εἰς τὸν Ἰουδαῖον τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας, δικαιοσύνης καὶ εἰρήνης!

Ὁ τέως Κάιζερ δύναται νὰ πιστεύῃ πρὸς χάριν τοῦ ὅτι, ὅχι ὁ θαυμασμὸς διὰ τὸν Ἰησοῦν ὡς διδάσκαλον ὑψηλῶν ἰδεῶν καὶ ἡθικολογιῶν θὰ βοηθῇ ἢ θὰ σώσῃ τὴν ἀνθρωπότητα. Φλογερὰ πίσις περὶ αὐτοῦ ὡς Σωτῆρος, Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, Κυρίου μας, εἶνε ἡ μόνη ὁδὸς πρὸς σωτηρίαν. Ὑπάρχουσιν ἑκατομμύρια Χριστιανῶν ὡς καὶ Ἰουδαίων ὅτινες πιστεύουσι διαφορετικῶς. Εἶνε πεπεισμένοι ὅτι ἡ ἀνθρωπότης δύναται νὰ σωθῇ καὶ νὰ ἐλπίζῃ ἐὰν οἱ ἄνδρες καὶ αἱ γυναῖκες ζώσι ζωὴν ὡς διατάσσεται ὑπὸ τοῦ Μωϋσέως ἢ τοῦ Ἰησοῦ. Ἐν Ἀμερικῇ ἂς λάβῃ ὑπὸ σημείωσιν «ὁ βασιλικὸς Θεολόγος» ὁ Ἰουδαῖσμός καὶ ὁ Χριστιανισμός εἶνε συμφιλωμένοι οὐχὶ διὰ τῆς προσηλυτίσεως, ἀλλὰ διὰ τῆς συνεργασίας διὰ τὴν κοινὴν πνευματικὴν εὐδαιμονίαν τῆς ἀνθρωπότητος.

Μεταφρ. ΔΗΜ. Χ. ΣΙΑΜΠΟΥΔΗΣ
ΤΕΛΟΣ

Η ΣΕΡΒΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγούμενου)

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν συζητήσεων ἀπὸ τοῦ 1925 καὶ ἐπευθεν ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἀπέφυγεν ἐπιμελῶς νὰ φέρῃ εἰς τὴν δημοσιότητα τὴν πραγματικὴν ἀποφιν τοῦ ζητήματος, ἵσως ἐκ λεπιότητος, διὰ νὰ μὴ φέρῃ τὴν φίλην σύμμαχόν της, πιδανὸν ὅμως καὶ ἐκ τῆς τακτικῆς, τὴν ὁποίαν ἀνέκαθεν ἀκολουθοῦν αἱ Ἑλληνικαὶ Κυβερνήσεις, νὰ

μὴ φέρουν εἰς τὴν δημοσιότητα τὰ ὑπὸ συζητήσιν ἐξωτερικὰ ζητήματα, ἐφ' ἀντιθέτως ὁ Σερβικὸς τύπος ἐφαίνεται ἐμπνεόμενος ἀπὸ τὸ ἀρμόδιον Ὑπουργεῖον καὶ ὑπεστήριξε μὲ πρωτοφανὴ ἐμπάθειαν τὰς Σερβικὰς ἀπόψεις. Παραμένει παράγματι καὶ σήμερον ἀκόμη ἀνεξήγητος ἡ τακτικὴ τοῦ κ. Κακλαμάνου, ἀσυνήθους νὰ δώσῃ εἰς τὴν δημοσιότητα ἐν Βελιγραδίᾳ τὴν Ἑλληνικὴν

άποψιν τοῦ ζητήματος ἐπὶ τῶν διεξαγομένων τότε συζητήσεων, ἐνῶ δὲν ελευθέρως Ζέρβοι δημοσιογράφοι, προσφερόμενοι μάλιστα νὰ δημοσιεύσουν τοιαύτας γνώμας καὶ σχετικά ἀνακοινώματα. Ἡ τακτικὴ αὕτη τῆς Ἑλληνικῆς ἀντιπροσωπείας δὲν ὠφελήσῃ καθόλου τὴν Ἑλληνικὴν ἀποψιν, ὅσον ἀφορᾷ τὰς μετὰ τῆς Σερβίας σχέσεις τῆς, διότι οἱ Σερβικοὶ κύκλοι ἀπέδωσαν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν προπαγάνδαν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ, ἅπαντα τὰ Γαλλικὰ καὶ ἰδίως τὰ Ἀγγλικά ἄρθρα τῶν ἐφημερίδων, τὰ δημοσιεύοντα τότε, ἐξ ἀφορμῆς τῆς διακοπῆς τῶν συνεννοήσεων. Καὶ ἀντὶ νὰ ὁμολογήσουν τὸ παράλογον τῶν ἀξιώσεων τῶν καὶ νὰ προέλθουν εἰς νέας λογικωτέρας προτάσεις καὶ συζητήσεις ἐμέμφοντο τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, διότι τοὺς ἐκήρυξε δημοσιογραφικὸν πόλεμον εἰς τὸ ἐξωτερικόν.

Νὰ πιστεύσωμεν, ὅτι πράγματι οἱ Ζέρβοι ἦσαν πεπεισμένοι περὶ τοῦ δικαίου τῶν ἀπαιτήσεων τῶν καὶ ὅτι ἐλογικεύοντο κατὰ τὰς διεξαχθείσας τότε συζητήσεις, θὰ ἦτο λίαν παιδαριώδης ἐξήγησις τῆς πολιτικῆς ἀντίληψως τῶν γειτόνων μας, διότι καὶ ὁ ἀφελέστερος κριτὴς δὲν θὰ δυσκολευθῇ νὰ ἀνεύρῃ μίαν συνεχῆ τακτικὴν τῶν Σέρβων εἰς τὸ ζήτημα τῆς Θεσσαλονίκης.

Διὰ νὰ μὴ θεωρηθῶμεν φιλολογοῦντες ἐπὶ τοῦ συγκεκριμένου τούτου πολιτικοῦ ζητήματος, θὰ περιορισθῶμεν εἰς τὴν ἀναγνώσιν πραγματικῶν γεγονότων.

Τὸ δημοσιογραφικὸν ὄργανον τοῦ Ἐμπορικοῦ συλλόγου Βελιγραδίου, ἐξ ἀφορμῆς τῶν ἐν τῷ «Ελευθέρῳ Βήματι» δημοσιευθέντων ἁρθρῶν τοῦ Σοφιστοπούλου, ἐπαναλαμβάνει τὰ συνήδη ἀόριστα ἐπιχειρήματά του, χωρὶς νὰ ἀναφέρει συγκεκριμένην τιτὴν περιπτώσιν, ἢ ἀριθμὸς ἐμφάνισης τῆς σημασίας, ἣν ἔχει διὰ τὸ Σερβικὸν ἔμποριον ἢ Θεσσαλονίκη, ἐνῶ ἀντιθέτως μέμψεται τὸν ἀρθρογράφον τοῦ «Ελευτέρου Βήματος», διότι δὲν παραθέτει ἀριθμὸς διὰ νὰ ὑποστηρίξῃ τὰ ἐπιχειρήματά του. Ἡ ἐφημερίς αὕτη τῶν ἔμπροσθεν Βελιγραδίου, διὰ νὰ ἀντιμετώσῃ τὴν Ἑλληνικὴν ἀντίρρηση, ὅσον ἀφορᾷ τὴν Σερβικὴν ἀπαίτησιν, ὅπως χρησιμοποιῇ ἢ Σερβία τὴν ζώνην τῆς καὶ διὰ τὰ γειτονικά τῆς Κράτι, ἀναγράφει, ὅτι τὸ διὰ τῆς Θεσσαλονίκης διενεργούμενον ἔμποριον τῆς Τσεχοσλοβακίας, Οὐγγαρίας, Αὐστρίας, Ρουμανίας καὶ λοιπῶν τριῶν χωρῶν δὲν ὑπερβαίνει τὰ πενήντα βαγόνια ἔμπορευμάτων εἰσόδου. «Ὅταν βλέ-

πῃ τις τοιαῦτα ἐπιχειρήματα, διατάζει νὰ παραδεχθῇ διὰ αἱ συζητήσεις αὗται διεξάγονται καλῇ τῇ πίστει, διότι δὲν ἐπιτρέπεται τοιαύτη ἄγνοια τῶν πραγμάτων μᾶλλον ἐν ἔπιγνώσει τῆς ἀληθείας διασπορεύονται αὕτη, ὅποτε καταλήγουμεν πάλιν νὰ πιστεύσωμεν, ὅτι αἱ συζητήσεις ἐνέχουν περισσότερον πολιτικὸν χαρακτῆρα παρὰ ἔμπορικόν καὶ οἰκονομικόν. Διότι μόνον παῖδες ἐξ Οὐγγαρίας, κατὰ τὸ τελευταίον φθινόπωρον, ὑπὸ γνωστῶν ἐμπορῶν Θεσσαλονίκης εἰσέχθησαν ὑπὲρ τὰ ἑκατὸν βαγόνια. Ἐφόσον δέ, ἀναφέρει ὁ ἀρθρογράφος τῆς «Τιτογκοβίνσκι - Γκλάσνικ» ὅτι ἡ Σερβικὴ ἐλευθέρω ζώνη δὲν ὑπολογίζει ὡς πραγματικὰ ὠφελήματα ἀπὸ τὸ ἔμποριον τῶν γειτονικῶν χωρῶν, τότε, διὰ τὴν λόγον ἐπιμένει ἡ Σερβία εἰς μίαν τοιαύτην παράλογον ἀπαίτησιν. Τὸ προνόμιον διὰ τὸ ἔμποριον τῶν γειτονικῶν χωρῶν, ζητεῖ ἡ Σερβία ὡς ἐπιβαλλομένην ἀπαίτησιν τῆς τακτοποιήσεως καὶ τοῦ κανονισμοῦ τῆς ζώνης τῆς μᾶς ἐξηγεῖ τὸ «Τιτογκοβίνσκι - Γκλάσνικ». Ὅστε χάριν τοῦ κανονισμοῦ τῆς Σερβικῆς ζώνης, πρέπει ἡ Ἑλλὰς νὰ δώσῃ ἑνα ξεχωριστὸ προνόμιον.

Πᾶσιν ὅμως εἶναι τὸ πραγματικὸν διαμετακομιστικὸν Σερβικὸν ἔμποριον διὰ τοῦ λιμένος τῆς Θεσσαλονίκης, οὐδέποτε μᾶς τὸ εἶπαν οἱ Σέρβοι. Εἶναι γεγονός ἀναμφισβήτητον, ὅτι ἀπὸ τοῦ 1913 ἤδη, αἱ Σερβικαὶ τελωνεῖαι ἀρχαὶ καὶ ἡ ἐν γένει πολιτικὴ τῶν λοιπῶν ὑπουργείων ἀπέβλεψεν τὴν δημιουργίαν πλείστων δυσκολιῶν εἰς τὸ ἔμποριον τῆς Σερβικῆς Μακεδονίας καὶ τοῦ Κοσσυφοπέδιου διὰ τὴν μετάβασιν τῶν εἰς Θεσσαλονίκην ὁπότεν ἐπρομηθεύοντο ἀνέκαθεν τὰ ἔμπορεύματα, προέτρεπον δὲ αὐτὸς νὰ μεταβαίνουν εἰς Βελιγραδίον. Ἀλλὰ τὸ Βελιγραδίον οὐδέποτε ὑπνόησε τὴν ἐλευθέρω ζώνην Θεσσαλονίκης, διότι ἐννοεῖ νὰ ἔχῃ ὑποχείριον τὴν πελατεῖαν τῆς Σερβικῆς Μακεδονίας, ἐντεῦθεν δὲ καὶ ἡ μεγάλη ἀντίρρηση διὰ τὴν χορήγησιν πιστώσεων ἐν τῷ προϋπολογισμῷ, διὰ τὴν ἐλευθέρω Σερβικὴν ζώνην. Ἐπὶ ὅσον εἰς τὴν ἀντίληψιν ταύτην τῶν ἔμπροσθεν Βελιγραδίου ἔρχεται τὸ Κροατικὸν ἔμπορικὸν στοιχείον, ὅπερ ἔχει κάθε συμφέρον νὰ ζητῇ τὰς χορηγούμενας πιστώσεις, ἀποκλειστικῶς διὰ τὴν κατασκευὴν τῶν λιμένων τῆς Ἀδριατικῆς. Δὲν ἔχουν δὲ καὶ ἄδικον οἱ ἐπιμένοντες εἰς τὴν ἀντίληψιν ταύτην, διότι τὸ διὰ Θεσπικῆς Σερβικῶν διαμετακομιστικῶν ἔμποριον, κατὰ τὴν τελευταίαν τριμηνίαν τὸ 1926 ἀντιστοιχεῖ μόλις εἰς 1,60 ο)ο ἐπὶ τοῦ ὅλου εἰσγωγικοῦ ἔμπορίου τῆς Σερβίας, ἐνῶ ἀντιθέτως ἡ ἀγορά

τῆς Τεργέστης, ἔχει κατακτήσῃ σήμερον τὸ Βελιγραδίον, ὅπερ σὺν τῷ χρόνῳ βλέπει αὐξανουσιν καὶ τὴν ἐπίδρασιν τῶν Κεντρικῶν Χωρῶν τῆς Εὐρώπης. Τὴν πραγματικότητα ταύτην ἀντελήφθησαν οἱ ἰθύνοντες ἐν Βελιγραδίῳ καὶ διὰ νὰ συγκατήσουν τοὺς Σερβικοὺς λιμένες τῆς Ἀδριατικῆς ἀπὸ ἀσφαλὺς μαρμαροῦ, ἐξέδωκαν ἐγκύκλιον, πρὸς τὰς τελωνεῖας καὶ σιδηροδρομικὰς ὑπηρεσίας, νὰ ἐφαρμόζουν διαφορετικὸν δασμολόγιον καὶ τιμολόγιον κομίστρων, μὲ ἔκπτωση 10 ο)ο δι' ἅπαντα τὰ ἔμπορεύματα τὰ εἰσάγουμενα διὰ τῶν Σερβικῶν λιμένων τῆς Ἀδριατικῆς. Ἰδοὺ ἡ πρώτη Σερβικὴ ἔμπορικὴ πλεμική, διὰ νὰ ὑποστηρίξῃ τὸ Σερβικὸν συμφέρον εἰς ὅσον τοῦ ἐλευθέρου ἔμπορικοῦ συναγωνισμοῦ. Τί μᾶς ἐξασφαλίζει ἀπὸ μιᾶς τοιαύτης Σερβικῆς πλεμικῆς, αὐτοὶ, ἐν αὐτῷ τῷ λιμένι τῆς Θεσσαλονίκης, ὅπου θὰ ἐφαρμόζῃ διαφορετικὰ δασμολόγια καὶ τιμολόγια σιδηροδρομικῶν κομίστρων, διὰ τὰ, ἐκ τῆς ζώνης τῆς προσερχόμενα, ἢ διὰ τὰ, διὰ τῆς ζώνης τῆς διαμετακομιζόμενα ἔμπορεύματα; Τὸ σύστημα τοῦτο τῆς ἔμπορικῆς πολιτικῆς θὰ ἐφαρμόζῃ αὐτοὶ ἡ Σερβία καὶ διὰ τὰ ἔμπορεύματα τῶν γειτονικῶν χωρῶν, διὰ νὰ ὑποχρεώσῃ αὐτὰς νὰ συναλλάσσονται μὲ τὴν Σερβικὴν ζώνην καὶ οὐχὶ μὲ τὴν Ἑλληνικὴν, ἐνῶ ἡ σύμβασις τοῦ 1913 προέβλεπεν ἀπόλυτον ἰσότητά καὶ ἐλευθερίαν διὰ τὸ Ἑλληνικὸν ἔμποριον. Τὴν ἀπόλυτον ὅμως ταύτην ἰσότητα καὶ ἐλευθερίαν ἐπέτυχεν ἡ Ἰταλία διὰ τὸ ἔμποριον τῆς Τεργέστης καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν εἰδικῶν τούτων συμφωνιῶν τὰ ἐκ τῆς Τεργέστης εἰς Βελιγραδίον ἀποστελλόμενα ἔμπορεύματα πληρώνουν σι-

δηροδρομικὰ κόμιστρα I Γας κατηγορίας ἐπὶ πλέον δὲ καὶ μὲ ἔκπτωση 20 ο)ο. Ἠσυχολόγη καθόλου ἐπὶ τῶν ζητημάτων αὐτῶν ὁ κ. Μελισσηνὸς κατὰ τὸ τελευταῖον ταξίδιον τοῦ εἰς Βελιγραδίον ἢ μήπως διεκπεραίωσεν ἄλλα σοβαρώτερα ζητήματα;

Ἀλλὰ καὶ τὸ ἐξαγωγικὸν ἔμποριον τῆς Σερβίας πρὸς τὴν Θεσσαλονίκην εἶναι ἀσήμερον ἐν σχέσει μὲ τὴν ὅλην ἐξαγωγὴν αὐτῆς. Τοῦτο κατὰ τὸ πλεῖστον εἶναι Ἑλληνικὸν ἔμποριον διεξαγόμενον παρ' Ἑλλήνων ἔμπροσθεν καὶ μὲ Ἑλληνικὰ κεφάλαια. Ἡ ζυλεία, τὰ σιτηρά, τὰ ὅσπρια, τὸ ὄπιον, τὰ τυρία καὶ τὰ σάβρια ἀγοράζονται κατὰ τὸ πλεῖστον παρ' Ἑλλήνων ἔμπροσθεν μεταβαίνοντων πρὸς τοῦτο ἐν Σερβίᾳ, ἐλάττειται δὲ εἶναι αἱ ποσότητες αἱ ἀποστελλόμεναι πρὸς πώλησιν ἐν Θεσσαλονίκῃ. Μέγα μέρος τῶν ἐξαγωγικῶν τούτων προϊόντων τῆς Σερβίας, προορίζεται ἀποκλειστικῶς διὰ τὴν Ἑλληνικὴν κατανάλωσιν καὶ συνεπῶς ἀποτελεῖ ἐνεργητικὸν τῆς ἀγοραστικῆς δυνάμεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, ὅστις εἶναι σήμερον πελάτης τῆς Σερβικῆς ἀγορᾶς. Περισσότερα ἀγοράζει ἡ Ἑλλὰς ἀπὸ τὴν Σερβίαν, ἐνῶ πωλεῖ ὀλιγώτερα εἰς αὐτήν. Νῦν τῆς νὰ κάμῃ πολιτικὴν ἐμφάνισιν ἐν τῇ Σερβικῇ ἐλευθέρω ζώνῃ Θεσσαλονίκης καὶ τότε ἡ καὶ καὶ ἡθικὴ ἀλληλεγγύη.

Ἀντὶ λοιπὸν νὰ παρουσιάζηται ἡ Ἑλλὰς, δηλ. ὁ ἀγοραστὴς μὲ ἀπαιτήσεις πρὸς τὸν πωλητὴν, ἦτοι τὴν Σερβίαν, ἀντιθέτως ἡ πωλήτρια Σερβία δημιουργεῖ ἀπαιτήσεις ἐν τῷ ὅδαφί τοῦ ἀγοραστοῦ πελάτου τῆς.

(Τὸ τέλος εἰς τὸ προσεχές)

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΑΡΑΒΙΑ ΚΑΙ ΑΙΓΥΠΤΟΣ

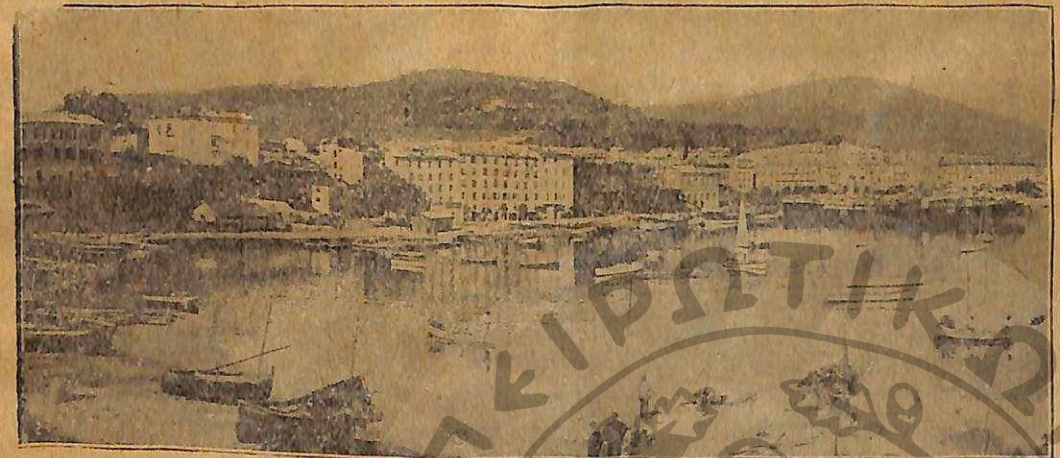
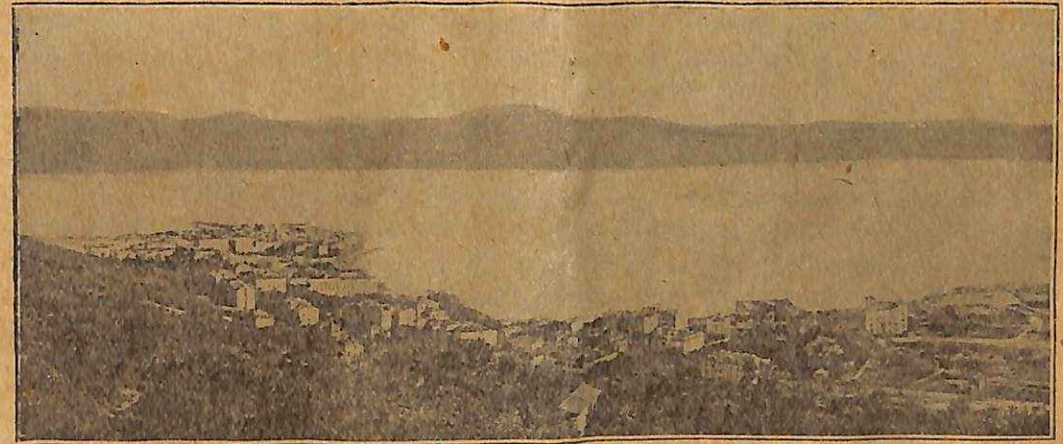
(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Οἱ δεῦτεροι, οἱ Ἀραβῖται, ὁμηθέντες ἐκ τῆς παρὰ τὸν ποταμὸν Ἀραβὶν, παραπόταμον τοῦ Ἰνδοῦ, χώρας, ἀκολούθησαν τοὺς Ὀρίτας διαπεράσαντες εἰς τὴν ἀπέναντι χερσονῆσον καὶ ἐγκαταστάντες ἐκεῖ, ἔδωκαν αὐτῇ τὸ ὄνομα αὐτῶν, ὀνομασθείσης ταύτης ἐκ τὸς Ἀραβίας. Ὁρθὸς ἄρα, παρὰ τὴν γνώμην τοῦ Κομνηνοῦ Ὑψηλάντου, οἱ παλαιοὶ γεωγράφοι καὶ ἱστορικοὶ ἀπεκάλεσαν τὴν χώραν Ἀραβίαν καὶ τοὺς κατοικοὺς Ἀραβας. Βραδύτερον, εἰσερυσάντων ἀπὸ τῶν πρὸς βορρᾶν τῆς χερσονῆσου ἐρήμων τῶν ὑπὸ τῶν Ἀρίων πιεζομένων καὶ ἐκδιωκομένων Σημ τῶν, ἀπεκλήθησαν καὶ αὐτοὶ Ἀραβες, ὡς κάτοικοι τῆς Ἀραβίας. Ταῦτα ἡ πραγματικὴ ἀλήθεια, ἣν ἠγνόησαν ἢ ἀγνοοῦσι πολλοί, μὴ μελετήσαντες τὸ ζήτημα

κοινωνιολογικῶς ἢ θεωρήσαντες τὸ λαλοῦμενον γλωσσικὸν ἰδιῶμα ὡς ἀλάνθαστον καὶ ἀψευδὲς φιλετικὸν γινώσκοντα!

Ὁ Κομνηνὸς Ὑψηλάντης παρέχει πολὺ τιμὸν, πολυτιμωτάτην πληροφορίαν, βεβαιῶν ὅτι ἐπὶ τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ ἐκαλοῦντο **ἐπιστήμωτατα** οἱ κάτοικοι τῆς Εὐδαίμονος Ἀραβίας, καὶ δὲ τῆς Ξυμένης, **Σαροὶ Χεντέ**. Τί σημαίνει δὲ τούτοις; **Ξανθοὺς Ἰνδοὺς**. Πρόκειται ἄρα περὶ φύλων Πελαγονικῶν ἢ Ἰνδοελληνικῶν, θαυμαστοῦ ξανθοῦ τύπου Ἀρίων, οὓς ἀναφέρουσιν ἐν ἐπίγραφαις πλάκας καὶ ἀναπαριστῶσιν ἐγγλυφαὶ καὶ ἀνάγλυφα, εὐρεθέντα ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ἐπιβεβαιώσαντα ἀψευδῶς ὅτι καθ' ὃν χρόνον Ἀραβὶ φωνητοὶ ἀπὸ τῆς θαλάσσης καὶ διὰ τῆς Παλαιστίνης ἐσπεύδον ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον, Ἀραβὶ ἄλλοι, Ἰνδοπελαγοί, ἐσπεύ-

Οἱ δὲ τὸν τοιοῦτον ἰσχυρισμὸν διατυπῶντες θὰ ἠδύναντο νὰ ἐπικαλεσθῶσιν εἰς ἐπιβεβαίωσιν πλείονας τῆς μιᾶς ἀποδείξεις, μεταξύ τῶν ὁποίων μία τοῦλάχιστον θὰ ἠδύνατο νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς κρίσιμος: τὸν φόβον, δηλονότι τῆς Κυβερνήσεως, ὅπως προσφύγῃ εἰς ἐκλογὴν νέας Βουλῆς, μόνον τῆς τοιαύτης ἐκλογῆς ἀποτελούσης μέσον ἀποδείξεως,

Ἀποψὲς τοῦ κόλπου, τοῦ λιμένος καὶ τῆς πόλεως Αἰακίου (Κορινθῆς).

ὅτι ἡ πλειοψηφία τῆς Χώρας ἐδρίσκειται παρὰ τὸ πλεονὸν αὐτῆς. Ἐφ' ὅσον ὅμως ἡ Κυβέρνησις δὲν τολμᾷ νὰ προστρέξῃ εἰς τὸ μέτρον τοῦτο, τὸ μόνον δυνάμενον νὰ νομιμοποιήσῃ τὴν κατοχὴν τῆς Ἑξουσίας, ἥτις ἐμφανίζεται ὡς σφετερισμὸς εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐνίων μοχθηρῶν ἀνθρώπων, οἵτινες δὲν ἔχουσι τὸ ἔθος νὰ κῆρυξαι δουλικῶς ἐνώπιον τῶν διαβεβαιώσεων τῶν ἰσχυρῶν τῆς γῆς, δικαιοῦται πᾶς τις νὰ ἰσχυρισθῇ, ὅτι αὐτὴ αὕτη ἡ Κυβέρνησις πιστεύει, ὅτι ἡ μεγάλη πλειοψηφία τῆς Χώρας ἀντιτίθεται πρὸς αὐτήν. Λέγω δὲ ἡ «μεγάλη πλειοψηφία τῆς Χώρας» διότι πρόδηλον τυγχάνει, ὅτι τὰ διατιθέμενα μέσα, τόσοι νόμιμα, ὅσοι καὶ ἀνόμιμα, (νομίζω δὲ περιττὴν τὴν ἀπαρίθμησην αὐτῶν), τῶν ὁποίων πάντως δὲν θὰ τὰ παρέλπει νὰ ποιήσῃται χρῆσις, ἡ Κυβέρνησις, (ἥτις τόσοι ἐναργεῖς ἀποδείξεις παρέσχε τῆς ἐλλείψεως παντὸς ἐνδοιασμοῦ ἐν τῇ μέτρῳ

τοῦδε διαγωγῇ αὐτῆς), ἤθελον εἶσθαι ἐπαρκῆ πρὸς κατάπτειξιν τῆς πλειοψηφίας, ἐὰν αὕτη ἦτο μικρά, καὶ νὰ ἐμφανίσωσι ταύτην ὡς μειοψηφίαν.»

Αἱ φυλακίσεις καὶ αἱ ἐξορίαι.

»Επὶ ἐν πλήρες ἔτος ἡ Κυβέρνησις αὕτη τὸ πᾶν μετεχειρίσθη καὶ γνωρίζετε, κύριε Πρόεδρε, ὅτι πρὸ οὐδεμιᾶς αὐστηρότητος ὀπισθοχώρησεν ἢ αὐτοὶ ἐπιβλήθη εἰς τὴν Χώραν. Καὶ μάλιστα ἀνεκδοιάτως ἔχουσιν τὸ αἷμα μεγάλου ἀριθμοῦ πολιτῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων δὲν ἔλειψαν καὶ γυναῖκες, ὧν τὸ ἔγκλημα συνίστατο εἰς τὸ ὅτι ἀντετάχθησαν εἰς καθεστῶς, ἐπὶ τῆς ξενικῆς δυνάμεως καὶ μόνῃς ῥεϊδόμενον. Αἱ φυλακαὶ γέμονσι χιλιάδων πολιτῶν, ἐν οἷς οἱ ἀνώτατοι τιτλοῦχοι τῆς ἐκκλησίας, οἱ τόσον ἐν Ἑλλάδι τιμώμενοι, ὧν τὸ ἔγκλημα συνίσταται ἀποκλειστικῶς εἰς τὸ ὅτι δὲν ἐπροθυμοποιήθησαν νὰ κῆψωσιν ἐνώπιον τῆς Ἐξουσίας, ἣν οἰκαιοποιοῦνται οἱ ἄνθρωποι, οὗς σύμπασα ἡ Χώρα ἔκρινε καὶ κατεδίκασεν ἀμετακλήτως. Ἐπὶ τοῦτοις χιλιάδες πολιτῶν ἀπεσπάρθησαν τῶν ἐστιῶν αὐτῶν καὶ ἐνεκλείσθησαν ἐν ταῖς νήσοις ἐπὶ βλάβῃ τῶν οἰκογενειῶν καὶ τῶν συμφερόντων αὐτῶν, τοῦτο δὲ διότι τυγχάνουσιν ὑποπτοὶ πολιτικῶν πεποιθήσεων ἀντιθέτων πρὸς ὅσα ἐπιθυμοῦσιν ἢ αὐτὰ ἐπιβάλλωσιν αὐτοῖς.

»Παρὰ πάσας ὁμοῦ τὰς φρικαλεότητας ταύτας ἡ Κυβέρνησις ἀδυνατεῖ νὰ ἐπιβληθῇ ἐν τῇ Χώρᾳ. Ἐὰν δὲ τῷ ὄντι ὑπέσχετο τοῖς Συμμάχοις τὴν πραγματικὴν συνδρομὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ κατὰ τὸν πόλεμον, εὐρίσκεται ἤδη ἐν ἀδυναμίᾳ ἐκπληρώσεως τῆς ὑποσχέσεως ταύτης. Ἐπληροφορήθητε ἄραγε, κύριε Πρόεδρε, ὅτι ἡ Κυβέρνησις αὕτη ἐψηφίσε νόμον, ἐπιβάλλοντα τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου εἰς πάντας τοὺς ἐφένδρους, ὅσοι δὲν θὰ προσήρχοντο εἰς τὰ συντάγματα αὐτῶν ἐντὸς τῆς νεοορισμένης προθεσμίας; Ὁ τοιοῦτος νόμος δὲν καθιστᾷ πρόδηλον, ὅτι ἡ Χώρα ἐπὶ τοσοῦτον δίσταται πρὸς τὴν Κυβέρνησιν καὶ τὴν πολιτικὴν αὐτῆς, ὥστε νὰ θεωρῇ ἀναγκαῖον ὅπως οἱ ἐφένδροι τεθῶσιν εἰς τὸ σκληρὸν τοῦτο δίλημμα; Ἐνθεν μὲν ὁ βέβαιος θάνατος, ἐὰν μὴ προσέλθωσιν ἐνθεν δὲ ἡ ὑποταγὴ εἰς ὅτι τοσοῦτον βδελύσσονται, ὥστε οὐδεμίαν τιμωρίαν, πλὴν τοῦ θανάτου, νὰ θεωρηθῇ ἐπαρκῶς βαρεῖα εἰς ἀντιστάθμισμα τῆς βδελυγμῆς αὐτῶν ταύτης.

»Δὲν ἐπιμένω περαιτέρω, κύριε Πρόεδρε ἐφ' ὅσον οἱ συμπολίται μου ἐφίστανται δεινῶν ἀπὸ τῆς ἀποφράδος ἡμέρας, καθ' ἣν οἱ ἰσχυροὶ τῆς Γῆς ἔσχον τὴν μοιραίαν ἐμπνευσὶν νὰ ἐγγυηθῶσι δι' ἐνόπλιον παρεμβάσεως τὴν ἐσωτερικὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος αὐτῶν. Γνωρίζετε βεβαίως τοῦτο ἢ δύνασθε εὐχερέστερον παντὸς ἄλλου νὰ τὸ μάθητε, συμβουλευόμενος τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα, ἅτινα ἀναμφιβόλως θὰ εὐρίσκωνται ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ καθ' ὑμᾶς Ὑπουργείου ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν.

»Θὰ περιορισθῶ εἰς τὴν ὑπόμνησιν ἐνὸς μόνου μέτρου, οὕτινος ἀπεφασίσθη ἡ λήψις, κατὰ πληροφориαν δημοσιευθεῖσαν πρὸ τινων ἡμερῶν εἰς τὸν Τύπον. Ἡ πληροφориα αὕτη μὲ ἤγαγεν εἰς τὴν ἀπόφασιν, ὅπως ἀπευθύνω ὑμῖν τὴν προκειμένην ἐπιστολήν. Παραθέτω αὐτονοσίαν τὴν πληροφориαν ὡς ἐδημοσιεύθη εἰς τὴν «Νέαν Κορσικὴν» τηλεγραφικῶς ἐκ Παρισίων διαβιβασθεῖσαν.»

»Τηλεγραφοῦσιν ἐξ Ἀθηνῶν:

»Ἡ Κυβέρνησις παρετήρησεν, ὅτι παρὰ τοῦς αὐστηροὺς παραδειγματισμοὺς, συνεχίζονται αἱ προσπάθειαι πρὸς ὑπόταξιν τῆς ἀνυποτάχτης μεταξὺ τῶν νεωστὶ ἐπιστρατευθεισῶν Ἑλληνικῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων. Κατὰ συνέπειαν ἀπεφάσισεν, ὅπως λάβῃ ριζικὰ μέτρα, τείνοντα κυρίως εἰς τὴν καθάρσιν τοῦ ἀστικοῦ πληθυσμοῦ. Πάντα τὰ στρατιωτικὰ στοιχεῖα τοῦ παλαιοῦ ἀντιδραστικοῦ καθεστώτος, πάντες οἱ ὀπισθοδρομικοὶ ὑποπτοὶ, Ἕλληνες καὶ ξένοι, ἀνεὶν οἰασθήποτε διαδικασίας, θέλουσι συλληφθῇ ὁμαδικῶς καὶ ἐξορισθῇ εἰς ὁρισμένους νήσους τοῦ Αἰγαίου.»

»Κύριε Πρόεδρε, εἰσθε ἀρχηγὸς Ἑθνους, τὸ ὁποῖον δικαίως ἀξιῶ θέσιν μεταξὺ τῶν πρωτοπόρων τοῦ πολιτισμοῦ, δι' ὃν ἡ ἀνθρωπότης ἐδικαιοῦτο νὰ ὑπερηφανεύηται πρὸ τοῦ πολέμου. Πῶς εἶνε δυνατόν νὰ παρᾶσχητε τὴν συνδρομὴν ὑμῶν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν παρομοίου μέτρου ἢ μάλιστα καὶ ἀπλῶς ν' ἀνεχθῆτε ταύτην; Ὅταν θὰ πρόκηται ν' ἀποφασίσῃτε ἐπὶ τοῦ μέτρου τοῦτου, ἀναζητήσατε εἰς τὰς ἱστορικὰς δέλτους παραδείγματα τοιαύτης τινος τυραννίας. Θὰ εὐρεθῆτε, πρὸς ἀνεύρεσιν τοιούτων παραδειγμάτων εἰς τὴν ἀνάγκην ἀναδρομῆς εἰς λίαν ἀνώτερον παρελθόν, θὰ εἰσελθῆτε εἰς τόσον ζοφερὰς ἐποχάς, ὥστε εἶμαι βέβαιος, ὅτι θέλει ἐπιλείψῃ ὑμᾶς τὸ θάρρος καὶ ὅτι οὐ μόνον θέλετε ἀρνηθῇ τὴν συνδρομὴν ὑμῶν εἰς τοιαύτην φρικαλεότητα—τοῦτο δὲ καὶ ἀρκεῖ διὰ τὴν ματαίωσιν τοῦ μέτρου, βεβαιωθῆτε περὶ αὐτοῦ, Κύριε Πρόεδρε,—ἀλλὰ καὶ θέλετε μετ' ἀγανακτήσεως ἀπαγορεύσῃ εἰς τοὺς ἀνθρώπους τούτους τοιαύτην κατάχρησιν τῆς ἰσχύος, ἣν παρέσχετε αὐτοῖς, κατάχρησιν ἀτιμάζουσαν τὰ στοιχειωδέστατα ἀνθρώπινα αἰσθήματα.

»Κύριε Πρόεδρε, εἰσθε σινάμα ἄνθρωπος ὑπερέρας ἀντὶλήψεως καὶ πολιτικὸς ἐμπειρότερος παντὸς ἄλλου. Εἶνε συνεπῶς ἀδύνατον νὰ μὴ κρῖνητε τὴν κατάστασιν τῆς Πατρίδος μου κατὰ τὴν πραγματικὴν αὐτῆς ἀξίαν.

»Τὸ μέτρον τῶν ἀθρόων ἐκτοπίσεων ἀνεὶν οἰασθήποτε διαδικασίας, εἰς ἃς ἡ Κυβέρνησις ἐκείνη ἐξαναγκάζεται ὅπως προσφύγῃ, μέτρον κατευθυνόμενον κατὰ παντὸς τοῦ ἀθρόου πληθυσμοῦ, αὐτὸ καὶ μόνον ἀρκεῖ, ὅπως οὐ μόνον κατανοήσῃτε τὸ παρόν, ἀλλὰ προῖδητε καὶ τὸ μέλλον. Ὁλόκληρος ἡ Ἱστορία εἰς ἐν τμήμα τῆς ὁποίας προσωπικῶς καὶ ἡμεῖς συνεπράξατε, ὁλόκληρος ἡ Ἱστορία θὰ διαπιστώσῃ περιφανῶς, ὅτι ἡ ἀνάγκη προσφυγῆς εἰς παρόμοια μέτρα εἶναι τὸ ἀλάνθαστον σύμπτωμα νόσου ἀνιάτου καὶ θανασίμου διὰ πᾶν καθεστῶς, οἰασθήποτε καὶ ἂν ἡ ἡ προέλευσις αὐτοῦ, οἰασθήποτε καὶ ἂν ἡ ἡ μορφή αὐτοῦ.»

»Επὶ τοῦτοις θὰ διαπιστώσῃ ὑμῖν (ἡ Ἱστορία), ὅτι τοιοῦτόν τι φάρμακον οὐ μόνον δὲν θεραπεύει τὴν νόσον, ἀλλὰ καὶ ἐπιδεινώνει ταύτην. Εἶνε δὲ φρικτωτάτον τοῦτο, ἐφ' ὅσον τὸ φάρμακον ἐφαρμόζεται οὐχὶ ἐπὶ τοῦ νοσοῦντος ὁργανικοῦ μέλους—τοῦτέστι τῆς Κυβερνήσεως—ἀλλ' ἐπὶ τοῦ ὄντιος, δηλαδὴ τοῦ Λαοῦ. Εἶνε ἀδύνατον, Κύριε Πρόεδρε, νὰ διαφεύγῃ τὴν εὐφροσύνην καὶ τὴν πείραν ὑμῶν ἡ ἐξωφθαλμὸς ἀλήθεια, ὅτι ἡ νόσος, ὅφ' ἣς ταλανίζεται ὁ ὁργανισμὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ Κοίνου, ἐκτοπίζεται ἐν τῇ Κυβερνήσει καὶ οὐχὶ ἐν τῷ Λαῷ. Εἶνε ἀδύνατος πολιτικὸς ἀνὴρ τῆς ὑμετέρας περιωπῆς νὰ παραγνωρίσῃ τὴν στοιχειώδη ἀλήθειαν: ὅτι Κυβερνήσις τις νοσεῖ θανασίμως, ἀφ' ἣς εὐρεθῇ εἰς ἐκδηλὸν ἀντίθεσιν πρὸς τὴν πολιτικὴν συνείδησιν τῆς μεγάλης πλειοψηφίας τῆς Χώρας καὶ ὅτι δὲν εἶνε δυνατὴ ἡ ἴασις τῆς νόσου ταύτης διὰ μέσων κατευθυνόμενων κατὰ τῆς πλειοψηφίας ταύτης. Μοναδικὴ ἀνέστις τοιούτων μέτρων ἤθελεν εἶσθαι ἡ περαιτέρω παρόξυνσις τῆς διαστάσεως μεταξὺ Λαοῦ καὶ Κυβερνήσεως, ἐπειδὴ δὲ ἐν τῇ διαστάσει ταύτῃ ἀκριβῶς συνίσταται καὶ ἡ νόσος, πρόδηλον, ὅτι ἡ ἐκ τῶν μέτρων τοῦτων προξενουμένη ἐξέγερσις καθίσταται δεινότεραν τὴν νόσον.

»Ἀλλ' ἐὰν τοῦτο μόνον ἦτο τὸ ἀποτέλεσμα τῶν τοιούτων μέτρων, θὰ ἡδυνάτο τις νὰ ἐγκατεστήσῃ, ἐκλαμβάνων ὡς ἀναπόδραστον τὴν μερικὴν λύσιν, ἣν ταῦτα θέλουσι ἐπισπεύσῃ. Τοιαῦτα ὁμοῦ μέτρα, προσβάλλοντα τὸν ἀνάτιον πληθυσμὸν, ἐπιφέρουσιν αὐτῷ ζημίας, τὰς ὁποίας θὰ ἦτο σκληρόν νὰ ἐπιβλήῃ τις αὐτῷ ἐλαφρῶς τῇ καρδίᾳ. Τὴν σκληρότητα δὲ ταύτην θὰ ἦτο οὐλόπιμον νὰ ὑποδείξῃ τις πρὸς ἐκείνους, οἵτινες, ἀποβαλόντες πᾶσαν ἐλπίδα συγκρατήσεως ἐν τῇ Ἀρχῇ, ἦν ῥοφετηρισθῶσιν, ἀποπιπύσαντες πάντα χαλινὸν καὶ τυφλώπτοντες ἐκ τῆς ἀπονοίας, δὲν δαρῶδοσιν, ὅπως καταπύξωσι πᾶν ἀνθρωπιστικὸν συναίσθημα ἐν τῇ ἐαυτῶν νοσηρᾷ συνείδησει. Προφανὲς ὁμοῦ ὄντος, ὅτι

οὔτοι οὐδὲν δύνανται νὰ ἐπιχειρήσωσιν ἐξ οἰκείας δυνάμεως, ἐπιτρέπεται ἄραγε ἡ ἐκδοχή, ὅτι θὰ λείψῃ αὐτοῖς ἡ συνδρομὴ εἰς τὸ ἔργον τῆς προσβολῆς ἐναντίον πάντων τῶν ἀνθρωπιστικῶν συναισθημάτων; Τὸ τοιοῦτο θὰ ἦτο, Κύριε Πρόεδρε, θλιβερόν φαινόμενον, ὅπερ θὰ ἠδύνατο νὰ προκαλέσῃ τὴν ἀπαγοήτευσιν ἐν σχέσει πρὸς τὰς προόδους, τὰς ὁποίας πᾶς πεπολιτισμένος ἄνθρωπος ἐδικαιούτο νὰ πιστεύῃ ὡς ὀριστικῶς κτηθείσας ὑπὸ τῆς ἀνθρωπότητος. Ἐλπίζω, Κύριε Πρόεδρε, ὅτι θὰ εὐαρεστηθῇτε νὰ θεωρήσῃτε δεδικαιολογημένην τὴν ἀγανάκτησίν μου, καὶ νὰ κινήτε ἐπιεικῶς φράσεις μου τινάς, ἵσως ἐντονωτέρας ἢ ὅσων ἐγὼ αὐτὸς ἐπεθύμουν. Ἐλπίζω ἔτι, ὅτι θὰ εὐδοκήσῃτε νὰ θεωρήσῃτε τὴν φυσικὴν ἐξέγερσιν τῆς συνειδήσεώς μου ὡς ἐπαρκῆ δικαιολογίαν διὰ πᾶν, ὅπερ ἔγραψα πέραν τοῦ κατὰ τὴν ὑμετέραν εὐθυκρισίαν ἐπιτρεπομένου.

Ἐξανίσταται ἡ συνείδησις.

Ἐκκριβῶς ὅμως ἡ ἐξανίστασις αὕτη τῆς συνειδήσεώς μου, ἣτις μὲ κατέλαβεν δλόκληρον, εὐθὺς ὡς ἀνέγνωσα τὴν πληροφορίαν περὶ τῶν ἀπειλουσῶν τοὺς ἀτυχεῖς συμπολίτας μου ἀθρόων ἐκτοπίσεων, μὲ ἐξηνάγκασεν εἰς παρέκκλισιν ἀπὸ τῆς τακτικῆς, ἣν εἶχον διαγράψει εἰς ἑμαυτόν, νὰ μὴ ἀντιταχθῶ δηλονότι πρὸς τὴν βίαν, ἣτις τὸ πᾶν συντρίβουσα ὑπὸ τὸ βάρος αὐτῆς, δὲν εἶνε διατεθειμένη νὰ ἀκούσῃ. Ἐφρησάζετο ἐν τῇ ἐλπίδι, ὅτι ἡ δύναμις αὕτη δὲν θὰ ἐκώφευεν εἰς τὴν φωνὴν τῶν γεγονότων. Ὑπελόγιζεν δὲ ἐπὶ τὴν παντόδυναμον ταύτην φωνήν, ἣτις διακηρύσσουσα τὴν ἐπικράτησιν πάσης φυσικῆς καταστάσεως, ἀποτελεῖ τὴν ὑπερτάτην ἐγγύησιν παντὸς Δικαίου καὶ Νομίμου. Διότι δι' ἐμέ, Κύριε Πρόεδρε, δὲν ὑπάρχει Δικαιοσύνη καὶ Νομιμότης πέραν τῶν καταστάσεων, αἵτινες ἐναρμονίζονται πρὸς τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων. Ἐχω δὲ τὴν ἐδραίαν πίστιν, ὅτι ἡ Φύσις, δημιουργήσασα τοὺς ἀνθρώπους ἐλευθέρους ἐπεφύλαξε τὴν ἀπώλειαν τῆς ἐλευθερίας αὐτῶν ὡς σκληρὰν ποινήν τῶν παρηγμακότων Λαῶν, τῶν ἀναξίων τοῦ ὑπερτάτου τούτου ἀγαθοῦ καὶ καταδεδικασμένων ἐκ τούτου καὶ μόνον εἰς τὴν ἐξουθένωσιν. Τούτου ἕνεκα, εἶχον πάντοτε ἀπαρασάλευτον ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν ζωτικότητα τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, ἐλπίζω δὲ πάντοτε, ὅτι οὗτος θὰ διατρανώσῃ, διὰ τῆς πανσθενοῦς φωνῆς τῶν πραγμάτων, τὸ ἑαυτοῦ δικαίωμα, ὅπως ζήσῃ ἐλεύθερος, ἐν ἐλευθερίᾳ ἣν γνωρίζει νὰ προασπίζῃ αὐτὸς οὗτος καὶ ἣτις οὐδεμιᾶς οἰασθήποτε εὐμενοῦς προστασίας ἔχει ἀνάγκη πρὸς συντήρησιν αὐτῆς. Πέποιθα, ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς θὰ διατρανώσῃ ἀπαρακάμπτως τὴν φωνὴν αὐτήν. Γνωρίζω δέ, ὅτι ἡ φωνὴ αὕτη θὰ διαπιστώσῃ τὴν ἀποτυχίαν πάσης προσπαθείας πρὸς κατάπνιν τῶν ἀπαραβιάστων αὐτοῦ δικαιώματος, τοῦ δικαίου, ὅπερ προσεπικυροῖ ἡ φύσις τῶν πραγμάτων, ἣτις, ἢτε οὐσα ὁ ὑπὲρ τὸν ἄνθρωπον καὶ τὰς φρονύδας ἀντιλήψεις του δεσπόζων νόμος, εἶνε ἐκ τούτου καὶ μόνον ἡ ὑπερτάτη ἰσχὺς. Καὶ δύναμαι νὰ εἶμαι ὡς καὶ ὄντως εἶμαι, φέρελπις περὶ τοῦ μέλλοντος. Ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς πράττει καὶ θὰ πράξῃ, ὅτι παρ' αὐτοῦ πᾶς τις φυσικῶς προσδοκᾷ. Ἀλλ' ὅμως παρατηρῶ, ὅτι ἀσκόπως ἐπιζητεῖται ἡ συντριβὴ αὐτοῦ ὑπὸ ἐκείνων, οἵτινες, διαθέτοντες δύναμιν ὀθνεῖαν, ροσφρίζονται τὴν Ἐξουσίαν, ὅπως ἐπιβάλλωσιν αὐτῷ ἐκεῖνο, ὅπερ οὗτος ἀπεχθάνεται ἐν τῇ συνειδήσει καὶ τῇ ἀξιοπρεπείᾳ αὐτοῦ. Οὐδὲν ὅμως θὰ δυνήθωσι νὰ ἐπιτύχωσι παρ' αὐτοῦ. Διατὶ λοιπὸν νὰ ὑποβάλλεται εἰς τόσον σκληρὰς δοκιμασίας;

Ἰδοὺ, Κύριε Πρόεδρε, τί μὲ ἐξηνάγκασε παρὰ πᾶσαν προγενεστέραν ἀπόφασιν νὰ γράψω πρὸς Ὑμᾶς: ἡ ἐξανίστασις τῆς ἐμῆς συνειδήσεως ἐπὶ τῇ πληροφορίᾳ τῶν μελετωμένων ἀθρόων ἐκτοπίσεων τῶν συμπολιτῶν μου. Ἡ ὁδὸν, ἣν ἠσθάνθην ἐπὶ τῇ ἀναπολήσει τῶν, συνεπείᾳ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ μέτρου τούτου, μελλουσῶν βασάνων, ὑπῆρξε τόσον ὀξεῖα.

ὥστε δὲν ἠδυνάμην νὰ παραλείψω τὸ καθήκον, τὸ ὁποῖον εἶχον ὅπως ἀπευθύνω ὑμῖν τὴν παροῦσαν ἐπιστολήν.

Τί ἡλπιζε γράφων.

Ἐγὼ γράφω πρὸς Ὑμᾶς διαθρύπτομαι ὑπὸ τῆς διπλῆς ἐλπίδος: τὸ μὲν, ὅτι θὰ ἐφείλκον τὴν ὑμετέραν προσοχὴν ἐπὶ τῆς αξιοθρηνήτου καταστάσεως, εἰς ἣν ἡ Ἑλλὰς περιέστη: τὸ δὲ—ἐὰν τοιαύτη ἐκδοχὴ δὲν ἦτο παρακεκινδυνευμένη—ὅτι θὰ ἐφείλκον τὴν ὑμετέραν προσοχὴν ἐπὶ τῶν σκέψεων, ἃς ἡ κατάστασις αὕτη ἐνέπνευσεν εἰς ἄνθρωπον, σήμερον μὲν ἐξωρισμένον, δυνάμενον ὅμως νὰ ὑπερηφανεύηται, διότι, ἡγάπησε καὶ μετ' ἀφοσιώσεως καὶ εὐκρινείας ἐπηρέτησε τὴν χώραν ἐκείνην, ἥς ἡ εὐτυχία θέλει εἶσθαι μοναδικὸς τῆς ζωῆς αὐτοῦ σκοπός. Θὰ διαφενεσθῇ ἄρα γε ἡ διπλὴ αὕτη ἐλπίς; Καὶ ἂν μὲν ἀστοχήσῃ ἡ δευτέρα τῶν ἐλπίδων τούτων, ὅφ' ἥς ἐνεπνεύσθην γράφων τὴν παροῦσαν, δὲν θὰ ἠδυνάμην ὅπωςδῆποτε νὰ μεμνημοιρῶσω. Εἶμαι ὀπλισμένος δι' ἀρχούσης ἐγκατεργετήσεως κατὰ πάσης ἐναντιότητος, ἔστω καὶ τῆς πλέον ἀπροσδοκῆτου ἀπέναντί μου συμπεριφορᾶς. Εἶναι ὅμως δυνατόν νὰ μεῖνῃ ἀπραγματοποίητος ἡ πρώτη ἐκ τῶν ἐλπίδων; Εἶναι δυνατόν ἡ ἐπιστολή μου νὰ μὴ ἐφείλκῃ τὴν Ὑμετέραν προσοχὴν ἐπὶ τῆς δημιουργηθείσης καταστάσεως ἐν Ἑλλάδι, ἣτις, παρὰ τὴν σμικρότητα αὐτῆς, εἶναι ὅμως τόσον ἀναγκαῖα εἰς τὸν κόσμον; Ἀδυνατῶ νὰ πιστεύσω τοῦτο. Θὰ ἤρκει δὲ τοῦτο, ἵνα ἔχει ἐπιτευχθῇ ὁ σκοπός, ὃν προεθέμην ἀπευθύνων ὑμῖν τὴν ἐπιστολήν ταύτην.

Εὐαρεστηθῇτε νὰ δεχθῇτε, Κύριε Πρόεδρε, τὴν διαβεβαίωσιν τῆς ὑψίστης ἐπολήψεώς μου.

Δ. Π. ΓΟΥΝΑΡΗΣ

Πρώην Πρωθυπουργὸς τῆς Ἑλλάδος

Ἐν Αἰαλίῳ τῇ 7 Αὐγούστου 1918.

Ἐγὼ γράφω.—Ἐλπίζω, Κύριε Πρόεδρε, ὅτι θὰ εὐδοκήσῃτε νὰ κινήτε ἐπιεικῶς τὴν ἀτελῆ χεῖρ τῆς ὁραίας ὑμῶν γλώσσης. Ὅταν, παιδίον ἔτι, ἐμελέτων ταύτην ἐνθουσιωδῶς, ἵνα δύναμαι ν' ἀποθανυμάζω τὰς χάριτας τῶν μεγάλων ὑμῶν συγγράφων καὶ χειραγωγηθῶ εἰς τὰς φιλελευθέρους ιδέας, αἵτινες ἀνεπύσσοντο ὑπ' αὐτῶν μετὰ τόσον ἀριτίας τέχνης καὶ ἐτίμων ὄντως τὴν ἀνθρωπότητα, δὲν ἠδυνάμην νὰ ὑποπτεύσω, ὅτι προβεβηκὼς ἤδη, θ' ἀπηύθυνον ἐπιστολήν, οἷόν ἡ προκειμένη, πρὸς τὸν Πρωθυπουργὸν τῆς Γαλλίας. Ἐπειδὴ δὲ αἱ μελέται μου ἐπὶ τῆς γαλλικῆς γλώσσης ἀπεσκόπων εἰς τὸν μοναδικὸν σκοπόν, ὃν τότε προετιθέμην, δὲν μοι ἐπέτρεψαν ὅπως γνωρίσω κατὰ βάθος τὴν ὑμετέραν γλῶσσαν, ἥς ἡ πλήρης γνώσις θὰ μοι ἦτο ἀναγκαῖα, ἵνα διατυπώσω ἀσπιώτερον ἢ ὅσον ἠδυνήθην, ὅτι ὑπέλαβον ὡς καθήκον ὅπως γράψω ὑμῖν».

Δ. Γ.

Ἀπόπειρα ἐκδόσεως.

Ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν ἀνακωχήν, εἰς τὰς 3 Νοεμβρίου τοῦ 1918, ἐδρόθησαν οἱ ἐξόριστοι τῆς Κορσικῆς πρὸ μᾶς καταπλήξεως. Δὲν εἶμεθα ἐντελῶς ἀπαράσκευοι δι' αὐτήν, ἀφοῦ τηλεγραφικῶς εἶχεν ἤδη μεταδοθῇ καὶ δημοσιευθῇ ἡ καταπλήξασα ἡμᾶς εἴδησις εἰς τὴν ἐφημερίδα «Κολόμβος» τοῦ Αἰαλίου, ἀλλὰ ποτὲ δὲν ἠδυνάμεθα νὰ δεχθῶμεν, ὅτι ἐνέκλειεν αὕτη καὶ πραγματικότης. Ἦλθον ὅμως καὶ τὰ Παρισιὰ φύλλα, καὶ μεταξύ αὐτῶν καὶ ὁ «Ελεύθερος Ἄνθρωπος», τὸ προσωπικὸν ὄργανον τοῦ Πρωθυπουργοῦ τῆς Γαλλίας κ. Γ. Κλεμανσώ. Καὶ εἶδομεν εἰς αὐτόν, εἶδομεν καὶ εἰς τὸν «Χρόνον» τῶν Παρισίων, ἀναγραφομένην τὴν εἴδησιν, ὅτι, παρεμβάσει τοῦ Πρωθυ-

πουργού της Ελλάδος κ. Ε. Βενιζέλου ή Κυβέρνησις της Γαλλικῆς Δημοκρατίας θὰ ἀνενέωνε τὴν ἐντιμωτάτην διαγωγὴν τοῦ ἐν Ἑλλάδι Ἀρμοστοῦ της Ζοννά, ὅστις ὠδήγησεν ὡς αἰχμαλώτους καὶ ἐνέκλεισεν εἰς Κορσικὴν κορυφὰς τοῦ πολιτικοῦ καὶ στρατιωτικοῦ κόσμου τῆς Ελλάδος, προτοῦ ἀκόμη σβύσῃ ἡ ἀπήχησις τῶν ἐπὶ «λόγῳ τιμῆς» προφορικῶν καὶ δημοσίων ὑποσχέσεών του, ὅτι ἐπρόκειτο περὶ ἀπλῆς ἀπομακρύνσεως τῶν ἐξ Ἑλλάδος, μὲ πλήρη ἐλευθερίαν νὰ μεταβῶσιν ὅπου ᾔθελον, εἰς τὴν ὁποίαν μάλιστα μετὰ μεγάλης λύπης καὶ ἐξ ὑπερτάτης ἀνάγκης προέβαινε!! Ἦτοι ἐπληροφροῦμεθα ἀπὸ τὰ Παρισινὰ φύλλα, κατηγορηματικώτερον δὲ ἀπὸ τὸν «Ἐλεύθερον Ἀνθρωπον» τοῦ «ὑπερμάχου τῶν ἐλευθεριῶν καὶ τῶν δικαίων» Κλεμανσώ, ὅτι, ἀντὶ νὰ ἀφεθῶμεν ἐπὶ τέλους ἐλεύθεροι διὰ νὰ μεταβῶμεν εἰς τὰς πατρίδας μας ἢ ἀλλαγῶμεν μετὰ τριετὴ ἐκβιαστικὴν καὶ σκληροτάτην καὶ δι' ἐξαπατήσεως γενομένην ἐξορίαν μας, ἀντὶ νὰ ἀφεθῶμεν ἐλεύθεροι ἀφοῦ ἔληξε πλέον ὁ πόλεμος θὰ παραδιδόμεθα εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ κ. Βενιζέλου, μεταφερόμενοι πάλιν ὡς αἰχμάλωτοι εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπως ἀπήχθημεν ἐξ αὐτῆς!!!

Εἶνε εὐνόητος ἡ ἐξέγερσις ἡμῶν ἐναντίον τῆς μοναδικῆς ταύτης ἀτιμίας καὶ ἠθικῆς ἀνοσιουργίας τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως τοῦ κ. Κλεμανσώ. Οὐδεὶς ἐξ ἡμῶν ἀνέμενε τοιαύτην ἐπαίσχυντον διαγωγὴν, τοιοῦτον εὐτελὲς πᾶθος, τοιαύτην κυνικότητα ἐκ μέρους πολιτικῶν ἡγετῶν ἀξιούντων νὰ καθοδηγήσωσι καὶ νὰ οὐθιμώσωσιν ἠθικῶς τὴν ἀνθρωπότητα. Δὲν ἀπέλειπεν ὅμως ἡμᾶς ἐντελῶς ἡ ἐλπίς τῆς κατ' ἄλλον τρόπον διευθετήσεως τοῦ ζητήματος. Ἡ ἰδέα ὅτι θὰ ἐτιθέμεθα πάλιν εἰς τὴν διάθεσιν μισαροῦ πολιτικοῦ ἐχθροῦ, οὐδὲν ἱερὸν καὶ ὅσιον ἔχοντος προκειμένου περὶ ἐκδικήσεως κατὰ τῶν πολιτικῶν ἀντιπάλων του, ἐκδικήσεως κατὰ ἀνθρώπου κυβερνήσαντος τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐξορίας μας ὡς ἐὰν ἦτο νέος Νέφρων καὶ Καλλιγούλας, καταστρέψαντος καὶ δολοφονήσαντος ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς χιλιάδας ἀδῶν καὶ ἀκινδύνων πολιτῶν, μᾶς διέθετε τόσον ἀπαισίως ὑπὸ ψυχολογικὴν καὶ ἠθικὴν ἔποψιν, ὥστε νὰ ἀγῶμεθα εἰς τὸ νὰ αἰσιοδοξῶμεν καὶ πέραν τοῦ ὑπὸ τῶν πραγμάτων ἐπιτρεπομένου σημείου περὶ τοῦ ὅτι θὰ κατορθώωμεν, δι' ἐντόνου καὶ διαφωτιστικῆς ἀναλύσεως τῶν πραγμάτων, νὰ μεταπεισώμεν τοὺς ἀφοδίους τῆς Γαλλίας νὰ παραιτηθῶσι τῆς ἀπαισίας καὶ ἀναρμόστου ἀποφάσεώς των.

Ὁ ἀείμνηστος Ἰωάννης Δραγούμης μετέβη κατ' ἐντολὴν πάντων ἡμῶν παρὰ τῷ Νομάρχῃ Αἰαίου κ. Ἀλαίν, ὅπως μᾶλλον λεπτομερείας περὶ τοῦ πράγματος καὶ μεταβιβάσῃ εἰς αὐτὸν τὰς διαθέσεις καὶ τὰς σκέψεις τῶν ἐξορίστων. Ὁ Νομάρχης τὸν ἐβεβαίωσεν, ὅτι πρὸ δύο ἡμερῶν ἔλαβε τηλεγραφικὴν διαταγὴν τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν τῆς Γαλλίας, ὅπως, συνεννοούμενος μετὰ τοῦ Νομάρχου Μασσαλίας, εἰδοποιουμένου ἵνα ἐνεργήσῃ τὴν εἰς Μασσαλίαν ἀποστολὴν μας, ὁπόθεν θὰ ἐπεβιβάζόμεθα πάντες ἀεροπλοῖον διὰ τὴν Ἑλλάδα. Ὁ Ἰωάν. Δραγούμης διεμαρτυρήθη ἐντονώτατα ἐκ μέρους πάντων ἡμῶν πρὸς τὸν Νομάρχην διὰ τὴν τοιαύτην ἀπόφασιν καὶ ἐνεργεσίαν τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐδήλωσεν ὅτι μόνον εἰς τὴν βίαν τῶν ἀρχῶν θὰ ἐνεδίδομεν, ὡς καὶ ὅτι θὰ διεμαρτυρόμεθα πρὸς τὴν Γαλλικὴν Κυβέρνησιν. Τὴν ἐπομένην συνήλθομεν διὰ νὰ συσκεφθῶμεν ἐπὶ τῶν συμβαινόντων καὶ ἐπὶ τῆς στάσεώς μας ἀπέναντι αὐτῶν. Συνήλθομεν παρὰ τῷ Δημοτρίῳ Γούναρη. Μόνον οἱ ἀείμνηστοι Ἐσπλιν καὶ Σακελλαρίου δὲν παρίστατο εἰς τὴν σύσκεψιν. Ὁ πρῶτος διότι εἶχε ζητήσει προγενεστέρως ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τὴν «ὑπὸ οἰουδῆποτε ὄρους» ἐπὶ ἀνὸδόν του εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὁ δεύτερος ὡς πάσχων. Ὁ Γούναρης ἀνέπτυξε τὴν ἀνάγκην ἐντονωτάτης διαμαρτυρίας,

ἢ γνώμῃ του ἐπεδοκιμάσθῃ παρὰ πάντων, καὶ συνετάχθη τότε ὑπὸ τοῦ Γούναρη ἢ κατωθι διαμαρτυρία, μόνον παρὰ τοῦ Ἐσπλιν μὴ ὑπογραφείσα.

Αἰάκιον 4)17 Νοεμβρίου 1918.— Πρόεδρον Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου κ. Κλεμανσώ καὶ Ὑπουργὸν Ἐξωτερικῶν κ. Πισὼν Παρισίους

Ἐπληροφροῦντομεν παρὰ τοῦ κ. Νομάρχου Κορσικῆς ὅτι ἡ Γαλλικὴ Κυβέρνησις εὐηρεστήθη νὰ δώσῃ διαταγὴν ἄρσεως τῆς κρατήσεως ἡμῶν. Τῆς διαταγῆς ταύτης ἐπηκολούθησαν σχετικαὶ ὁδηγίαι καὶ μέτρα ληφθησόμενα διὰ τὴν παλινόστησίν μας εἰς τὴν Πατρίδα. Πεισισμένοι ὅτι ἡ Γαλλικὴ Κυβέρνησις ἔδωκε τὰς ὁδηγίας ταύτας ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ αὐτῆς ὅπως διευκολύνῃ τὴν ἐπ' ἀνὸδόν μας εἰς τὴν Πατρίδα, λαμβάνομεν τὸ θάρρος νὰ φέρωμεν εἰς γνώσιν αὐτῆς τὰ ἑξῆς:

Ἐπιθυμοῦντες νὰ ἐπανακτήσωμεν τὴν ἐλευθερίαν μας, ἀποδεχόμεθα τὴν ἄρσιν τῆς κρατήσεώς μας, ἐπιφυλασσόμενοι νὰ ἐκλέξωμεν τὸν τόπον τῆς διαμονῆς μας. Ἐπὶ τοῦ παρόντος οὐδόλως ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Καὶ δηλοῦμεν ὁριστικῶς ὅτι διαμαρτυρόμεθα ἐναντίον πάσης βίας, ἥτις ἡδύνατο νὰ ἐξασκηθῇ ὅπως μᾶς μεταγάγωσιν ἐκεῖ παρὰ τὴν θέλησίν μας.

Μία παλινόστησις βιαία, θὰ ἰσοδυνάμει πρὸς μίαν ἐκδοσιν, ἥτις ἔδει νὰ κανονισθῇ κατόπιν ὄρων καὶ διαδικασίας συνθήκης ἐν ἰσχύϊ μεταξὺ Γαλλίας καὶ Ἑλλάδος. Ἀλλ' ἡ περίστασις αὕτη οὐδαμοῦ παρουσιάζεται. Ἀλλὰ καὶ ἂν ὅπωςδῇ ποτε ἀκόμη, ἡ ἐκδοσίς μας ἤθελε ζητηθῇ, θὰ ἦτο κατὰ τοσοῦτον ἀδικαιολόγητος καθ' ὅσον μεταξὺ ἡμῶν εὐρίσκονται ἄτομα, κατηγορούμενα ἐν Ἑλλάδι διὰ πολιτικὰ ἐγκλήματα.

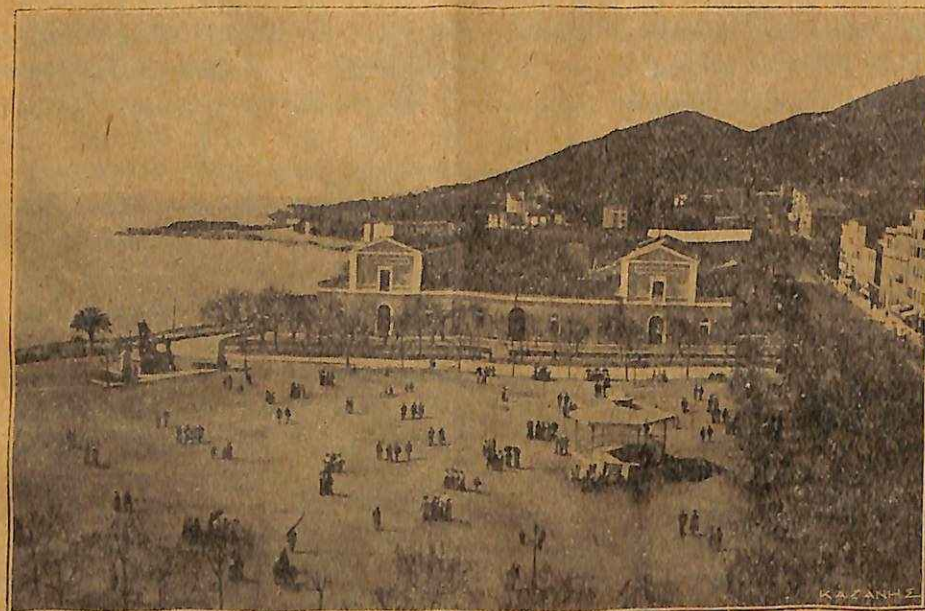
Ἡ Γαλλικὴ Δικαιοσύνη εἶνε ἐν γνώσει διαφόρων τοιοῦτου εἴδους περιπτώσεων κατόπιν ἐκ παραγγελίας ἀνακρίσεων, ὡς ἔσχεν ἐδικαίαν νὰ ἐκτελέσῃ διὰ λογαριασμὸν τῶν ἐλληνικῶν δικαστηρίων. Κατόπιν ἀπασῶν τῶν ὑπαρχουσῶν συνθηκῶν καὶ τῶν γενικῶν ἀρχῶν τοῦ Δημοσίου Αἰαίου, οἱ πολιτικοὶ ἐγκληματῆται εἰσὶ παντοῦ καὶ πάντοτε ἐξηρημένοι τῆς ἐκδόσεως, τῆς διαμονῆς αὐτῶν οὔσης σεβαστῆς εἰς ὅλας τὰς χώρας, καθ' ὅσον ἡ διαμονὴ αὐτῶν ἀποτελεῖ δι' αὐτοὺς τόπον ἀσύλου.

Δὲν ἐπιθυμοῦμεν οὐδόλως ἄλλως τε νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ἡ Γαλλικὴ Κυβέρνησις θὰ ἡδύνατο νὰ συμβάλῃ εἰς παρομοίαν κατάφωρον παραβίασιν τοῦ δικαίου τοῦ ἀσύλου, τοῦ ὁποίου ἀπολαμβάνουσι παντοῦ οἱ πολιτικοὶ ἐγκληματῆται τοσοῦτω μᾶλλον, καθ' ὅσον τὰ οἰοῦνται ταῦτα πολιτικὰ ἐγκλήματα ἐξετελέσθησαν ὡς πράξεις νομίμως προερχόμεναι ἐκ τοῦ καθεστώτος ὅπερ ὑπῆρχε τότε ἐν Ἑλλάδι καὶ τὸ ὁποῖον διεδέχθη τὸ σημερινὸν καθεστὸς διὰ τῆς μεσολαβήσεως τῆς Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας, τῶν ὁποίων ὁ Ὑπατος Ἀρμοστής κ. Ζοννά, πανηγυρικῶς ἐδήλωσεν, ὅτι οὐδὲν ἀντίποινον θὰ ἐκτελεσθῇ καὶ ὅτι προσηκουεῖς γενικῆς ἀμνηστίας ἤθελεν ἀμέσως μελετηθῇ (Νῆτα τῆς 11 Ἰουνίου 1917).

Ἐδαρστηθῆτε νὰ δεχθῆτε τὴν διαβεβαίωσιν τῆς ὑψίστης ἡμῶν ἐπιτιμήσεως.

Α. Π. Γούναρης πρόφην Πρόεδρος τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, Βίκτωρ Δούμαγης ὑποστράτηγος, Ἀνδρέας Μπαϊράς ὑποστράτηγος, Σταῦρος Ρήγας ἀντισυνταγματάρχης, Ἰωάννης Δραγούμης πρόφην Πρέσβυς βουλευτῆς φλωρίνης, Γεώργιος Πεσματιέρης βουλευτῆς Αἰτωλίας, Γεώργιος Μερκούρης βουλευτῆς Ἀττικῆς, Σπύρος Μερκούρης πρόφην Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν, Ἰωάν. Σαγιάς λοχαγὸς πεζικῶν, Ἰωάννης Μάλλωσις πρόφην ὑπονομάρχης-δημοσιογράφος, Πέτρος Γιάνναρος διευθυντῆς ἐφημερίδων, Θεόδωρος Ράμμος δημοσιογράφος, Μιχαὴλ Σακελλαρίου δημοσιογράφος.

Ὁ κ. Κλεμανσώ, εἰς ἀπάντησιν τῆς διαμαρτυρίας μας, ἐτηλεγράφησεν εἰς τὸν Νομάρχην Αἰακίον νὰ ἀνακοινώσῃ πρὸς τὸν Γούναρην καὶ τοὺς συνεξορίστους, ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν παρ' ἡμῶν τὸ προηγούμενον τηλεγράφημα πρὸς τὸν Νομάρχην περὶ ἐκδόσεώς μας, ὥς σταλὲν παρὰ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἑσωτερικῶν ἐν πλήρη ἀγνοίᾳ αὐτοῦ, τοῦ κ. Κλεμανσώ. Καὶ ἐκ τούτων ὁμῶς καὶ ἐξ ἄλλων σχετικῶν κατεφαίνετο, ὅτι ὁ κύριος σκοπὸς ἦτο ἡ εἰσαγωγή τοῦ Γούναρη εἰς δίχην ἐν Ἑλλάδι καὶ ἡ ἐκμηδένισίς του

Ἡ κεντρικὴ πλατεῖα τοῦ Αἰακίου—Place de Diamant—καὶ εἰς τὸ ἄκρον τὰ ἀγάλματα τοῦ Μ. Ναπολέοντος καὶ τῶν τριῶν ἀδελφῶν του.

κατ' ἐνδεχομένας ἐκλογάς, ἀφοῦ μάλιστα ἐξηκολούθουν ἀκόμη ἀτελευτήτως ἐν Ἑλλάδι αἱ δίκαι ἐναντίων Ὑπουργῶν καὶ πρώην Προθυπουργῶν—μὴ θεωρουμένων ὁμῶς ἀπὸ τὸν Βενιζελισμόν ἐπικινδύνων ὅπως αὐτός—, καὶ διὰ τοῦτο ὁ Γούναρης ἀπεφάσισε νὰ μὴ παύσῃ εἰς τοὺς ἀντιπάλους του τὴν εὐκαιρίαν τοιοῦτου ἐλευνοῦ θριάμβου.

Ἡ ἀπόδρασις.

Ὁ Γούναρης πιστεύων ἀπολύτως ὅτι ἡ Γαλλικὴ Κυβέρνησις θὰ ἐνέδιδεν εἰς τὴν θέλησιν τοῦ κ. Βενιζέλου ὅπως παραδοθῶμεν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν, κατέστρωσε μετὰ τῶν κ. κ. Ἰωάν. Μεταξᾶ καὶ Γ. Πεσματζόγλου τὸ σχέδιον τῆς ἐκ Κορσικῆς ἀποδόσεως. Ἀπεφάσισαν νὰ διαπεραιωθῶσι διὰ πλοιαρίου εἰς τὴν ἐναντι τῆς Κορσικῆς Ἰταλικὴν νῆσον Σαρδηνίαν καὶ ὤρισαν τὴν ἐσπέραν τῆς 24 Νοεμβρίου 1918 ὅπως ἀπέλθωσι κούφα τῆς Κορσικῆς.

Αἱ συνθήκαι ὑφ' ἃς ἀπέδρασαν ὁ Γούναρης καὶ οἱ κ. κ. Ἰω. Μεταξᾶς καὶ Γ. Πεσματζόγλου δύνανται νὰ χαρακτηρισθῶσι ὡς μυθιστορηματικαί. Ἐξελθόντες τοῦ ξενοδοχείου περὶ τὸ λυκόφωσ, ἐπέβησαν αὐτοκινήτου τοῦ ὁποίου ὁ ἰδιοκτῆτης εἶχε πληρωθῇ προκαταβολικῶς τὴν ἀξίαν καὶ ὤδυσαν πρὸς τὴν παρὰ τὸν πόλιν Μονιφάτσιο, ἐναντι τῆς νήσου Σαρδηνίας. Τὸ αὐτοκίνητον δέκα περίπου χιλιόμετρα μακρὰν τῆς ἀκτῆς

ὅπου κατὰ προηγούμενην συμφωνίαν ἀνέμενε τὸ πλοιαρίον, παθὼν βλάβην ἐγκατελείφθη, ὁ ὁδηγὸς αὐτοῦ ἐξηφανίσθη καὶ οἱ τρεῖς δραπέται ἠναγκάσθησαν νὰ διανύσουν περὶ τὸ διάστημα τῶν δέκα χιλιόμετρων ὑπὸ τὸ βαθὺ σκότος τῆς νυκτός.

Τέλος τὴν 3ην πρωϊνὴν ὥραν τῆς 25 Νοεμβρίου ἔφθασαν εἰς τὴν ἔρημον ἀκτὴν καὶ ἐπεβιβάσθησαν αὐθωρεὶ τοῦ ἀναμένοντος πλοιαρίου, ὅπερ βοηθοῦντος τοῦ πνέοντος βορρᾶ διήνυσεν τὸ μεταξὺ τοῦ ἀκρωτηρίου Μονιφάτσιο καὶ τῆς παραλίας τῆς Ἰταλικῆς κωμοπόλεως Ἀγίας Θηρεσίας ἐπὶ τῆς Σαρδηνίας διάστημα εἰς δώδεκα ὥρας. Οἱ δραπέται δὲν ἔφερον μετ' αὐτῶν οὐδὲν ἀντικείμενον. Ὁ Γούναρης εἶχε λάβει μετ' αὐτοῦ πέντε κυτία σιγαρέττων καὶ ἐν βιβλίον, καὶ καθ' ὅς ὥρας τὸ πλοιαρίον ἔπλεε πρὸς Σαρδηνίαν ἀνεγίνωσκεν ὑπὸ τὸν θαυμασμόν τοῦ ἐκ Κορσικανῶν πληρώματος τοῦ πλοιαρίου.

Τὸ ἱστορικὸν τῆς ἐξασφαλίσεως τοῦ πλοιαρίου εἶνε ἐξόχως μυθιστορηματικόν. Ἡ ἐξασφάλισις ὀφείλετο εἰς τὸν Γούναρην καὶ ἰδοὺ ὑπὸ ποίας συνθήκας:

Κατὰ τινὰ περίπατόν του πρὸς τὸν ρωμαντικὸν παραλιακὸν δρόμον εἰς τὸ ἐναντι τῶν νήσων Σανγκινὲρ ἀκρωτηρίου, ὁ Γούναρης ἐπλησίασε καὶ παρηκολούθησε μετὰ προσοχῆς «τὸ τράβηγμα τῆς τράτας» ἐνὸς μεγάλου Κορσικανικοῦ ἀλιευτικοῦ πλοιαρίου. Εἰς ἓνα βράχον ἵστατο καπνίζων τὴν καπνοσύριγγά του ὁ ἰδιοκτῆτης τοῦ πλοίου, γέρον σεβάσμιος καὶ ἀπείρου γλυκύτητος. Φαίνεται ὅτι ἐγνώριζε τὸν Γούναρην καὶ ὅταν ἀντελήφθη αὐτὸν ἔσπευσε νὰ τὸν χαιρετήσῃ μετ' ἐγκαρδιότητος καὶ νὰ τῷ εἴπῃ ἰταλιστί:

—Εἰς τὴν Ἑλλάδα ἔχετε τὸ σύστημα αὐτὸ τῆς ἀλιείας, Κύριε Πρόεδρε;

Ὁ Γούναρης παρέσχε πληροφορίας εἰς τὸν Κορσικανὸν ναυτικὸν περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι ἀλιείας μὴ παραλείψας, βέβαια, ν' ἀναφέρῃ ὅτι ἡ διὰ δυναμίτιδος ἀλιεία ἐν Ἑλλάδι, ὑφίστατο ἀκόμη.

Τοῦ Κορσικανοῦ ναυτικοῦ ἐκδηλώσαντος τὴν ἐπιθυμίαν νὰ δεχθῇ ὁ Γούναρης καὶ λάβῃ μετ' αὐτοῦ ἐν κύπελον καφέ, εἰς παρακείμενον πανδοχεῖον, οἱ δύο συνομιληταὶ ἀπεμακρύνθησαν τῆς ἀκτῆς καὶ ἔφθασαν εἰς τὸ ἐξοχικὸν κέντρον. Ἡ συζήτησις περιστράφη ἐπὶ τῆς ἐν Κορσικῇ ζωῆς μας. Ὁ Γούναρης ἔζηρε τὰς φυσικὰς καλλογὰς τῆς ὁραίας νήσου, τὰ φιλόξενα καὶ εὐγενῆ αἰσθήματα τῶν Κορσικανῶν καὶ δὲν παρέλειπε νὰ εἴπῃ ὅτι αἱ συνθήκαι ὑφ' ἃς διατελοῦμεν ἐν Κορσικῇ καθίσταντο ὁπωσδήποτε ὑποφερταί διότι εἴχομεν τὴν εὐτυχίαν νὰ ἐγκλεισθῶμεν εἰς νῆσον τῆς ὁποίας ὁ λαὸς μετὰ τόσης εὐμενείας ἀπέβλεπε πρὸς ἡμᾶς. Ἡ συνομιλία ἐπεξετάθη καὶ εἰς τὴν πολιτικὴν, ὁ δὲ γέρον ναυτικός, τοῦ ὁποίου εἰς υἱὸς εἶχε φονευθῇ εἰς τὸ Βερντέν, ἕτερος ἦτο αἰχμάλωτος ἐν Γερμανίᾳ, ὁ δὲ τρίτος ἐνοσηλεύετο εἰς τι Φθισιατρεῖον, παθὼν κατὰ τὴν ἐκστρατείαν, συγκινηθεὶς ἐκ τῶν ἀνακοινώσεων τοῦ Γούναρη περὶ τῶν δεινῶν ἄτινα ὑπέστη ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ἐκ τῶν συμμάχων, δακρύων ἐδήλωσεν εἰς αὐτὸν ὅτι ἦτο εἰς τὴν ἀπόλυτον διάθεσίν του.

—Ὅταν ἀποφασίσετε, Κύριε Πρόεδρε νὰ φύγητε κρυφίως, θὰ με εἰδοποιήσετε. Εἶμαι εἰς τὰς διαταγὰς σας. Ἡ οἰκογένειά μου, ἦτο οἰκογένεια ἀγωνιστῶν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας! Θέλω καὶ θὰ εἶμαι εὐτυχὴς ἀν συντελέσω εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν μιᾶς πολιτικῆς ἐξοχότητος ὅπως σεῖς... Τί τὰ θέλετε. Μ' ἀρέσει ν' ἀναμυχθῶ εἰς μίαν τοιαύτην περιπέτειαν...

Ὁ Γούναρης ἔσφιξε μὲ συγκίνησιν τὴν χεῖρα τοῦ καλοῦ ἐκείνου Κορσικανοῦ, καὶ ἐπεφυλάχθη νὰ τὸν εἰδοποιήσῃ ἐν καιρῷ. Ὁ γέρον ἐκεῖνος ναυτικός ὑπῆρξεν ὁ πλοίαρχος τοῦ πλοιαρίου διὰ τοῦ ὁποίου οἱ τρεῖς δραπέται-ἐξορίστοι διέφυγον ἐκ Κορ-

σιζής. Καί μία λεπτομέρεια... Ὁ Κορσικανὸς ναυτικός δὲν ἐδέχθη ἀμοιβὴν τινα.... Ἡράκησθη ὅτι συνετέλεσεν εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν μιᾶς πολιτικῆς ἐξοχότητος, οἷος ὁ Γούναρης.

Τὴν 4ην μ. μ. τῆς 25 Νοεμβρίου οἱ τρεῖς ἐξόριστοι παρουσιάσθησαν εἰς τὸν ἀστυνομικὸν σταθμάρχην τῆς Ἀγίας Θηρεσίας καὶ ἐδήλωσαν τὴν ταυτότητά των. Παρεκάλεσαν τὸν κ. Ἀστυνόμον νὰ τηλεγραφῇ εἰς τὸν Νομάρχην Σαρδηνίας ὅτι ἐδραπέτευσαν τῆς Κορσικῆς ὅπου ἐκρατοῦντο, καὶ ὅτι ζητοῦν τὴν φιλοξενίαν τῆς Βασιλικῆς Κυβερνήσεως. Ὁ Ἰταλὸς Νομάρχης Σαρδηνίας διέταξε τὸν ἀστυνόμον νὰ συνωδεύσῃ τιμητικῶς τοὺς ἐξοριστοὺς εἰς τὴν πρωτεύουσάν τῆς Σαρδηνίας Κάλιαρι, ὅπου οἱ ἐξόριστοι ἔφθασαν τὴν ἐσπέραν τῆς ἐπομένης, καὶ ἐγκατεστάθησαν μερίμνῃ τῶν ἀρχῶν εἰς τὸ καλλίτερον ξενοδοχεῖον. Ὁ Ἰταλὸς Νομάρχης ἐτηλεγράφησε τὸ γεγονός εἰς τὴν Ἰταλικὴν Κυβέρνησιν, ἧς αὐτῆς δὲ ἐπληροφόρηθη ἡ Γαλλικὴ Κυβέρνησις τὴν ἐκ Κορσικῆς δραπέτευσιν τῶν τριῶν συνεξοριστῶν μας.

Ἡ δραπέτευσιν τοῦ Γούναρη κατετάραξε τὴν Γαλλικὴν Κυβέρνησιν. Ὁ Γάλλος Νομάρχης Κορσικῆς κ. Ἀλλαιν καὶ ὁ διευθυντὴς τῆς μυστικῆς Ἀστυνομίας Κορσικῆς κ. Ρενιὸ ἀπελύθησαν τῆς ὑπηρεσίας, διετράχθησαν δ' αὐστηραὶ ἀνακρίσεις, αἵτινες οὐδὲν ἔσχον ἀποτέλεσμα. Διάβημα τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως πρὸς τὴν Ἰταλικὴν πρὸς παράδοσιν τῶν τριῶν ἐξοριστῶν ἐκ νέου εἰς τὴν Γαλλικὴν Κυβέρνησιν ἀπέτυχε. Καὶ φοβούμενη ἡ Γαλλικὴ Κυβέρνησις μὴ δραπετεύσῃ καὶ ἄλλοι συνεξόριστοι, διέταξε τὴν εἰς τὸ ξενοδοχεῖόν μας φυλάκισιν, ἀπαγορευθεῖσης αὐστηρῶς τῆς ἐπικοινωνίας μας πρὸς Κορσικανοὺς πολίτας. Ἡ φυλάκισις μας ἐξηκολούθησε μέχρι τοῦ Μαΐου 1919 ὁπότε ἡ Γαλλικὴ Κυβέρνησις προέβη εἰς τὴν κατὰπτυστον ἐκείνην ἐνέργειαν τῆς ἐκδόσεώς μας εἰς τὸν Βενιζελισμόν.

Ὁ Γούναρης ἐν Ἰταλίᾳ.

Ἀπελπισθεῖσα ἐκ τῆς σταθερᾶς ἀρνήσεως τῆς Ἰταλίας, ἡ Γαλλία δὲν ἐπέμεινεν εἰς τὴν εἰς αὐτὴν ἐκδοσιν τοῦ Δημητ. Γούναρη, ὅστις μετὰ τῶν κ. κ. Μεταξᾶ καὶ Πεσματζόγλου μετὰ δήμενον ἐν Σαρδηνίᾳ διαμονήν, μετέβη εἰς Ρώμην καὶ ἐπεκοινώνησε μετὰ διαφόρων Ἰταλικῶν πολιτικῶν προσωπικοτήτων, ἐγκατασταθεὶς βραδύτερον εἰς τὴν Σιέναν. Ἐν Σιένᾳ ὁ Δημήτ. Γούναρης μετέβη καὶ παρέμεινεν ἐπὶ τι διάστημα εἰς Φλωρεντίαν ὡς ἐπίσης καὶ εἰς τὴν Πίζαν. Μετὰ τὴν ἐν Ἰταλίᾳ ἐγκατάστασιν τοῦ Γούναρη, ἤρξατο σημειομένη ἡ ἔντονος δράσις, πολιτικὴ, διπλωματικὴ καὶ δημοσιογραφικὴ, τῶν περὶ τὸν ἀείμνηστον Βασίλεα Κωνσταντῖνον, ἐξοριστὸν τότε ἐν Ἑλβετίᾳ, Ἑλλήνων πολιτευομένων καὶ διπλωματῶν, ὡς ἐπίσης καὶ τῶν εἰς Ἑσπερίαν βιούντων ἀντιβενιζελικῶν παραγόντων. Πολλοὶ ἐκ τῶν στελεχῶν τοῦ Γουναρικοῦ κόμματος, κατ' ὁρμὴν νὰ ἐξασφαλίσουν παρὰ τῆς Βενιζελικῆς Κυβερνήσεως διαβατήρια διὰ τὸ ἐξωτερικὸν διὰ λόγους ὑγείας καὶ διερχόμενοι ἐξ Ἰταλίας ἐπεκοινώνουν μετὰ τοῦ Γούναρη, καθιστῶντες αὐτὸν ἐνήμερον τῆς ἐν Ἑλλάδι καταστάσεως. Ὁ Γούναρης διηύθυνε πλέον ἐξ Ἰταλίας, μετὰ βοήθους τοῦ κ. κ. Ἰωάννην Μεταξᾶν, Γ. Στροῦτ, Α. Μάξιμον, Γεώρ. Πεσματζόγλου, Σόλ. Βλαστόν, καὶ ἄλλους, τὸν πολιτικόν, διπλωματικόν καὶ δημοσιογραφικόν ἀγῶνα κατὰ τοῦ βενιζελισμοῦ, ἀπὸ τῆς ἐγκαταστάσεως δὲ τοῦ Γούναρη ἐν Ἰταλίᾳ ἤρξατο ἡ διαφύκη τῆς Εὐρωπαϊκῆς καὶ Ἀμερικανικῆς κοινῆς γνώμης ἐπὶ τῶν τελεσθέντων ἐν Ἑλλάδι, διὰ τῆς ἐκδόσεως διαφόρων βιβλίων καὶ τῆς δημοσιεύσεως εἰς ξένας ἐφημερίδας τῶν διαπραχθέντων ὁργῶν.

Ὅταν οἱ Λαοὶ τυραννοῦνται.....

Παρακολουθῶν ἐγγύτερον πῶς ἀλλὰ καὶ ἐπιμελέστερον τὴν ἐν Ἑλλάδι κατάστασιν ὁ Δημ. Γούναρης, ἐσχημάτισε τὴν γνώμην ὅτι, τὸ Βενιζελικὸν καθεστὸς θὰ ἔπρεπε ν' ἀνατραπῇ ἀντὶ πάσης θυσίας καὶ διὰ παντὸς μέσου. Κατὰ τὴν δίκην τῆς συνωμοσίας Μαυρομικαλῆ (1920), ὁ εἰσαγγελεὺς τοῦ Κακουροδικείου Ἀθηνῶν καὶ ὁ ἐνεργήσας τὴν τακτικὴν ἀνάκρισιν δικαστικὸς ἔκαμαν μνείαν ἐπιστολῆς τινος τοῦ Πέτρου Πρωτοπαπαδάκη πρὸς τὸν κ. Χαρ. Βοζίκη ἐκ Σιέννας τῆς Ἰταλίας, πρὸς ἐπίρρωσιν τῆς ἀπόψεώς των ὅτι ἐπρόκειτο περὶ ὀργανωμένης συνωμοτικῆς ἐνεργείας, δι' ἧς ἐπιστολῆς ὁ ἀείμνηστος Πρωτοπαπαδάκης, διεβίβαζε πρὸς τὸν κ. Χαρ. Βοζίκη τὰς γνώμας τοῦ Δημ. Γούναρη ἐπὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι καταστάσεως. Ἰδοὺ αὗται:

«...Δὲν ἤμπορῶ νὰ καταλάβω πῶς σκέπτονται οἱ ἐλπίζοντες εἰς ἐκλογὰς μετὰ τὴν σημερινὴν πολιτικὴν κατάστασιν τοῦ τόπου καὶ ἀπορῶ πῶς δὲν ἀντελήφθησαν ἀκόμη ὅτι δὲν ὑπάρχει σήμερον οὔτε Συμπολίτευσις οὔτε Ἀντιπολίτευσις. Διότι οἱ χαρακτηρισμοὶ αὗτοι (Συμπολίτευσις καὶ Ἀντιπολίτευσις) δίδονται εἰς τὰ κόμματα, τὰ ὁποῖα εἰς τὰ Συνταγματικὰ Πολιτεύματα ἀσχοῦν ὠρισμένας λειτουργίας ἐξ αὐτοῦ τοῦ Πολιτεύματος ἀπορροεούσας.

«Ὅπου ὅμως τὸ Πολίτευμα δὲν ὑπάρχει, ὅπου δὲν ὑπάρχουν παρὰ μόνον τύραννοι καὶ τυραννοῦμενοι, ἐκεῖ δὲν ὑπάρχει οὔτε Συμπολίτευσις, οὔτε Ἀντιπολίτευσις, οὔτε καὶ πολιτικὰ κόμματα κατὰ τὴν ἔννοιαν τὴν συνήθη ἐν τῷ συνταγματικῷ καὶ κοινοβουλευτικῷ πολιτεύματι. Ἀλλὰ ὑπάρχουν τύραννοι καὶ τυραννοῦμενοι πολῖται, οἱ ὁποῖοι ἐργάζονται, οἱ μὲν πρῶτοι πρὸς ἐπιβολὴν καὶ συγκράτησιν τῆς αὐθαιρέτου ἐξουσίας των, οἱ δὲ δευτέροι πρὸς ἀποτίναξιν αὐτῆς καὶ ἀνάκτησιν τῆς ἐλευθερίας των.

«Ὅτε ἡ ἐργασία τῶν πρῶτων, οὔτε ἡ ἐργασία τῶν δευτέρων ἤμπορεῖ νὰ διεξαχθῇ κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ Πολιτεύματος ἢ νόμου τινός. Τὸ ἔργον τῶν πρῶτων, σύμφωνα πρὸς τὰς διατάξεις αὐτῶν τῶν ἰδίων καὶ κατὰ συνέπειαν τυπικῶς εἶνε νόμιμον, ἐφ' ὅσον κρατοῦν αὐτοί, ἐνῷ πράγματι καὶ οὐσιαστικῶς εἶνε ἔγκλημα καὶ ὡς τοιοῦτον κρίνεται ὑπὸ τῆς ἱστορίας.

«Τὸ ἔργον τῶν δευτέρων, ἔγκλημα τυπικῶς, ἐφ' ὅσον κρατεῖ ἡ τυραννία, εἰς τὰς ἐπιταγὰς τῆς ὁποίας καὶ Νόμοι ἐμφανίζονται, οὐσιαστικῶς εἶνε ἐκπληρώσις ὑψίστου πατριωτικοῦ καθήκοντος. Καὶ οἱ τοιοῦτοι ὑπὸ τῆς ἱστορίας στεφανοῦνται.

«Δὲν ἐννοεῖτε, λοιπόν, ὅτι μετὰ ἐκλογὰς δὲν ἐλευθερώνεται κανεὶς ἀπὸ τὴν τυραννίαν καὶ ὅτι μοιραίως καὶ κατὰ φυσικὴν ἀνάγκην ἡ τυραννία πολεμεῖται μόνον μετὰ τὰ ἴδια ὅπλα, μετὰ τὰ ὁποῖα ἐπεβλήθη; Ἀναγκῶς δ' οὐδεμὴ ἀναθῇ προαίρεσις τῶν τυραννοῦμένων εἶναι ἀδύνατον νὰ εὕρῃ τρόπον, ἵνα ὑπεκφύγουν οὗτοι τὸν φυσικὸν τοῦτον νόμον.

«Ὅταν ὁ τυραννοῦμενος Λαὸς εἶνε ζωντανός, ὅπως ἐδείξεν ὅτι εἶναι ὁ Ἑλληνικός, κανεὶς δὲν εἰμπορεῖ οὔτε νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἐπικράτησιν αὐτοῦ κατὰ τῶν τυράννων του, ἀλλ' οὔτε καὶ νὰ θυμίσῃ τὸν ἀγῶνα του, ὥστε νὰ διεξαχθῇ οὗτος διὰ νομίμων οὕτως εἰπεῖν μέσων.

«Καὶ εἶνε αὐτονόητον τοῦτο, ὅταν τις σκεφθῇ, ὅτι ἐφ' ὅσον κρατεῖ ἡ τυραννία, νόμιμα μέσα εἶνε μόνον τὰ σύμφωνα πρὸς τὰς ἐπι-

ταγάς, αἱ ὁποῖαι ἀπορέουν ἐκ τῆς βουλήσεως αὐτῆς (τῆς τυραννίας), ἥτις βεβαίως οὐδέποτε θὰ σιέσῃ εἰς ἐκεῖνο, ὅπερ θὰ ἐπέφερε τὴν καταστροφὴν τῆς...».

Ὁ Γούναρης διὰ τὴν τυραννίαν.

Χαρακτηριστικὴ ἐξ ἄλλου τῶν γνωμῶν τοῦ Δημ. Γούναρη διὰ τὴν ἐξασκηθεῖσαν ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὴν τριετίαν 1917—1920 πολιτικὴν τοῦ Βενιζελισμοῦ, εἶνε καὶ ἡ κάτωθι ἐκ Ρώμης ἐπιστολὴ αὐτοῦ πρὸς τὸν κ. Χαρ. Βοζίκην. Ἐν τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ ὁ Γούναρης ἐπροφίτευσε καὶ τὴν οἰκτρὰν ἀποδοκιμασίαν τοῦ Βενιζελισμοῦ ἅμα ὡς οὗτος ἐνεφανίζετο ζήτων τὴν ψῆφον τοῦ Ἑλλήν. λαοῦ.

Τὸ κείμενον τῆς ἱστορικῆς ταύτης ἐπιστολῆς ἔχει ὡς ἑξῆς:

Ρώμη, 7)20 Ἰουνίου 1920.

Ἀγαπητέ μου Χαράλαμπε,

Εἰς διαφόρους ἀθηναϊκὰς ἐφημερίδας εἶδον, ὅτι ἀπὸ τῆς εἰς Ρώμην ἀφίξεώς μου γίνεται σχετικῶς πολὺς λόγος περὶ τοῦ ταπεινοῦ ὑποκειμένου μου. Καὶ γράφονται διάφοροι εἰδήσεις καὶ τινες ἀνοησίαι. Μία ἐκ τῶν ἀνοησιῶν αὐτῶν εἶναι, ὅτι συνητήθην μὲ τὸν κ. Βενιζέλον. Δὲν γνωρίζω πόθεν προήλθεν ἡ εἰδήσις αὐτή. Δὲν ἐστάλη ἐντεῦθεν καὶ εἶναι αὐτόχθων, ἀθηναϊκή. Ἐρωτηθεὶς ἀπὸ τὸν ἀνταποκριτὴν τῆς «Πολιτείας» περὶ τούτου ἀπήντησα ἐπὶ λέξει ὡς ἑξῆς: «Τὸν κ. Βενιζέλον ὄχι μόνον δὲν συνητήσα, ἀλλ' οὔτε θὰ ἐδεχόμην νὰ συναντήσω. Ὁ κ. Βενιζέλος θὰ κριθῇ ἀπὸ τὸν Ἑλληνικὸν Λαὸν καὶ πρὸς τὸν Ἑλληνικὸν Λαὸν ὀφείλει νὰ ἀπευθυνθῇ, ἔγὼ δὲν ἔχω νὰ παρεμβληθῶ μεταξὺ τοῦ τυράννου καὶ τοῦ τυραννουμένου Λαοῦ. Ἀπλοῦν μέλος τοῦ Λαοῦ, καταδικωμένος καὶ ἐγώ, ὅπως τόσοι ἄλλοι, ἐν ἔχω καθήκον, νὰ παρὰσχῶ πᾶσαν τὴν βοήθειάν μου πρὸς ἀπελευθέρωσιν αὐτοῦ». Τὴν ἀπάντησίν μου ταύτην ὁ ἀνταποκριτὴς τῆς «Πολιτείας» ἐτηλεγράφησε χθὲς εἰς τὴν ἐφημερίδα του. Δὲν γνωρίζω, ἂν ἔφθασεν εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον καὶ ἂν ἐδημοσιεύθῃ.

Ἄλλη ἀνοησία, σχετικὴ αὐτῇ μὲ τὴν εἰς Ἑλλάδα ἀφίξίν μου, ἀπασχόλησε τὰς ἐφημερίδας. Αἱ Βενιζελικαὶ ἐφημερίδες εὗρον φυσικώτατον νὰ ἔλθω νὰ δικασθῶ, καὶ ἴσως νὰ ἔγραψαν, ὅτι αἰσθάνομαι τὰς τύψεις συνειδήσεως, διότι δὲν ὑπεβλήθην εἰς τὴν ἐνυμηγορίαν τῆς δικαιοσύνης τῆς Πατρίδος μου καὶ μετανοήσας σπεύδω νὰ διορθώσω τὸ σφάλμα μου. Εἶδον καὶ μίαν ἐπιστολὴν σου εἰς τὴν «Πρωτὴν» ἐκφράζουσιν τὴν ἰδέαν, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἔλθω καὶ προβάλλουσιν ἐν ἀπὸ τὰ πολλὰ ἐπιχειρήματα, τὰ ὁποῖα λέγεις, ὅτι ἔχεις ὑπὲρ τῆς γνώμης σου. Αἱ αὐτὸ σπεύδω νὰ σοῦ γράψω τὴν παροῦσαν διὰ νὰ ἐκθέσω τὴν ἀντίληψίν μου ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου. Οὐδεμίαν αἰσθάνομαι τύπιν συνειδήσεως, ὅτι δὲν ἐδέχθην νὰ ὑποβληθῶ εἰς τὴν ἐνυμηγορίαν τῶν ἀνθρώπων, τοὺς ὁποίους τὸ τυραννικὸν καθεστὼς συνεκέντρωνεν εἰς μίαν αἵθουσαν, ἐχαρακτήρισε δικαστήριον, καὶ τοὺς ἀνέθηκε τὸ ἐπονείδιστον ἔργον νὰ μιάνωσι τὸ ἀγαθὸν τῆς Θεμίδος πέπλον, καλύπτοντες δι' αὐτοῦ ἀκατανόμαστον δῖωξιν τῶν πολιτικῶν τῶν ἀντιπάλων.

Ἀπεναντίας αἰσθάνομαι μεγίστην ψυχικὴν ἱκανοποίησιν, διότι κατώρθωσα νὰ διαφύγω τῶν χειρῶν τῆς τυραννίας καὶ νὰ διατηρηθῶ ἐν σχετικῇ ἐλευθερίᾳ, ἡ ὁποία μοὶ καθιστᾷ δυνατόν νὰ συμμετάσχω εἰς τὸν ἀγῶνα, τὸν ὁποῖον πρὸς

ἀνατροπὴν τῆς τυραννίας διεξάγει ὁ Ἑλληνικὸς Λαός, ὡς μέλος τοῦ ὁποίου, ὅπως τόσοι ἄλλοι, καταδιώκομαι καὶ ἐγώ. Οὐδέποτε διεννοήθην νὰ δώσω τὸν χαρακτηρισμὸν δίκης εἰς τὴν ἐλεεινὴν βεβήλωσιν τῆς δικαιοσύνης, ἡ ὁποία ἐκτελεῖται ὑπὸ τοῦ λεγομένου εἰδικοῦ δικαστηρίου. Καὶ ἐὰν ἡ τυραννία μὲ εἶχεν εἰς χεῖράς της καὶ μὲ προσήγεν ἐνώπιον αὐτοῦ βίᾳ, δὲν θὰ ἤνοιγον τὸ στόμα μου παρὰ διὰ νὰ εἶπω εἰς τοὺς ἀποτελοῦντας αὐτὸ ἀνθρώπους πόσον ἐλεεινοὶ μοὶ φαίνονται παρέχοντες τὴν σύμπραξιν αὐτῶν εἰς τὴν τυραννίαν, τὴν προσπαθοῦσαν νὰ παραστήσῃ ὡς ἔργον δικαιοσύνης τὴν ὑπὸ τῶν ταπεινῶν ἀνθρώπων παθῶν ἐμπνεομένην ἐνέργειάν της. Πλέον τούτου οὐδὲν θὰ ἔλεγον. Ἐπ' οὐδενὶ δὲ λόγῳ θὰ ἐλάμβανον τὴν στάσιν κατηγορουμένου, ἀμυνομένου ὑπὲρ τῆς ἀθωότητός του ἐναντίον κατηγορῶν καὶ ἐνώπιον δικαστῶν. Καὶ θὰ ἦτο ἐπιβεβλημένη ἡ τοιαύτη στάσις. Πῶς ἡδυνάμην νὰ ἐμφανισθῶ ὡς κατηγορούμενος, ὅταν διὰ νὰ κατηγορηθῶ ὡς ὑπουργὸς ἀπαιτεῖται κατὰ τὸ Σύνταγμα ἀπόφασις τῆς Βουλῆς; Ποία Βουλὴ μὲ παρέπεμψε; Ἄν ἀνεγνώριζον ὡς Βουλὴν ἱκανὴν νὰ μὲ παραπέμψῃ, τὸν ὅμιλον τῶν νευροσπάστων του, τὰ ὁποῖα ὁ κ. Βενιζέλος συνεκέντρωνεν εἰς τὸ Βουλευτήριον θὰ ἐτιθέμην εἰς τραχεῖαν ἀντίφασιν πρὸς τὸ Διάταγμα, τὸ ὁποῖον φέρει τὴν ὑπογραφὴν μου. Καὶ ὅταν ὑπέγραψα τὸ Διάταγμα αὐτὸ ἤμην πεπεισμένος καὶ μέχρι σήμερον ἐξακολουθῶ νὰ ἔχω τὴν πεποίθησιν, ὅτι ἡ διάλυσις αὕτη ἦτο ἐπιβεβλημένη.

Τὰ γεγονότα, τὰ ὁποῖα εἶχον παρεμπέση μεταξὺ τῆς 31 Μαΐου 1915 καὶ τῆς νέας διαλύσεως, ἦσαν μεγίστης σοβαρότητος καὶ οὐδαμοῦ εἶχον ληφθῇ ὑπ' ὄψει ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, ψηφίσαντος τὴν 31 Μαΐου 1915. Ἀπεναντίας οἱ φίλοι τοῦ κ. Βενιζέλου—διότι αὐτὸς μηνίων εἶχε δῆθεν ἀποχωρήσει τοῦ ἀγῶνος—εἶχον ἀποκρύψῃ καὶ ἐπιμελῶς ἀπαρνηθῇ τὰς προθέσεις τὰς ὁποίας αὐτὸς μόλις ἐπανελθὼν εἰς τὴν ἀρχὴν ἤθελε νὰ ἐκτελέσῃ. Ἡ δὲ περὶ τούτου κρίσις τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ ἦτο καταδήλως ἀντίθετος πρὸς τὴν κατεύθυνσιν, ἣν ἤθελε νὰ δώσῃ ὁ κ. Βενιζέλος, εἰς τὴν πολιτικὴν τῆς Ἑλλάδος, τὸσον ἀντίθετος ὥστε οὔτε κατὰ τὰς ἐκλογὰς τοῦ Μαΐου ἐτόλμησε νὰ θέσῃ τὴν κατεύθυνσιν ταύτην ὑπὸ τὴν ἐνυμηγορίαν τοῦ Λαοῦ, οὔτε ὅταν αὕτη διὰ τῆς διαλύσεως ἐτίθη ἀναποφύκτως ὑπὸ τὴν Λαϊκὴν ἐνυμηγορίαν, ἐτόλμησε ὁ κ. Βενιζέλος, ν' ἀντιμετωπίσῃ τὴν Λαϊκὴν κρίσιν καὶ ἀπεχώρησε τῶν ἐκλογῶν. Ἐχὼν τοιαύτην πεποίθησιν περὶ τῆς ἀντιθέσεως τῆς πολιτικῆς, τὴν ὁποίαν ἠννόει νὰ ἀκολουθήσῃ ὁ κ. Βενιζέλος, πρὸς τὴν Λαϊκὴν γνώμην, ὅχι μόνον δὲν ἡσθάνομην δυσκολίαν τινὰ νὰ εἰσηγηθῶ τὴν διάλυσιν τῆς Βουλῆς, ἥτις ὑποστήριξε τὴν πολιτικὴν τοῦ κ. Βενιζέλου, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ Λαϊκὸν φρόνημα, ἀλλ' ἀπεναντίας ἐθεώρουν τὴν διάλυσιν ὡς ἐπιτακτικὴν ὑποχρέωσιν τοῦ Στέμματος. Καὶ ἡ Βουλὴ διελύθη, τοῦ Στέμματος ὑπὸ τὴν εὐθύνην ἐμοῦ καὶ τῶν ἄλλων συνυπογραψάντων Ὑπουργῶν ποιησαμένου χρῆσιν τοῦ ἐξ οὐδενὸς ὅρου κατὰ τὸ Σύνταγμα ἡρηγμένου δικαιώματος τῆς διαλύσεως, τοῦ ὁποίου τὴν ἀσκῆσιν, ὡς εἶπον, ἐθεώρουν ἐπιτακτικὴν ὑποχρέωσιν χάριν τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς ἁρμονίας τοῦ φρονήματος μεταξὺ Λαοῦ καὶ Βουλῆς. Ὁ κ. Βενιζέλος ἔχει ἀστείαν συνταγματικὴν ἀντίληψιν περὶ τῶν δικαιωμάτων τῆς Βουλῆς. Φαντάζεται ὁ ἄνθρωπος, ὅτι ἡ Βουλὴ ἀπαξ ἐκλεγείσα ἔχει ἴδια δικαιώματα, ἀνεξάρτητα πλέον ἀπὸ τῆς Λαϊκῆς θελήσεως, τὴν ὁποίαν νομίζει, ὅτι μία ἐκλογὴ ἀπαλλοτριᾷ ὑπὲρ τῆς Βουλῆς, κτωμένης τὴν

ἐξουσίαν νὰ διατίθῃσιν αὐτὴν κατ' ἰδίαν ἀρέσκειαν πλέον. Αἱ Συνταγματικαὶ θεωρίαι τοῦ κ. Βενιζέλου πάντοτε μοι ἐκίνησαν τὸ μείδιμα. Καὶ δὲν θὰ συζητήσω οὔτε τὴν θεωρίαν τοῦ αὐτῆς, τὴν ὁποίαν καὶ ἐτοιμάζεται, ὡς εἰκοσάκις τοῦλάχιστον ἀνήγγειλε, νὰ χαράξῃ καὶ εἰς μίαν πλάκα, ἣν νὰ ἐντοιχίσῃ ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ, ἔχων μάλιστα τὴν γνώμην, ὅτι διὰ νὰ χαραχθῇ αὐτὴ ἡ πλάξ δὲν ἀρκεῖ ἡ δεξιότης ἐνὸς μαρμαρογλύφου καὶ ἡ ἀναισχυντία ἐνὸς πρὸς στιγμὴν ἐπικρατοῦντος πολιτικοῦ ἀνδρός, ἀλλ' ὅτι χρειάζεται καὶ Ἐθνοσυνέλευσις—ἀναθεωρητικὴ ὁμως—διότι φαίνεται, ὅτι κατὰ τὸν κ. Βενιζέλον ἡ πλάξ αὐτὴ ἀποτελεῖ ἀναθεώρησιν τοῦ Συντάγματος. Ἄλλ' ἂς ἀφίσωμεν τὰς Συνταγματικὰς θεωρίας τοῦ κ. Βενιζέλου. Οἱ καιροὶ εἶναι ἀρκετὰ μελαγχολικοί, ὥστε νὰ μὴ ὑπάρχῃ διάθεσις φαιδρότητος. Ἡ Βουλὴ αὕτη δὲ ἐμὲ εἶναι διαλελυμένη καὶ κατὰ τύπους κανονικώτατα καὶ κατ' οὐσίαν ὀρθότατα. Ἀλλὰ καὶ ἂν εἶχε τις ἀμφιβολίας, περὶ τῆς κατ' οὐσίας ὀρθότητος τῆς διαλύσεως, καὶ ἂν δὲν ἤρκει πρὸς ἄρσιν τῶν ἀμφιβολιῶν τοῦ ἡστάσις τοῦ κ. Βενιζέλου καὶ κατὰ τὰς ἐκλογὰς τοῦ Μαΐου ἀποκρύψαντος καὶ ἀπαρνηθέντος διὰ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ τὴν πολιτικὴν ἣν ἠθελε ν' ἀκολουθήσῃ καὶ κατὰ τὰς ἐκλογὰς τοῦ Δεκεμβρίου οὗτε ἐκρίνετο ἡ πολιτικὴ αὕτη, ἀποσχόντος, καὶ πάλιν μία θὰ παρίστατο διέξοδος πρὸς διόρθωσιν τοῦ ἀτόπου. Ἡ ἐπιχειρήσις τῶν ἐκλογῶν ἥτις ἄλλως ἐπεβάλλετο ὑπὸ μορφήν ἐκλογῶν Ἐθνοσυνελεύσεως Συντακτικῆς πρὸς ἐγκρισίν τῆς ἐν τῷ μεταξὺ κατὰ τὸ διάστημα τῆς διὰ τῶν ξένων ἐγκαταστάσεως τοῦ κ. Βενιζέλου καὶ μετ' αὐτὴν συντελεσθείσης ἀνατροπῆς θεμελιωδῶν διατάξεων τοῦ Συντάγματος. Ἀλλὰ τὴν ἐτυμηγορίαν τοῦ Λαοῦ ἔτρεμε καὶ τρέμει ὁ ἄνθρωπος αὐτός. Τὴν ἔτρεμε κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1915 ὅταν ἀπεχώρησε. Τὴν ἔτρεμε κατ' Αὐγουστον τοῦ 1916 ὅταν ἡμπόδισε διὰ τῆς παρεμβάσεως τῶν Δυνάμεων τὴν ἐπιχείρησιν τῶν ἐκλογῶν τοῦ κ. Ζαῖμη. Τὴν τρέμει ἔκτοτε καὶ μέχρι σήμερον ἀπαφεύγει τὰς ἐκλογὰς. Καὶ θὰ τὴν τρέμῃ καὶ εἰς τὸ μέλλον ἀναστέλλων αὐτὰς ἐφ' ὅσον δυνηθῇ.

Καὶ δι' αὐτὸ νομίζω, ὅτι μὲ ἀνοήτους θεωρίας μεταβάλλει τὰ πράγματα καὶ προσπαθεῖ νὰ ἐξαπατήσῃ ἑαυτὸν καὶ τοὺς ἄλλους, ὅτι λειτουργεῖ ἐν Ἑλλάδι Συνταγματικὸν πολίτευμα, ἐμάζευσε τοὺς ἀνθρώπους τοῦ εἰς τὸ Βουλευτήριον, ἀνεκήρυξε βουλευτὰς αὐτοὺς τοὺς ἀποτελοῦντας μέρος τῆς διαλυθείσης Βουλῆς, καὶ μὲ αὐτὸν τὸν γελοῖον ὅμιλον τῶν νευροσπαστῶν ἀπεφάσισε τὴν παραπομπὴν μας εἰς τὸ εἰδικὸν δικαστήριον. Θὰ ἤμην ἀστεῖος, ἂν εἰς τὴν παραπομπὴν αὐτὴν ἔδιδα ἄλλην σημασίαν παρὰ ἐκείνην τὴν ὁποίαν ἔχει, ὡς ὕλικὸν χρήσιμον πρὸς μελέτην τοῦ ὕψους τῆς ἀναισχυντίας εἰς ὃ ἡμπορεῖ νὰ φθάσῃ ἡ τυραννικῶς καταλαμβάνουσα τὴν ἀρχὴν αὐθαιρεσία. Καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ ὁμίλου προέρχονται καὶ οἱ κατήγοροι. Οἱ δὲ δικασταί; Ἀ! αὐτοὶ εἶναι βεβαίως τὸ ἀπόσταγμα τοῦ Ἑλληνικοῦ δικαστικοῦ κόσμου—θὰ εἴπωσιν οἱ Βενιζελικοί. Τὸ κατακάθισμα δικαστικοῦ κόσμου λέγω ἐγώ. Καὶ τὸ λέγω μὲ τὰς ἀποδείξεις εἰς τὰς χεῖρας. Τί ἄλλο εἶναι παρὰ ὑποστάθμη τοῦ δικαστικοῦ σώματος, ἄνθρωποι οἱ ὅποιοι δέχονται, ὅτι ὑπάρχει παραπομπὴ Βουλῆς ὅταν δὲν ὑπάρχει παρὰ πράξεις τοῦ γελοίου αὐτοῦ ὁμίλου; Οἱ ὅποιοι δέχονται ὅτι εἶναι κατήγοροι κατὰ τὸ Σύνταγμα οἱ κ. κ. Καφαντάρης, Νάκος κλπ. οἱ ὅποιοι εἶναι μὲν ἀναμφίβολον, ὅτι ἔχουσιν εἰς μέγιστον βαθμὸν τὰ ἰδιάζοντα ἐκεῖνα χαρίσματα τὰ ὁποῖα χαρακτηρίζουσι τοὺς διαπρεπεῖς Βενιζελικούς, εἶναι ἐπίσης ὁμως ἀναμφίβολον

ὅτι δὲν ἔχουσι τὴν κατὰ τὸ Σύνταγμα ιδιότητα τοῦ Βουλευτοῦ, τὴν ἀπαραίτητον κατὰ τὸ αὐτὸ Σύνταγμα, ἵνα παρίστανται ὡς κατήγοροι; Οἱ ὅποιοι τέλος δέχονται, ὅτι αὐτοὶ ἀποτελοῦν τὸ κατὰ τὸ Σύνταγμα εἰδικὸν δικαστήριον, ὅταν γνωρίζουσιν, ὅτι ἐκληρώθησαν ἀπὸ κληρωτῖδα, ἐν ᾧ δὲν ἐτέθησαν ὅλα τὰ ὀνόματα τῶν κατὰ τὸ Σύνταγμα μελῶν τοῦ Ἀρείου Πάγου καὶ τῶν Ἐφετείων, διότι δὲν ἐτέθησαν τὰ ὀνόματα τῶν παρὰ τὸ σύνταγμα ἀκύρωτος παυθέντων δικαστῶν; Ὅταν οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ οἱ ὅποιοι ὅσον καὶ ἂν εἶναι ὁμοσθενεῖς ἔχουσι τόσην νομικὴν μόρφωσιν ὥστε χρειάζεται ἵνα ἐννοήσωσιν αὐτὰ, παρατρέχοντες πάντα ταῦτα φθάσωσιν εἰς τὸ ν' ἀναγνωρίσωσιν, ἑαυτοὺς ἀποτελοῦντας τὸ εἰδικὸν δικαστήριον, περὶ ᾧ προβλέπει τὸ Σύνταγμα, ἵνα δικάσῃ τοὺς ὑπουργούς, οὓς παραπέμπει ἡ Βουλὴ καὶ κατηγοροῦν βουλευταί, ἔχοντες δὲ ἀντὶ ἐρυθρίωσης ἐπιδεξιότητος εἰς τὸ μέτωπον τὸ ἐπιταβόειον κάλυμμα τῶν ἀσπίδων τῶν Ὀμηρικῶν ἡρώων, τολμῶσι νὰ λέγωσιν ὅτι εἶναι δικασταὶ συνταγματικῶν παραβιάσεων διαπραχθεῖσιν ὑφ' ἡμῶν—τί ἄλλο ἡμπορεῖ νὰ εἶναι παρὰ ἡ ὑποστάθμη τοῦ δικαστικοῦ κόσμου; Καὶ ὑποστάθμη τοσοῦτον ἐλεεινῆς συστάσεως, οἷον δὲν ἐφантаζόμην, ὅτι ἔχει τὸ δικαστικὸν σῶμα.

Καὶ ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν θὰ ἐνεφανίζομην ἐγώ, ἵνα μὲ δικάσωσιν; Εἰς τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς θὰ ἀνεγνώριζα ἐγὼ ἐξουσίαν, νὰ διαχειρισθῶσιν τὴν δικαιοσύνην; Καὶ θὰ προσεπάθουν ἐγὼ τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν τὴν διάνοιαν νὰ φωτίσω, ἐκθέτων τὴν ἡμετέραν πολιτικὴν, καὶ τὴν συνείδησιν νὰ κατακτήσω, ἐπικαλούμενος τὰς δικαιολογίας αὐτῆς ἀναγνωρίζων οὕτω, ὅτι οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ἔχουσι διάνοιαν, ἐπιζητοῦσαν φωτισμὸν καὶ συνείδησιν, ἀποτελοῦσαν γνώμονα τῶν ἀποφάσεών των, εἰς ἃς οὕτω διὰ τῆς ἀναγνωρίσεώς μου θὰ ἔδιδον κύρος, ὅταν ἐκ τῶν πραγμάτων πᾶς τις γνωρίζει, ὅτι ἔχουσι διάνοιαν μόνον διὰ νὰ ἀντιλαμβάνωνται τὰ προστάγματα τῶν κρατούντων τὴν συνείδησιν μόνον διὰ νὰ τὴν ἀπεμπολῶσιν ἐντελῶς εἰς τοὺς τυράννους τῆς πατρίδος των. Καὶ θὰ ἀνεγνώριζα ἐγὼ δεχόμενος νὰ δικασθῶ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς, ὅτι αὐτοὶ εἶναι ἡ δικαιοσύνη τῆς πατρίδος μου, ὅταν γνωρίζω, ὅτι αὕτη εἶναι ἡ ὑποστάθμη τοῦ δικαστικοῦ σώματος, τοῦ ὁποίου τὰ ἀγνὰ μέλη ἀπεπέμφθησαν παρὰ πάσας τὰς Συνταγματικὰς ἐγγυήσεις καταδιώκονται παντοιοτρόπως, ὅπως ἐγώ; Ὑπηρεῖται τῆς τυραννίας ἐν τῷ κακοποιῷ αὐτῆς ἔργῳ εἶναι βεβαίως. Ἄν μὲ εἶχον εἰς χεῖράς των βεβαίως θὰ ὑφιστάμην τὴν βίαν, ἣν ἐκπροσωποῦσι καὶ θὰ ἐπασχον τὰς κακώσεις, ἃς θὰ μοι ἐπέβαλλον, συμφώνως πρὸς τὰς ἐπιταγὰς τοῦ πατρῴους των. Ἀλλ' οὐδέποτε θ' ἀνεγνώριζα, ὅτι εἶναι ὄργανα τῆς Δικαιοσύνης καὶ ὅτι ἔδίκασαν καὶ ἐπέβαλον ποινὴν. Διὰ νὰ εἶναι ὄργανα τῆς Δικαιοσύνης καὶ δικάσωσι, πρέπει νὰ ἀρῶνται τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν ἐκ τοῦ Δικαίου καὶ τοῦ Νόμου πρὸς ὃν καὶ μόνον συμμορφούμενοι δίδουσι τὸν χαρακτήρα ποινῆς, εἰς τὸ κακὸν τὸ ὁποῖον ἐπιβάλλουσιν. Ἀρνούμενοι τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν ἐκ τῆς θελήσεως ἐγὼς ἀνθρώπου διὰ τῆς βίας κρατούντος καὶ ἀνιέντος καταπατούντος καὶ Σύνταγμα καὶ Νόμους, εἶναι ὄργανα τυραννίας, δυνάμενα μὲν νὰ κακοποιήσωσιν, ὃχι ὁμως καὶ νὰ δικάσωσι καὶ νὰ ἐπιβάλωσι ποινὴν.

Ἴδου πῶς ἀντιλαμβάνομαι τὰ πράγματα ἀγαπητέ μοι Χαράλαμπε. Καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀντιλήψεως ταύτης ἐθεώρησα καθήκόν μου νὰ μὴ λάβω ὑπ' ὄψιν τὴν ὑπαρξίν τῆς κατηγορίας αὐτῆς. Βεβαίως δὲ δὲν θὰ ἡρχώμην εἰς τὴν Ἑλλάδα

διὰ τὰ παροδοθῶ εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ κ. Βενιζέλου, τοῦ ὁποίου τὴν κατ' ἐμοῦ λύσσαν μαρτυροῦσι καὶ οἱ πρὸς καταδίωξίν μου ψηφισθέντες εἰδικοί νόμοι—μὲ συγχωρεῖς, ὅτι ἀποκαλῶ νόμους τὰς ἐπινεύσεις τοῦ ὁμίλου τῶν νευροσπάσεων εἰς τὰ νεύματα τοῦ θιασάρχου—καὶ αἱ ἀδιάκοποι ἐνέργειαι τοῦ ἐναντίον μου παρὰ τῇ Ἰταλικῇ Κυβερνήσει.

Ἡ λύσσα αὐτὴ μὲ πείθει ὅτι ἔχω κάποιαν χρησιμότητα κατὰ τὸν ἀγῶνα ἐναντίον τῆς τυραννίας του. Καὶ εἶμαι εὐτυχὴς διὰ τοῦτο. Θὰ εἶμαι δὲ εὐτυχέστερος ἀκόμη, ἂν ἡ χρησιμότης αὐτὴ καταδειχθῇ καὶ διὰ τῶν πραγμάτων, ὡς ἐλπίζω, ὅτι θὰ γίνῃ καὶ ταχέως.

Διότι εἶμαι βέβαιος, ὅτι ἅμα τῇ ὑπογραφῇ τῆς Τουρκικῆς συνθήκης, εἰσερχόμεθα εἰς τὸ τελευταῖον στάδιον τῆς τυραννίας.

Θὰ εἶναι τὸ στάδιον τῆς ἀγωνίας αὐτῆς. Ἡ κάμνει ἐκλογάς, τοῦθ' ὅπερ δὲν πιστεύω, καὶ πίπτει. Ἡ ἀναβάλλει τὰς ἐκλογάς, ὅποτε θὰ πέσῃ ὑπὸ τὴν πίεσιν τοῦ λαοῦ. Μὲ ὀλιγώτερον κόπον εἰς τὴν πρώτην περιστάσιν. Μὲ περισσότερον εἰς τὴν δευτέραν. Ἀλλ' ὅπως δῆποτε, εἴτε εὐκολος εἴτε δύσκολος ἔσεται ὁ ἀγὼν, πάντως θὰ εἴμεθα νικηταί. Θὰ ἴδωμεν καὶ πάλιν τὴν πατρίδα μας ἐλευθεραν. Ἐγὼ ἔνα ἔχω πόθον καὶ μίαν εὐχὴν: Νὰ συντελέσω δι' ὅλων μου τῶν δυνάμεων εἰς τὸ ἔργον τοῦτο.

Σοῦ ἔγραψα πολλὰ. Σὲ ἐκούρασα ἴσω, νὰ τὰ διαβάσῃς. Διάβασέ τα καὶ εἰς τοὺς ἄλλους φίλους.

Εἰπέ εἰς ὅλους τοὺς ἀδελφικούς μου ἀσπασμούς, τοὺς ὁποίους δέξου καὶ σύ.
Δ. Π. ΓΟΥΝΑΡΗΣ

Τὸ Βενιζελικὸν ἐν Ἑλλάδι καθεστὼς ἔβαινε πλέον πρὸς τὴν δύσιν του. Ἡ κατ' αὐτοῦ ἀγανάκτησις τοῦ λαοῦ ἦτο ἀφάνταστος, αἱ ἀπηνεῖς δὲ διώξεις κατὰ ἀξιωματικῶν ὑπαλλήλων, κληρικῶν, πολιτευομένων, καὶ ἀπλῶν πολιτῶν, εἶχον κορυφώσει τὴν μῆνιν τοῦ λαοῦ. Ἀλλεπάλληλαι ἐπαναστάσεις καὶ στάσεις ἐσημειώθησαν, ἄλλαι καταπιγεῖσαι ἅμα τῇ ἐκκοπήσει των καὶ ἄλλαι προληφθεῖσαι τὴν παραμονὴν τῆς ἐκδηλώσεώς των. Ἡ γενομένη ἐν Παρίσις τὴν 30ὴν Ἰουλίου 1920 ἀπόπειρα δολοφονίας τοῦ κ. Ἐλευθ. Βενιζέλου ὑπὸ δύο ἀποτάκτων Ἑλλήνων ἀξιωματικῶν, καὶ αἱ ἐπακολουθήσασαι ἐν Ἀθήναις τὴν 31ην Ἰουλίου ταραχῶδεις καὶ κανιβαλλικαὶ σκηναὶ ἐπὶ τῷ ἀγγέλματι τῆς ἀπολείρας ταύτης καθ' ὅς ἐπροσωστάτησαν αὐτὰ ταῦτα τὰ ὄργανά τῆς ἐξουσίας, καὶ ἡ ἀγρία δολοφονία ἐν μέσais Ἀθήναις τοῦ ἐκλεκτοῦ Ἑλλήνου Ἰωάννου Στεφ. Δραγούμη (1) ἀπεδείκνυνον πασιφανῶς ὅτι ἡ Βενιζελικὴ τυραννία εὗρίσκετο εἰς τὸ τέρας της. Ὁ Βενιζελισμὸς ἐνεφανίζετο παραπαίων καὶ ἀγωνίων.

Ἀμα ὥς ἐγνώσθη ἐν Ἰταλίᾳ ἡ κατὰ τοῦ κ. Ἐλευθερίου Βενιζέλου ἀπόπειρα φόνου, συντάσσεται τῶν κυριωτέρων Ἰταλικῶν ἐφημερίδων ἔσπευσαν εἰς τὴν Πίζαν ὅπου

(1) Ὁ Ἰωάννης Στεφ. Δραγούμης, ὁ ἀγνὸς ἐκεῖνος πατριώτης καὶ ἔξοχος διπλωμάτης, ἀφῆρσεν ὅλον αὐτοῦ τὸν τετιμημένον βίον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Πατρίδος. Ὑπῆρξεν ὁ ἐνθουσιώδης πρωτοστάτης τοῦ Μακεδονικοῦ ἀγῶνος καὶ ἀπόστολος ἑπειτα τῆς Παμβαλκανικῆς συννενοήσεως. Ὑπῆρέτησε τὴν Ἑλλάδα ὡς ἀνώτερος διπλωματικὸς ὑπάλληλος καὶ διετέλεσε Πρεσβευτὴς ἐν Βερολίνῳ καὶ Πετρούπολει. Ὁ Ἰωάννης Δραγούμης ὑπῆρξε καὶ συγγραφεὺς ἐθνικῶν βιβλίων. Ἐκ Κορυκῆς, ὅπου ἐξωρίσθη μετὰ τοῦ Δημ. Γούναρη, ἀπηύθυνε σοβαροτάτης ἐθνικῆς σημασίας ὑπομνήματα, πρὸς τὸ Προεδρεῖον τῆς Συνδιασκέψεως τῆς Εἰρήνης ἐπὶ τῶν Ἑλληνικῶν ζητημάτων. Ὑπῆρξεν ἐν μιᾷ λέξει Ἑλληγ.

ΝΕΟΝ ΛΑΧΕΙΟΦΟΡΟΝ ΔΑΝΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΚΤΗΜΑΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ

ΔΡΑΧΜΩΝ 200,000,000—7^ο 1926

(Ἀπηλλαγμένον παντὸς φόρου)

Τιμὴ ἐκάστης ὁμολογίας Δραχ. 250

Τόκος ἐτήσιος Δραχ. 17,50 ο/ο

Αἱ κληρούμεναι ἐτησίως ὁμολογίαι μετὰ λαχνοῦ ἀποφέρουσιν ἐτήσια κέρδη δραχ. 1.600,000.

Αἱ ἔγγραφαὶ ἀρχονται τὴν 25 Σεπτεμβρίου καὶ λήγουσι τὴν 15 Ὀκτωβρίου 1926.

Ἐπωφεληθῆτε τῶν εὐεργετημάτων τοῦ Δανείου τούτου καὶ σπεύσατε νὰ ἐγγραφῆτε. Εἶνε ἡ καλλιτέρα τοποθέτησις τῶν χρημάτων σας.

ΛΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑ
ΕΙΣ ΤΑΣ ΚΥΡΙΩΤΕΡΑΣ ΠΟΛΕΙΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΓΕΝ. ΔΙΕΥΘ. ΔΙΟΝ. ΛΟΒΕΡΔΟΣ

Καταθέσεις—Ἀγορὰ καὶ πώλησις Συναλλάγματος
ΠΑΣΗΣ ΦΥΣΕΩΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΥΠΟ ΤΟΥΣ ΠΛΕΟΝ ΕΥΝΟΪΚΟΥΣ ΟΡΟΥΣ

ΜΕΓΑ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΑΧΕΙΟΝ

ΜΟΝΟΝ 50.000 ΑΡΙΘΜΟΙ

ἐκ τῶν ὁποίων 30,000 κερδίζουν δρχ. 33,000,000

ΑΓΟΡΑΣΑΤΕ ΟΛΟΙ ΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΤΟΥ

- Διὰ τοὺς ἐργάτας θὰ εἶναι τὸ σπιτάκι στὴν ἐξοχή.
- Διὰ τοὺς ὑπαλλήλους θὰ εἶνε ἡ ἀπηκράτασις εἰς ὥρατον διαμέρισμα.
- Διὰ τὰς θεσποινίδας θὰ εἶναι ἡ προῖκα των.
- Διὰ τοὺς ἀστοὺς θὰ εἶναι ἡ εὐμάθεια.
- Διὰ τοὺς ἐπιχειρηματίας θὰ εἶναι νέα κεφάλαια.
- Διὰ τοὺς εὐπόρους θὰ εἶναι ἡ ἀφθονία.

ΜΕ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΝ 6 ΔΡΧ. ΚΑΘΕ ΕΒΔΟΜΑΔΑ ΘΑ ΔΥΝΗΘΗΤΕ Ν' ΑΣΦΑΛΙΣΤΕ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΣΑΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ ΤΟΥ ΛΑΧΕΙΟΥ ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ 9

Τὰ γραμμάτια πωλοῦνται ἐπίσης εἰς ὅλα τὰ καταστήματα τῆς Τραπεζῆς Ἀθηνῶν, εἰς τὸ Κεντρικὸν Πρακτορεῖον τῶν Ἐφημερίδων, τὴν Ἑταιρίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Τύπου καὶ τοὺς λοιποὺς πράκτορας τῆς Ἑταιρείας τοῦ Λαχείου.

ΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΡΑΧΜΑΙ 10,000,000

ΛΕΩΦΟΡΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 33

Ἀριθμὸς Τηλεφώνου 12-69

Δ/ΝΤΗΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΕΙΣ ΠΡΩΤΗΝ ΖΗΤΗΣΙΝ

6%

ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ

8%

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ — ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ ΕΙΣ ΞΕΝΟΝ ΝΟΜΙΣΜΑ

ΠΑΣΗΣ ΦΥΣΕΩΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΙ